



รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้พัฒนา
คุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

The Study of Best Practice in Utilization of Ordinary National
Educational Test Results to Improve Quality of Education in
Southern Border Provinces, Thailand

จิระวัฒน์ ต้นสกุล
ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ
มัทธิ แวดราแม

งานวิจัยนี้ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ
(องค์การมหาชน)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้วิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ศึกษาในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาก่อนลงสนาม ซึ่งประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึกกับศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด 3 คน และการสนทนากลุ่มกับผู้บริหารและครูโรงเรียนที่เป็นตัวแทนจำนวน 15 โรงเรียน ในการคัดเลือกโรงเรียนที่มีการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระยะที่ 2 การศึกษาภาคสนาม เป็นการตรวจเยี่ยมและยืนยันสภาพที่เป็นจริง จำนวน 3 โรงเรียน และระยะที่ 3 การจัดกระทำข้อมูล เป็นการตรวจสอบข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูลในลักษณะพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า

แนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน ประกอบด้วย 1. **การกำหนดทิศทางการบริหารจัดการสถานศึกษา** ประกอบด้วย 1.1 การเร่งพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย 1.2 การจัดการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชนและผู้เรียน 1.3 การบูรณาการจัดการเรียนรู้ศาสนาแบบเข้มอย่างมีประสิทธิภาพ 1.4 การสร้างความตระหนักในการให้ความสำคัญต่อการสอบ 1.5 การสร้างสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 1.6 การสร้างความคุ้นเคยกับระบบการสอบ O-NET ให้กับผู้สอนและผู้เรียน 2. **ด้านการจัดการเรียนการสอน** ประกอบด้วย 2.1 สร้างความตระหนักแก่ครูและนักเรียน 2.2 สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการจัดการเรียนการสอน (PLC) 2.3 SWOT วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนา 2.4 ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน 2.5 พัฒนาองค์กรรวมทั้งระดับชั้น วางรากฐานตั้งแต่อนุบาล 2.6 การนิเทศภายในด้วยกัลยาณมิตรประเมิน 2.7 หัวใจของการพัฒนาคือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน และ 3. **ด้านการวัด ประเมินผล และการวิจัย** ประกอบด้วย 3.1 พัฒนากลยุทธ์พิชิตการสอบ 3.2 การออกข้อสอบ การวัด ประเมินผลตามแนวทางการทดสอบระดับชาติ 3.3 Pre O-NET ฝึกซ้อมให้คุ้นชิน 3.4 ซ้ำชั้นได้ ไม่ใช่เรื่องน่าอาย 3.5 การวิจัยชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียน

คำสำคัญ: แนวปฏิบัติที่ดี การนำผลไปใช้ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน

Abstract

This study aimed at examining the best practices in utilizing ordinary national educational test (O-NET) results to improve quality of education in three southern border provinces of Thailand. The study was qualitative research and divided into three phases, namely: Phase 1: Preparation is performing an in-depth interview with three provincial educational supervisors, and conducting a focus group discussion with school administrator and teacher in fifteen school representatives to purposely select a group of schools utilizing O-NET results to improve quality of education. Phase 2: Observation is inspecting three selected schools in order to confirm the true conditions. Lastly, Phase 3: Data Analysis is evaluating, analyzing and reporting the collected data in a descriptive manner.

The results revealed that the best practices in southern border provinces has implemented improvement school which can be described as best practices in utilizing O-NET results to improve educational quality into three aspects. **First, (1) establishing directions for school administration** are (1.1) to accelerate Thai reading and writing skills development, (1.2) to provide teaching and learning approaches according to the community's and learners' needs, (1.3) to effectively integrate an intensive religious learning program, (1.4) to build awareness in recognizing the importance of testing, (1.5) to create an educational environment that facilitates learning, and (1.6) to make teachers and learners familiar with the O-NET examination system. **Second, (2) teaching and learning management** consists of (2.1) to raise awareness among teachers and learners, (2.2) to create a professional learning community (PLC), (2.3) to do strengths, weaknesses, opportunities, and threats analysis (SWOT), (2.4) to adjust teaching and learning methods, (2.5) to develop holistic approaches at all levels starting from kindergarten, (2.6) to conduct an internal assessment among peers, (2.7) to enhance the parents and community collaboration. **Third, in terms of (3) measurement, evaluation and research**, they are (3.1) to develop testing strategies, (3.2) to standardize exams and assessments following the national test guidelines, (3.3) to provide pre O-NET practice, (3.4) to create positive attitude toward class repetition, and (3.5) to increase classroom research to enhance learners' performance.

Keywords: Best Practice, Utilization, Ordinary National Educational Test

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือจากศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนกรณีศึกษา 15 โรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ประกอบด้วย ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลที่ให้ความอนุเคราะห์เสียสละในครั้งนี้ ซึ่งเป็นประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนที่ได้ลงไปตรวจเยี่ยม 3 โรงเรียน คณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณที่ปรึกษาโครงการวิจัย รศ.ดร.ชิตชนก เชิงเซาว์ และนักวิจัยทุกท่านที่ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมลงศึกษาภาคสนาม และเขียนรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ขอขอบคุณสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ที่ให้ทุนสนับสนุนวิจัย ศูนย์เครือข่าย สทศ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หน่วยงานต้นสังกัดที่คอยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน

นักวิจัย

จิระวัฒน์ ตันสกุล

ณรงค์ศักดิ์ ครอบคอบ

มฮิตี แวดราแม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
การวัดและประเมินผลการศึกษาตามแนวนโยบายการศึกษาไทย	5
การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์	14
แนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้	17
สภาพการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
กรอบแนวคิดการวิจัย	30
3 วิธีดำเนินการวิจัย	31
ระยะที่ 1 การศึกษาก่อนลงสนาม	31
ระยะที่ 2 การศึกษาภาคสนาม	35
ระยะที่ 3 การจัดกระทำข้อมูล	36
4 ผลการวิจัย	37
ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน A B และ C	37
แนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนา คุณภาพการศึกษา	49
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	63
สรุปผลและอภิปรายผล	63
ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม	70
ภาคผนวก	75
ภาคผนวก ก รายชื่อศึกษานิเทศก์ และโรงเรียน 15 โรงเรียน	76
ภาคผนวก ข หนังสือเชิญ	78

ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	80
ภาคผนวก ง แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม	82
ภาคผนวก จ แบบบันทึกการตรวจเยี่ยม	84
ภาคผนวก ฉ ภาพประกอบ	86

สารบัญตาราง

จ

ตารางที่		หน้า
2.1	สรุปการวัดและประเมินผลการศึกษาตามนโยบายการศึกษาไทย	13
2.2	คะแนน O-NET 2559-2561	24
3.1	รายชื่อโรงเรียนที่คัดเลือกเข้าร่วมสนทนากลุ่ม	32

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	องค์ประกอบของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	7
2.2	กรอบแนวคิดในการวิจัยชั่วคราว (work hypothesis)	30
4.1	MY HOME MODEL	38
4.2	School B 4T Model	43
4.3	รูปแบบการบริหารแบบ 8 ท่วง	47
4.4	แนวปฏิบัติที่ดีที่กำหนดทิศทางในการบริหารจัดการสถานศึกษา	49
4.5	แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอน	55
4.6	แนวปฏิบัติที่ดีในการวัด ประเมินผล และการวิจัย	59
4.7	สรุปแนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	62

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 อยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาผู้เรียน และ 2) เพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยการวัดและประเมินผลทางการศึกษามีประโยชน์หลายประการโดยเฉพาะทางด้านการบริหาร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการทดสอบและการตัดเกรด ด้านการแนะแนวและการให้คำปรึกษาและหากพิจารณาถึงนโยบายระดับประเทศที่มีความเกี่ยวข้องกับ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (2551) ได้ให้ความสำคัญและระบุถึงการวัดและประเมินผู้เรียนแบ่งออกเป็นระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับชั้นเรียนและทำการประเมินในองค์ประกอบที่แตกต่างกันและเป็นข้อกำหนดและข้อบังคับที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติตามเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพและสอดคล้องกับนโยบายและความมุ่งหมายของชาติ (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล, 2556)

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2548 มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดการศึกษาและการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ตลอดจนให้ความร่วมมือและสนับสนุนการทดสอบทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เป็นองค์กรกลางในการศึกษา วิจัย พัฒนาและให้บริการประเมินผลทางการศึกษาและทดสอบทางการศึกษาโดยในปี พ.ศ.2549 ได้ดำเนินการจัดทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Testing) หรือที่เรียกว่า O-NET ทั้งนี้ในปี พ.ศ.2553 เป็นต้นมาได้ดำเนินการจัดสอบใน 3 ระดับชั้นประกอบด้วย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยข้อสอบวัดการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) นั้นมุ่งเน้นการคิดวิเคราะห์ สอดคล้องกับ Anderson และ Krathwohl (2001) ที่ได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์สำคัญของการจัดการศึกษาในหลายสาขาวิชาทั้งสาขาวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะต่างมีความต้องการ “การเรียนรู้สู่การวิเคราะห์” โดยเป้าหมายของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานนั้นเพื่อการประเมินผู้เรียนและการปรับปรุงการเรียนการสอน การประกันคุณภาพการศึกษา การคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การเทียบเคียงคุณภาพระดับชาติและนานาชาติ รวมถึงการเป็นส่วนหนึ่งของการจบการศึกษาตามหลักสูตร (สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์, 2557)

การนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบริบทสังคมไทยในศตวรรษที่ 21 ทั้งในระดับนักเรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา/จังหวัด และระดับชาติ ทั้งนี้ผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่ศึกษาการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้นั้นพบว่างานวิจัยของ อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล (2556) วิเคราะห์และสังเคราะห์กลยุทธ์การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยศึกษาจากพุทธกรณีศึกษาที่มีผลการทดสอบทางการศึกษา พบว่า กลยุทธ์การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมี 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหาร

จัดการ 2) ด้านการพัฒนานักเรียน และ 3) ด้านการพัฒนาครู สอดคล้องกับ ปันดดา หัสปราบ (2557) ศึกษาแนวทางการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการนำคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ 3 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) การพัฒนาครู และ 3) การพัฒนาครู นอกจากนี้งานวิจัยของ สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร, มุฮำหมัดราฟิร มะเก็ง, มุสลิม รอกา, และซารี ลาเต๊ะ. (2557) ได้ศึกษาสภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ผู้บริหารมุ่งเน้นที่จะให้มีการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียนและบุคลากร โดยด้านผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนค่อนข้างน้อย ด้านครูผู้สอนยังไม่ปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ของตนเองให้สอดคล้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านผู้เรียน พบว่าผู้เรียนได้เรียนไม่เต็มที่อันเนื่องจากสถานการณ์ในพื้นที่ ประกอบกับผู้เรียนขาดประสบการณ์ในการทำข้อสอบตามแนวของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

สำหรับสภาพพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งประกอบไปด้วย จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ตั้งอยู่บริเวณใต้สุดของประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย เป็นระยะทางยาวถึง 573 กิโลเมตร (คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, 2549) เป็นพื้นที่ที่มีขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่มีความแตกต่างกับภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย มีความเป็นอัตลักษณ์พิเศษเป็นของตนเอง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร และคณะ (2557) พบว่าการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสภาพที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น และมีอัตลักษณ์ทั้งด้านวิถีชีวิตภาษาศาสนาและวัฒนธรรม มีการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย มีสถานศึกษาหลายประเภทหลายสังกัด อย่างไรก็ตาม ปัญหาด้านการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่ามีปัญหาทางด้านการศึกษาในหลาย ๆ ด้านทั้งด้านสถิติการออกกลางคันสูงและการมีอัตราการเรียนต่อทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายต่ำกว่าระดับค่าเฉลี่ยของประเทศ สำหรับสภาพปัญหาผลสัมฤทธิ์ต่ำของสถานศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าพื้นที่อื่น พบว่าเป็นปัญหาด้านการศึกษาที่เกิดขึ้นเป็นระยะเวลาหลายปีมาแล้ว (บรรจง ฟารุ่งแสง, 2550) สอดคล้องจนถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปัจจุบัน จากข้อมูลการรายงานคะแนนเฉลี่ยผลสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ค่าเฉลี่ยผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้ง 4 รายวิชาคือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยในระดับประเทศ ทุกรายวิชา ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2559 จนถึงปีการศึกษา 2561 (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส, 2563) ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ชัดว่าผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกรายวิชา มีคะแนนค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง สะท้อนถึงปัญหาทางด้านการศึกษาของผู้เรียนในสามจังหวัดภาคใต้ที่ยังคงต้องได้รับการพัฒนาทางด้านการศึกษาต่อไป

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่าได้มีการศึกษาการนำผลการได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาในหลายๆ มิติ แต่เนื่องจากสภาพพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้มีมิติทาง

สังคมที่ค่อนข้างซับซ้อนและมีลักษณะความเป็นพหุวัฒนธรรมที่แตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ ในประเทศไทย ตลอดจนมีผลการสอบ O-NET ที่ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับทั้งประเทศ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวแปรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ คือ แนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6 ด้าน คือ 1) การกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การวัด ประเมินผล และการวิจัย 4) การประกันคุณภาพการศึกษา 5) การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา และ 6) การแนะแนวและให้คำปรึกษา

2. ประชากรวิจัย คือ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยเก็บข้อมูลจากศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ครู และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวปฏิบัติที่ดีการนำผลการทดสอบไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น และเป็นการเรียนรู้อย่างมีความหมาย
3. ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญ นำไปสู่การส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้สูงขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง วิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จหรือนำไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพนั้นๆ และมีหลักฐานของความสำเร็จปรากฏชัดเจน โดยมีการสรุปวิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ ที่ได้บันทึกเป็นเอกสาร และเผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

1. การกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษานำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

2. การจัดการเรียนการสอน หมายถึง สถานศึกษานำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการใช้สื่อและนวัตกรรมของครูให้มีประสิทธิภาพ

3. การวัด ประเมินผล และการวิจัย หมายถึง สถานศึกษานำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ไปใช้ในการปรับปรุงระบบการออกข้อสอบ การวัด การประเมินผลให้สอดคล้องกับแนวทางของ สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) และมีการวิจัยเพื่อปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียน

4. การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง สถานศึกษานำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เป็นข้อมูลในการดำเนินการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

5. การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษานำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ไปใช้ในการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา เป็นลักษณะเครือข่ายร่วมมือเพื่อการพัฒนา ร่วมกันในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. การแนะแนวและให้คำปรึกษา หมายถึง สถานศึกษานำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ไปใช้ในการแนะแนว และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในการเลือกศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำเสนอสาระสำคัญ แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังต่อไปนี้ 1. การวัดและประเมินผลการศึกษาตามแนวนโยบายการศึกษาไทย 2. การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ 3. แนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ 4. สภาพการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 6. กรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งรายละเอียดมีดังต่อไปนี้

1. การวัดและประเมินผลการศึกษาตามแนวนโยบายการศึกษาไทย

1.1 การวัดและประเมินผลในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) หมวด 4 ที่ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษาในมาตรา 26 โดยกล่าวไว้ว่า

“ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา”

“ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อและให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวาระหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย”

1.2 การวัดและประเมินผลในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สักอันสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกๆระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ มีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 การประเมินระดับชั้นเรียน

การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน และใช้เทคนิคการประเมิน อย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงงาน การประเมินชิ้นงาน ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ ฯลฯ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน ในกรณีที่ไม่ว่างตัวชี้วัดให้มีการดำเนินการสอนซ่อมเสริมขึ้น การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับ

การพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนด้วย ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

1.1.2 การประเมินระดับสถานศึกษา

เป็นการประเมินที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็น รายปี/รายภาค ได้แก่ ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีจุดพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนใน สถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ ผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและการรายงาน ผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

1.1.3 การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา

เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรฐานการ เรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาตามภาวะความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความ ร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด ในการดำเนินการจัดสอบ นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบทบทวนข้อมูล จากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

1.1.4 การประเมินระดับชาติ

เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมิน โดยผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพ การจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

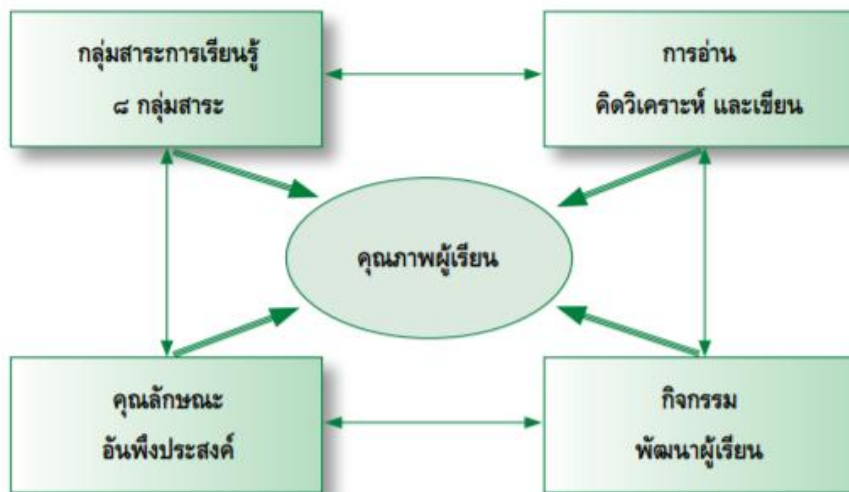
ข้อมูลการประเมินในระดับต่าง ๆ ข้างต้น เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นภาวะความรับผิดชอบต่อสถานศึกษาที่จะต้องจัดระบบ ดูแลช่วยเหลือปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐาน ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนทั่วไป กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาด้านวินัย และพฤติกรรม กลุ่มผู้เรียนที่ปฏิเสธโรงเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มพิการทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินจึงเป็นหัวใจของสถานศึกษาในการดำเนินการ ช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันทั่วถึง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จในการเรียน

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผล การเรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกระบวนการเก็บรวบรวม ตรวจสอบ ตีความผลการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนตาม มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของหลักสูตร นำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และใช้ เป็นข้อมูล สำหรับการตัดสินใจผลการเรียน สถานศึกษาต้องมีกระบวนการจัดการที่เป็นระบบ เพื่อให้การ ดำเนินการวัด และประเมินผลการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ผลการประเมินตรงตาม สภาพความรู้ ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้ง สามารถรองรับ การประเมินภายในและการประเมินภายนอก ตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาได้

องค์ประกอบของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) กำหนด จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางใน การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับ โลก โดยกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดที่กำหนดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม สาระ มีความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และเข้าร่วม กิจกรรม พัฒนาผู้เรียน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้



ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามรายกลุ่มสาระการเรียนรู้

ผู้สอนทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นรายวิชาตามตัวชี้วัดที่ กำหนดในหน่วยการ เรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้ได้ผลการประเมินตามความสามารถที่แท้จริงของ ผู้เรียน โดยทำการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ไปพร้อมกับการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การสังเกต พัฒนาการและความ ประพฤติของผู้เรียน การสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ซึ่งผู้สอนต้องนำ นวัตกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การประเมินสภาพจริง การประเมิน การปฏิบัติงาน การประเมินจากโครงการและการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน ไปใช้ในการ ประเมินผล การเรียนรู้ควบคู่ไปกับการใช้แบบทดสอบแบบต่าง ๆ และต้องให้ความสำคัญกับการประเมิน ระหว่างปี/

ภาคมากกว่าการประเมินปลายปี/ภาค โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่ม สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

2) การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน เป็นการประเมินศักยภาพของผู้เรียน ในการอ่าน การฟัง การดูและการรับรู้ จากหนังสือ เอกสารและสื่อต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง แล้วนำมาคิด วิเคราะห์เนื้อหาสาระที่นำไปสู่การแสดงความคิดเห็น การสังเคราะห์สร้างสรรค์ในเรื่องต่าง ๆ และถ่ายทอด ความคิดนั้น ด้วยการเขียนซึ่งสะท้อนถึงสติปัญญา ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาและสร้างสรรค์จินตนาการอย่างเหมาะสมและมีคุณค่าแก่ตนเอง สังคมและประเทศชาติ พร้อม ด้วยประสบการณ์ และทักษะในการเขียนที่มีสำนวนภาษาถูกต้อง มีเหตุผลและลำดับขั้นตอนในการนำเสนอ สามารถสร้างความเข้าใจแก่ผู้อ่านได้อย่างชัดเจนตามระดับความสามารถในแต่ละระดับชั้น การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน สรุปผลเป็นรายปี รายภาค เพื่อวินิจฉัยและใช้เป็นข้อมูลเพื่อ ประเมินการเลื่อนชั้นเรียนและการจบการศึกษาระดับต่าง ๆ

3) การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และตามที่สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติม เป็นการประเมินรายคุณลักษณะแล้ว รวบรวมผลการประเมินจากผู้ประเมินทุกฝ่ายนำมาพิจารณาสรุปผลเป็นรายปี/รายภาค เพื่อใช้เป็นข้อมูล ประเมินการเลื่อนชั้นเรียน และการจบการศึกษาระดับต่าง ๆ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิต สาธารณะ

4) การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมตามจุดประสงค์และเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรมและใช้เป็นข้อมูลประเมินการเลื่อนชั้นเรียนและการจบการศึกษาระดับต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ กิจกรรมนักเรียน เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์และ นักศึกษาวิชาทหาร ชุมนุม ชมรม

1.3 การวัดและประเมินผลของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ(องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อได้ว่า “สทศ.” ใช้ชื่อ เป็นภาษาอังกฤษว่า “NATIONAL INSTITUTE OF EDUCATIONAL TESTING SERVICE” (PUBLIC-ORGANIZATION) เรียกโดยย่อ ได้ว่า “ NIETS ” จัดตั้งขึ้นเป็นองค์การมหาชนเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสามารถใช้ประโยชน์ทรัพยากรและบุคลากรได้สูงสุด มีความเป็นอิสระไม่ ขึ้นอยู่กับสาย การบริหารของหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบ การจัดการศึกษาจึงมีความเป็นกลาง เป็นสถาบันที่มีการกำหนดหลักการ นโยบาย มาตรการและเป้าหมาย โครงสร้างการบริหาร และการดำเนินกิจการความสัมพันธ์กับรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บุคลากรการเงิน การตรวจสอบ และการประเมินผลที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งสถาบันเพื่อบริหารจัดการและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยและให้บริการ ทางด้านการประเมินผลทางการศึกษาและทดสอบทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องรวมทั้งเป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านการทดสอบ ทางการศึกษาในระดับชาติและนานาชาติ

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-NET) คือ เป็นการสอบความรู้รอบยอดของประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทดสอบความรู้ในกลุ่มสาระต่าง ๆ รวม 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงาน อาชีพและเทคโนโลยีและภาษา ต่างประเทศ O-NET จะจัดสอบเพียงครั้งเดียวโดยจัดสอบในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ต่อเนื่องกับเดือนมีนาคมของทุกปี ซึ่งเป็นการสอบประจำปีเพียงครั้งเดียวและนำผลการสอบไปใช้อย่างถาวร

การประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติถือว่า มีบทบาทสำคัญในการสะท้อนให้เห็นถึงภาพ สำเร็จของการจัดการศึกษา โดยยึดตามจุดมุ่งหมายที่สำคัญของหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ กระบวนการที่จำเป็นในการดำรงชีวิต และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขซึ่งในปัจจุบันการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนที่ดำเนินการโดยหน่วยงานภายในประเทศ 2 หน่วยงาน คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

ความสำคัญของการสอบ O-NET

การสอบ O-NET มีประโยชน์ต่อการศึกษาและต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) การปรับการศึกษาให้มีมาตรฐานเดียวกัน คณะแผนกการสอบ O-NET ในแต่ละปีจะบ่งบอกได้ว่าโรงเรียนแต่ละแห่งพัฒนาด้านคุณภาพการศึกษาไปในแนวทางใด นักเรียนมีคุณภาพ การศึกษาอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับการศึกษาให้มีมาตรฐานเดียวกัน

2) การจัดกลุ่มโรงเรียน คณะแผนกการสอบ O-NET ใช้จัดกลุ่มโรงเรียนแต่ละแห่ง ซึ่งอาจแบ่งจากปัจจัยของโรงเรียนโดยเปรียบเทียบว่าคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนอยู่ในระดับใด จะมีการพิจารณาตัวแปรหรือปัจจัยในการแบ่งกลุ่มว่าจะมีการกำหนดอย่างไรให้เกิดความยุติธรรมกับโรงเรียน การจัดอันดับจะจัดกลุ่มโรงเรียนที่มีความสามารถใกล้เคียงกัน เพื่อให้แต่ละโรงเรียนได้ทราบถึงระดับคุณภาพของโรงเรียน และจะได้มีการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3) โรงเรียนและครูผู้สอน สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการสอบไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนต่อไป รวมทั้งนำผลการประเมินของนักเรียนแต่ละคนไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องต่อความสนใจ ความต้องการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของนักเรียน

4) ผู้ปกครอง สามารถใช้คะแนนสอบของนักเรียนเป็นแนวทางแก้ไขและสนับสนุนบุตรหลานให้กระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาไปในแนวทางที่ดี

5) นักเรียน สามารถใช้ประโยชน์จากผลคะแนนที่นักเรียนได้รับเป็นหลักฐานสำคัญในการศึกษาต่อระดับสูงขึ้นไป ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้และวางแผนอนาคต

ลักษณะของแบบทดสอบ O-NET

ลักษณะแบบทดสอบ O-NET ประกอบด้วย

1) ข้อสอบแบบปรนัยและอัตนัย ในอัตราส่วนระหว่าง 80%-90% : 10%-20% ข้อสอบแบบปรนัยจะเป็นข้อสอบแบบ 4 ตัวเลือก/หลายตัวเลือก สำหรับข้อสอบอัตนัยจะเป็นข้อสอบแบบระบายคำตอบที่เป็นค่าหรือตัวเลข โดยให้นักเรียนระบายตัวเลขซึ่งเป็นคำตอบของโจทย์ในแต่ละข้อ ลงในกระดาษคำตอบสำหรับข้อสอบแบบปรนัย สทศ. มีรูปแบบข้อสอบ ดังนี้

ปรนัย 4 ตัวเลือก/หลายตัวเลือก เลือกคำตอบที่ถูกที่สุด 1 คำตอบ ข้อสอบรูปแบบนี้นักเรียนจะต้องตัดสินใจเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียง 1 คำตอบ

ปรนัย 4 ตัวเลือก/หลายตัวเลือก เลือกคำตอบที่ถูกได้มากกว่า 1 คำตอบ ข้อสอบรูปแบบนี้จะมีคำตอบที่ถูกต้องมากกว่า 1 คำตอบ โดยนักเรียนต้องระบายนคำตอบที่ถูกให้ครบตามที่โจทย์กำหนด

เลือกคำตอบจากกลุ่มสัมพันธ์กัน นักเรียนจะต้องเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดจากแต่ละกลุ่มตัวเลือก ซึ่งคำตอบจากแต่ละกลุ่มจะมีความสัมพันธ์กัน

2) ข้อสอบแต่ละข้ออาจมีคะแนนไม่เท่ากัน ซึ่งขึ้นอยู่กับความยากง่ายของข้อสอบ

3) สารและทักษะสำคัญ ข้อสอบครอบคลุมสาระและทักษะสำคัญของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

4) เวลาในการทำข้อสอบ ให้เวลาทำวิชาละ 2 ชั่วโมง

5) การสอบเป็นบริการของรัฐที่จัดให้แก่ นักเรียนทุกคน นักเรียนทุกคนจึงไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสอบแต่อย่างใดโดยรูปแบบของข้อสอบ O-NET

การจัดสอบ สทศ. จะเน้นย้ำเรื่องโปร่งใส และป้องกันการทุจริต ดังนั้นจึงได้มีการกำหนดนโยบายในการจัดสอบโดยมีการจัดข้อสอบหลายชุด จากเดิมกำหนดไว้ 2 ชุด ปัจจุบันจะเพิ่มเป็น 6 ชุด แต่รูปแบบข้อสอบยังคงเหมือนเดิม

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (2551) ได้กล่าวถึงหลักในการวัดผล การเรียนรู้ของนักเรียนว่าสิ่งที่ควรจะวัดจากนักเรียนมี 8 ด้าน คือ

1) ด้านสุขภาพ อนามัย และร่างกาย สุขภาพของนักเรียนมีส่วนสำคัญต่อการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมาก เช่น ถ้าครูพบว่านักเรียนขาดเรียนบ่อย ๆ หรือนั่งเหม่อลอย ขอบไปห้องพยาบาล บ่อย อาจจะเป็นสิ่งบ่งชี้เกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเรียน สุขภาพ อนามัยในที่นี้คลุมไปถึง น้ำหนัก ขนาดของร่างกาย ส่วนสูงที่พอเหมาะ ครูควรรวบรวมข้อมูลด้านสุขภาพ อนามัยและร่างกายของนักเรียน ได้แก่ 1) น้ำหนัก ส่วนสูง 2) โรคประจำตัว การรักษา การป้องกัน 3) ลักษณะร่างกายทั่ว ๆ ไป เช่น ตา หู ปาก จมูก ผิวหนัง 4) อาหารที่รับประทานและที่ชอบรับประทานเสมอ ๆ 5) พฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียนทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน

2) ด้านสมองและปัญญา ระดับสติปัญญาของนักเรียนแต่ละคนแตกต่างกันตาม พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม นักเรียนที่มีสติปัญญาเลิศจะเรียนรู้ได้เร็วกว่านักเรียนที่มีสติปัญญาต่ำ ข้อมูลที่เกี่ยวกับความสามารถทางสมองของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความถนัด ความสามารถในการทักษะบางอย่าง หรือความถนัดเฉพาะอย่าง เหล่านี้คือตัวกำหนดความสามารถในการเรียนของนักเรียนต่อไปในอนาคต ซึ่งถ้าครูมีข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้ครูหาวิธีการที่เหมาะสมกับลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียนที่มีข้อมูลอยู่ ข้อมูลที่เกี่ยวกับด้านสมอง ได้แก่ 1) คะแนนสอบทุกครั้ง ทุกวิชา และรวมถึงในอดีตด้วย 2) คะแนนสอบจากแบบทดสอบมาตรฐาน (ถ้ามี) 3) หลักฐานอื่นที่เกี่ยวกับสติปัญญา และไหวพริบ (Intelligence) 4) ความสามารถพิเศษ 5) รางวัลการเรียนดี 6) ความถนัดทั่วไปและเฉพาะอย่าง (Aptitude) 7) ทักษะและความสามารถ 8) พัฒนาการด้านภาษา

3) ด้านจิตใจและความประพฤติ สิ่งสำคัญในการพัฒนา คือ การพัฒนาจิตใจและบุคลิกภาพของนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่ดีในสังคม การเรียนการสอนที่ขาดการอบรมสั่งสอน ไม่ใช่การเรียนการสอนที่ถูกต้อง การที่ครูมีข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการทางจิตใจของนักเรียนและพัฒนาการตามช่วงอายุต่าง ๆ ของเขาจะช่วยลดปัญหาของนักเรียนได้มาก ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนก็คือ ความสนใจและเจตคติของนักเรียน นักเรียนที่มีความสนใจในวิชาที่เรียน และมีเจตคติที่ดีต่อครู เพื่อน นักเรียน การเรียนและโรงเรียน นักเรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนมากกว่านักเรียนที่ไม่สนใจ และมีเจตคติที่ไม่ดี

ดังนั้นถ้าครูมีข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจ และเจตคติของนักเรียนแต่ละคนจะช่วยให้ครูได้ พัฒนานักเรียน เพื่อให้เกิดความสนใจและเจตคติที่ถูกต้อง ข้อมูลด้านจิตใจที่จำเป็น ได้แก่ 1) ความสนใจใน การเรียน 2) เจตคติต่อตนเอง ต่อเพื่อน ต่อครู ต่อโรงเรียน 3) เจตคติต่อวิชาเรียน และต่อการเรียน 4) ความใฝ่ฝันในอนาคต 5) ความคิดเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว ครู พ่อแม่ พี่น้อง 6) อารมณ์ที่มั่นคง หรือ หวั่นไหว และการควบคุมอารมณ์

4) ด้านพฤติกรรมและปัญหา ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนอธิบายลักษณะของนักเรียน ได้หลายอย่าง เช่น ก้าวร้าว สงบเงียบ ซื่อาย รับผิดชอบ ร่าเริง ช่างคุย รังแกเพื่อน ฯลฯ ข้อมูลเหล่านี้ บางอย่างเป็นพฤติกรรมปกติของนักเรียน แต่บางอย่างเป็นปัญหาที่ครูต้องศึกษาหาสาเหตุและหาทางแก้ไข ข้อมูลด้านพฤติกรรมที่จำเป็น ได้แก่ 1) พฤติกรรมที่ควรจะเป็น เช่น ขยัน พุดจาฉะฉาน 2) พฤติกรรมที่ไม่ควรจะเป็น เช่น ก้าวร้าว พุดจาหยาบคาย 3) พฤติกรรมที่เป็นปัญหาและขัดขวางการเรียน การสอน เช่น ลุกเดินไปมา พุดตลอดเวลา รังแกเพื่อนในขณะที่เรียน

5) ด้านสังคม พฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างที่อยู่ในโรงเรียนและในห้องเรียนในช่วงเวลาต่าง ๆ จะทำให้ครูได้รู้จักนักเรียนแต่ละคนมากขึ้น เช่น ทำไมนักเรียนจึงมีเพื่อนรักมาก แต่บางคนกลับเป็นคนที่เพื่อนไม่ต้องการข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ครูได้พัฒนานักเรียนให้เป็นคนที่อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ข้อมูลด้านสังคมที่จำเป็น ได้แก่ 1) นักเรียนที่ไม่ค่อยมีเพื่อน 2) นักเรียนที่เพื่อนรังเกียจ 3) นักเรียนที่ชอบอยู่เป็นกลุ่ม 4) นักเรียนที่เป็นผู้นำ 5) นักเรียนที่แยกตัวออกมาอยู่คนเดียว โดดเดี่ยว 6) กิจกรรมที่นักเรียนทำบ่อย ๆ เช่น การเล่นเกม กีฬา ดนตรี

6) ด้านครอบครัว ครอบครัวของนักเรียนแต่ละคนแตกต่างกันลักษณะของครอบครัวเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมาก นักเรียนบางคนเจ็บเหงาเพราะพ่อแม่เลิกกัน นักเรียนบางคนมีความเชื่อมั่นในตัวเองเพราะพ่อแม่ให้การสนับสนุนอยู่ที่บ้าน ข้อมูลด้านครอบครัวที่จำเป็น ได้แก่ 1) ประวัติของนักเรียนตั้งแต่เกิด 2) จำนวนสมาชิกในครอบครัว อายุของสมาชิกแต่ละคน 3) ลำดับที่เกิด 4) อาชีพ รายได้ การศึกษา และอายุของบิดามารดา ผู้ปกครอง 5) สภาพความเป็นอยู่ของ ครอบครัว เช่น ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 6) การปรับตัวทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว 7) ประสิทธิภาพของ คนในครอบครัว 8) ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมของครอบครัวและชุมชน

7) ด้านสภาพแวดล้อม ในสังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่มีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เป็นอย่างมาก เทคโนโลยีมีส่วนช่วยส่งเสริมนักเรียนในทางอ้อม เช่น โทรศัพท์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ เป็นต้น ดังนั้นการมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทั้งในบ้านและนอกบ้านจะมีส่วนช่วยให้ครูเข้าใจพัฒนาการของเด็กแต่ละคนได้อย่างชัดเจน ข้อมูลสภาพแวดล้อมที่จำเป็น ได้แก่ 1) ที่อยู่อาศัย ชุมชนที่บ้านตั้งอยู่ 2) ลักษณะบ้าน และบริเวณ 3) อุปกรณ์ใน บ้าน เช่น โทรศัพท์ วิทยุ โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ 4) สาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา 5) สภาพแวดล้อม นอกบ้าน และลักษณะเพื่อนบ้าน 6) สภาพสังคมของเพื่อนบ้าน

8) ด้านทักษะการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับความสามารถทางสมองผสมกับความรู้สึกลทางจิตใจ การวัดการปฏิบัติงานจึงครอบคลุมลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน 2) กระบวนการปฏิบัติงานซึ่งครอบคลุมการเตรียมพร้อมทางกายและใจ 3) ผลงานที่ทำ สำเร็จแล้ว

1.4 การวัดและประเมินผลในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2552) หรือเรียกโดยย่อว่า "สมศ."

โดยให้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

พันธกิจ (Mission)

- 1) พัฒนาระบบประเมินคุณภาพภายนอกให้สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด
- 2) พัฒนามาตรฐานและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก
- 3) พัฒนา ฝึกอบรม และให้การรับรองผู้ประเมินภายนอก กำกับดูแลและกำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก
- 4) ประเมินผลการจัดการศึกษาและให้ข้อเสนอแนะกับสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อยกระดับมาตรฐานและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

กำหนดตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) โดยในกลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐานมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลของครู ได้แก่ ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู หมายถึง ครูสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพโดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ในข้อ 6 การประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน รวมทั้งการวางเงื่อนไขให้ผู้เรียนประเมินความก้าวหน้าของตนเองและ นำมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ข้อ 7 การวิเคราะห์ผลการประเมินและนำมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้ง ปรับปรุง การจัดการเรียนการสอน

1.5 โปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment หรือ PISA)

โปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ริเริ่มโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development หรือ OECD) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ในการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีศักยภาพหรือความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง โดย PISA เน้นการประเมินสมรรถนะของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้ความรู้และทักษะในชีวิตจริงมากกว่าการเรียนรู้ตามหลักสูตรในโรงเรียน ปัจจุบันนี้มีประเทศจากทั่วโลกเข้าร่วม PISA มากกว่า 80 ประเทศ

PISA ประเมินสมรรถนะที่เรียกว่า Literacy ซึ่งในที่นี้จะใช้คำว่า “ความฉลาดรู้” และ PISA เลือกประเมินความฉลาดรู้ในสามด้าน ได้แก่ ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน (Reading Literacy) ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ (Mathematical Literacy) และความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) นอกจากนี้ข้อสอบของ PISA จะประเมินความฉลาดรู้ (Literacy) ในสามด้านแล้ว ยังมีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน และการจัดการเรียนการสอน

ข้อสอบของ PISA มีความน่าสนใจและท้าทาย โดยมีหลากหลายสถานการณ์ในชีวิตจริงให้นักเรียนอ่าน แต่ละสถานการณ์อาจมีหลายคำถามและหลากหลายรูปแบบในการตอบคำถาม เช่น

เลือกตอบ เขียนตอบสั้น ๆ และเขียนอธิบายในการประเมินที่ผ่านมา นักเรียนจะทำข้อสอบในเล่มแบบทดสอบ

PISA เลือกประเมินนักเรียนอายุ 15 ปี ซึ่งเป็นวัยที่จบการศึกษาภาคบังคับ การสุ่มตัวอย่างนักเรียนทำตามระบบอย่างเคร่งครัด เพื่อประกันว่านักเรียนเป็นตัวแทนของนักเรียนทั้งระบบ อีกทั้งการวิจัยในทุกขั้นตอนต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของ OECD ทุกประเทศต้องทำตามกฎเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การวิจัยมีคุณภาพอยู่ในระดับเดียวกัน และข้อมูลของทุกประเทศมีมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้สามารถนำมาวิเคราะห์ร่วมกันได้ และตามข้อตกลงในการดำเนิน PISA ของ OECD ไม่อนุญาตให้เปิดเผยรายชื่อของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ประเทศไทยเข้าร่วม PISA ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 (PISA 2000) และดำเนินการต่อเนื่องมาใน PISA 2003, PISA 2006, PISA 2009 และ PISA 2012 โดยจัดการประเมินต่อเนื่องทุกสามปี สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ดำเนินโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล หรือ PISA ในประเทศไทย โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกทั้งในและต่างประเทศเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเต็มประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย สำหรับการดำเนินงานภายในประเทศ สสวท. ได้แต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติ ซึ่งประกอบไปด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีบทบาทหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และติดต่อประสานงานกับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ประเทศไทยไม่ใช่สมาชิก OECD แต่สมัครเข้าร่วม PISA ในฐานะประเทศร่วม (Partner countries) เพื่อต้องการตรวจสอบคุณภาพของระบบการศึกษา และสมรรถนะของนักเรียนวัยจบการศึกษาภาคบังคับของชาติเกี่ยวกับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต โดยใช้มาตรฐานของประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นเกณฑ์ชี้วัด ผลสัมฤทธิ์จากการทำแบบทดสอบและข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนรวมทั้งข้อมูลนโยบาย การบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอนจากผู้บริหารของโรงเรียนทำให้ได้ข้อมูลคุณภาพการศึกษาของประเทศ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การประเมินและพัฒนานโยบายทางการศึกษาการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมไปถึงการจัดการเรียนการสอนของประเทศให้มีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติต่อไป (สืบค้นจาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/about-pisa/>)

จากการนำเสนอข้อมูลแนวนโยบายการศึกษาไทยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการศึกษา นั้นสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 สรุปการวัดและประเมินผลการศึกษาตามนโยบายการศึกษาไทย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)	สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)	โปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (PISA)*
- ประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการ ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรมและการทดสอบตามความ	- กำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับ	- หลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพ 2) ด้านสมองและ	- ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับ	- ประเมินคุณภาพของระบบการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ในการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีศักยภาพหรือความสามารถพื้นฐาน

พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	หลักสูตร แกนกลาง การศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551	สถาบันทดสอบ ทาง การศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)	สำนักงานรับรอง มาตรฐานและ ประเมิน คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)	โปรแกรมประเมิน สมรรถนะนักเรียน มาตรฐานสากล (PISA)*
เหมาะสมของแต่ละ ระดับและรูปแบบ การศึกษา - ให้สถานศึกษาใช้ วิธีการที่หลากหลายใน การจัดสรรโอกาสการ เข้าศึกษาต่อและ ให้นำผลการประเมิน ผู้เรียนมาใช้ ประกอบการพิจารณา ด้วย	สถานศึกษาระดับ เขตพื้นที่ การศึกษาและ ระดับชาติ - องค์ประกอบการ วัดและ ประเมินผลการ เรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ 8 กลุ่ม สาระการ เรียนรู้ คุณลักษณะ อันพึง ประสงค์การอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน และ กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน	ปัญหา 3) ด้านจิตใจและ ความประพฤติ 4) ด้านพฤติกรรม และปัญหา 5) ด้านสังคม 6) ด้านครอบครัว 7) ด้านสภาพแวดล้อม 8) ด้านทักษะ การปฏิบัติงาน	พัฒนาการของ ผู้เรียน - วางเงื่อนไขให้ ผู้เรียน ประเมิน ความก้าวหน้าของ ตนเองและนำมาใช้ ปรับปรุง และพัฒนาตนเอง - การวิเคราะห์ผล การ ประเมินและนำมาใช้ ในการ ส่งเสริมและพัฒนา ผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุง การ จัดการ เรียนการสอน	ที่จำเป็นต่อการ ดำรงชีวิตในโลกที่มี การเปลี่ยนแปลง - ประเมินความฉลาดรู้ (Literacy) 3 ด้าน 1) ด้านการอ่าน 2) ด้านคณิตศาสตร์ 3) ด้านวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้สำรวจ ข้อมูลพื้นฐานและ การจัดการเรียนการ สอน

*ที่มา : ปรับปรุงเพิ่มเติมจาก อิทธิพันธ์ สุวทันกรกุล, 2556

2. การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์

Weiss (1972) การนำผลการประเมินไปใช้ เป็นการเสนอผลที่ได้รับจากการประเมินให้ผู้บริหาร หรือผู้สนับสนุนนำไปเป็นข้อมูลเพื่อใช้สำหรับการตัดสินใจในการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหา เพื่อให้ได้ โครงการหรือนโยบายเปลี่ยนไปในทิศทางที่เหมาะสม

สุวิมล ว่องวาณิช (2545) กล่าวว่า การใช้ผลการประเมินเป็นกระบวนการตรวจสอบคุณภาพ การ ดำเนินงานของหน่วย โดยกลุ่มบุคคลที่เป็นนักประเมินอาชีพ เพื่อต้องการข้อมูลเกี่ยวกับคุณค่าของ หน่วยงาน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการปรับปรุง พัฒนาระบบการทำงานและนำไปสู่การรับรองคุณภาพการ ดำเนินงานของหน่วยงานตามมาตรฐานที่กำหนด

ศิริชัย กาญจนวาสี (2545) กล่าวว่า กระบวนการประเมินประกอบด้วย การวางแผน การ ดำเนินการ การจัดทำรายงานและเผยแพร่สารสนเทศของการประเมิน การประเมินมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่ การดำเนินการให้ได้ผลการประเมินที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน ผลการประเมินจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการใช้ผลการประเมินและก่อให้เกิดผลกระทบที่ ตามมา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การใช้ผลการประเมิน คือ การนำข้อมูลหรือผลที่ได้จากการประเมินมาใช้ในการ ส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุงและแก้ไขระบบการดำเนินในองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในด้านการ

พัฒนาโครงการและนโยบายในการดำเนินงานขององค์กร เพื่อนำไปสู่การรับรองผลการดำเนินงานของหน่วยงานตามมาตรฐานที่กำหนด

การเผยแพร่สารสนเทศของการประเมิน ถือเป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร นักประเมินจึงจำเป็นต้องมีทักษะการสื่อสารที่ดี สามารถวางกลยุทธ์เชิงสร้างสรรค์เพื่อหาช่องทางการแพร่กระจายสารสนเทศ ไปสู่ผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินด้วยการคัดเลือกประเภทรูปแบบและการนำเสนอรายงานการประเมินที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์มีได้หลายรูปแบบ ได้แก่ การใช้ในเชิงแนวคิด (Conceptual use) ผลการประเมินอาจช่วยจุดประกายความคิดของผู้เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่ประเมินมากขึ้น การใช้ในเชิงตรวจสอบยืนยัน (Legitimate use) ผลการประเมินอาจถูกใช้เป็นเหตุผลในการสนับสนุนหรือยืนยันผลการตัดสินใจที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า ทำให้แนวทาง นโยบายที่เลือกใช้น้ำหนักและความชอบธรรมยิ่งขึ้น การใช้ในเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic use) ผลการประเมินอาจถูกใช้เป็นเครื่องช่วยติดตาม กำกับหรือควบคุมการประเมินว่า ได้มีการทำตามแนวทาง ระเบียบขั้นตอนที่กำหนดไว้ เพื่อให้งานประเมินนั้นมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับยิ่งขึ้น การใช้ในเชิงปฏิบัติ (Instrumental use) ผลการประเมินอาจถูกนำไปใช้โดยตรงในทางปฏิบัติเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงแก้ไข ทำให้เกิดผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามมา การใช้ผลการประเมินสามารถส่งผลกระทบต่อ การกระทำหรือการดำเนินงานทั้งระดับบุคคลและระดับองค์กร โดยอาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของสมาชิกในองค์กร วิธีดำเนินงาน ระเบียบข้อบังคับขององค์กร โครงสร้างขององค์กรและวัฒนธรรมขององค์กร (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2554; Patton, 2008; Alkin and King, 2016; Alkin and King, 2018)

รัตนะ บัวสนธ์ (มปป.) ได้กล่าวถึงการประเมินผลสถานศึกษาและการใช้ผลการประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกล่าวถึงการนำประโยชน์จากผลการประเมิน ถ้าจะให้ผลการประเมินถูกนำไปใช้ประโยชน์มาก ควรดำเนินการดังนี้

1) กำหนดกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์หลักและรอง ผู้ใช้ประโยชน์จากผลการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่งในประเด็นใดประเด็นหนึ่งจะมีความแตกต่างกันออกไปตามตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ได้รับการประเมินนั้นๆ และตามความสนใจ ดังนั้นควรระบุ กำหนดกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์หลัก ผู้ใช้ประโยชน์รอง และกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ทั่วไปหรือชั่วคราว ในผลการประเมินสิ่งนั้นให้ได้ก่อนที่จะทำการสื่อสารโน้มน้าวใช้ประโยชน์จากผลการประเมินนั้น

2) สื่อสารโน้มน้าวกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ เมื่อระบุได้ว่าผู้ใช้ประโยชน์หลัก ผู้ใช้ประโยชน์รอง และผู้ใช้ทั่วไป ในแต่ละประเด็นการประเมินคือใคร แล้วก็ต้องเลือกเทคนิค วิธีการสื่อสารและผู้สื่อสารของการประเมินให้สอดคล้องกับธรรมชาติหรือคุณลักษณะของกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์นั้น เช่น ถ้าผู้ใช้ประโยชน์หลักของผลการประเมินในประเด็นการประเมินที่ 1- 5 คือ ผู้บริหารสถานศึกษา การสื่อสารผลการประเมินควรใช้เทคนิควิธีการที่สั้นกระชับก่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายในระยะเวลาไม่มากนักและควรมุ่งเสนอผลการประเมิน ทั้งที่เป็นเชิงบวก เชิงลบ และข้อเสนอแนะสำหรับการตัดสินใจเชิงนโยบายด้วยกัน ซึ่งอาจจัดทำเป็นรายงานสรุปผลการประเมินสำหรับผู้บริหารก็ได้

3) เผยแพร่ กระจายผลการประเมินสู่สาธารณะ บางครั้งจำเป็นที่จะต้องมีการเผยแพร่กระจายผลการประเมินสู่การรับรู้ของสาธารณะโดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินเกี่ยวกับโครงการการศึกษาและการประเมินผลการจัดการศึกษาตามหลักสูตรที่ผู้ปกครองคาดหวัง ตั้งเป้าหมายไว้ว่าสถานศึกษาจะทำหน้าที่จัดการศึกษาเป็นอย่างดี สามารถพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นบุตรหลานของตนให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการที่หวังไว้

4) ประเมินสะท้อนกลับผลการประเมินหรือสร้างความรู้จากการดำเนินงานประเมินผลการประเมินสถานศึกษาในแง่มุมต่างๆ อาทิ การประเมินหลักสูตรโครงการทางการศึกษา ผู้เรียนผู้สอนเหล่านี้ควรจะได้รับ การหยิบยกมาเป็นวาระหัวข้อในการประชุมร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อสะท้อนกลับและนำมากำหนดเป็นนโยบาย มาตรการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาการเรียนการสอนในปีต่อ ๆ ไป นักประเมิน ผู้บริหาร ตลอดจนกรรมการสถานศึกษาและผู้บริหารระดับเหนือสถานศึกษา นับเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดสิ่งเหล่านี้ เป็นการนำความรู้ที่ได้รับจากการประเมินมาสร้างประโยชน์สำหรับการปฏิบัติงานประจำ

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (มปป.) ได้นำเสนอการนำคะแนน O-NET ไปใช้ในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพผู้เรียนดังนี้

1) ระดับนักเรียน

นักเรียนสามารถดูผลคะแนนของตนในแต่ละวิชาว่าสูงกว่าหรือต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของระดับโรงเรียน ระดับสังกัด และระดับประเทศ เพื่อเป็นการประเมินและพัฒนาตนเองให้มีผลการเรียนดียิ่งขึ้น

2) ระดับผู้สอน

ครูผู้สอนในแต่ละรายวิชาสามารถดูผลคะแนนรายวิชาที่ตนเองสอนจากใบรายงานการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ฉบับที่ 1 เป็นการรายงานผลการสอบรายบุคคลของนักเรียนทั้งโรงเรียน

3) ระดับผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารต้องพิจารณาค่าสถิติในทุกกลุ่มสาระวิชาและแยกย่อยรายมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารสามารถพิจารณาผลการสอบในภาพรวมของวิชาจากคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนเทียบกับโรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดเดียวกันหรือโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดเดียวกันที่มีสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนที่ใกล้เคียงกัน และระดับประเทศ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นโดยใช้ระบบการนิเทศฯ แล้วส่งเสริมสนับสนุนฯ

4) ระดับเขตพื้นที่การศึกษา

ในใบรายงานผลฉบับที่ 2 และ 3 ค่าสถิติระดับศูนย์สอบ (ป.6 และม.3) แยกตามมาตรฐานการเรียนรู้ แสดงคะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเขตพื้นที่ศึกษานำไปใช้ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาในสังกัดได้

5) ระดับสังกัด

ต้นสังกัดของโรงเรียนทุกโรงเรียนสามารถนำผลการสอบ O-NET ไปวิเคราะห์เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในสังกัดให้มีความรู้ ความชำนาญ ในสาขาวิชาที่สอนกระตุ้นผู้บริหารสถานศึกษาให้หนัก กำกับติดตามจัดทำระบบช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน รวมทั้งผลักดันให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

6) ระดับประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการนำผลการสอบ O-NET ไปส่งเสริมสนับสนุนให้ภายในปี พ.ศ. 2561 ให้มีผลการสอบ O-NET 5 วิชาหลักของนักเรียนทั้งประเทศมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 50 เพื่อให้คนไทยและ การศึกษาไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

สำนักทดสอบการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้เสนอแนวทางการยกระดับผลการทดสอบ O-NET ไว้ดังนี้

1) วิเคราะห์ผลคะแนนย้อนหลัง 3 ปี เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดควรพัฒนาเร่งด่วน โดยเฉพาะมาตรฐาน/ตัวชี้วัดตามหลักสูตรในลำดับท้ายๆ ที่นักเรียนยังมีความรู้ความเข้าใจน้อยหรือน้อยมาก นำจุดควรพัฒนาเร่งด่วนมาวางแผนปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2) ปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู มุ่งเน้นให้ครูจัดการเรียนรู้โดยยึดมาตรฐาน/ตัวชี้วัดตามหลักสูตร (ไม่ใช่สอนตามหนังสือเรียน) จัดให้มีการแบ่งปันความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนที่นำนักเรียนบรรลุมาตรฐาน/ตัวชี้วัดได้อย่างมีคุณภาพ

3) X-Ray นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีปัญหาการอ่าน เขียน คิดคำนวณ และแก้ปัญหา เป็นรายสถานศึกษา รายห้องเรียนจนถึงรายบุคคล เร่งรัดให้มีการดูแลเป็นพิเศษเพื่อให้สมรรถนะทางด้านการเรียนรู้ได้รับการพัฒนา

4) เตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการทดสอบสำคัญ ๆ อาทิ การทดสอบระดับชาติการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) การประเมินนักเรียนระดับนานาชาติ (PISA TIMSS) เป็นต้น สร้างความคุ้นเคยการทำข้อสอบรูปแบบที่เน้นการคิดวิเคราะห์ขั้นสูง รวมทั้งสร้างความเข้าใจให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของผู้ประโยชน์ในการทดสอบ

5) เพิ่มสมรรถนะครูด้านการวัดและการประเมินผลนักเรียน โดยจะดำเนินการร่วมกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะด้านการวัดและการประเมินความก้าวหน้า และสามารถวิเคราะห์นักเรียนจากผลการประเมินสามารถใช้ผลประเมินพัฒนานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) นิเทศการจัดการเรียนรู้ครูอย่างสม่ำเสมอ (อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง)

3. แนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้

American Productivity and Quality Center (บุญดี บุญญาภิจ และ กมลวรรณ ศิริพานิช, 2545) ได้ให้คำจำกัดความของ Best Practices คือ แนวปฏิบัติที่ดีที่สามารถก่อให้เกิดผลที่เป็นเลิศหรือวิธีปฏิบัติที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็น แนวปฏิบัติที่ดีที่ทำให้องค์กรก้าวสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งนำมาปรับใช้ในทางการศึกษาว่า best practices เป็นวิธีการทำงานใหม่ๆ ที่สถานศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่การบรรลุผลลัพธ์ที่ตอบสนองความคาดหวังของชุมชน ผู้ปกครอง และ เป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ ก้าวสู่ความเป็นเลิศ (พรธณี เหมะสถล และคณะ, 255)

สมพร เพชรสงค์ (อ้างถึงใน บุญศิลป์ อาษาสนา, 2549) ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีไว้ดังนี้ ความหมายแนวปฏิบัติที่ดี (best practices) เป็นวิธีการทำงานที่ดีที่สุดในเรื่องนั้น ซึ่งอาจจะเป็นระบบบริหารเทคนิควิธีการต่างๆ ที่ทำให้ผลงานบรรลุเป้าหมายระดับสูงสุด ดังนั้น แนวปฏิบัติที่ดี จึงไม่ใช่เป็นแค่เพียงวิธี การทำงานที่ดีแต่เป็นการทำงานที่ดีกว่าหรือดีที่สุด ซึ่งมีทั้งการทำงานในเชิงระบบบริหาร และเทคนิควิธีการต่าง ๆ ทำให้ผลงานนั้นบรรลุเป้าหมายสูงสุด

จุดเริ่มต้นวิธีแนวปฏิบัติที่ดี เริ่มต้นจากวงการแพทย์เป็นวิธีการปฏิบัติงานที่ดีไม่ว่าจะนำไปปฏิบัติ ที่ไหนอย่างไร ซึ่งผลงานที่ปฏิบัติได้นั้นได้นำไปสู่ผลสำเร็จ หน่วยงานจำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานที่ดีกับหน่วยงานย่อยและมีการแลกเปลี่ยนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นหน่วยงานภายนอกผลสุดท้ายของ แนวปฏิบัติที่ดี คือ การนำไปใช้จนเป็นมาตรฐานในสหรัฐอเมริกา

คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับแนวปฏิบัติที่ดี (best practices) คือ good practices เป็นคำที่มีความหมายค่อนข้างกว้าง ใช้ในความหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ แต่อาจจะยังไม่มีหลักฐานยืนยันแน่ชัดหรือแสดงความถูกต้องอย่างชัดเจน อาจจะเป็นเพียงคำบอกเล่าปากต่อปาก ซึ่งจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์มายืนยัน ผลงานแนวปฏิบัติที่ดี เป็นคำเฉพาะหรือศัพท์ที่ใช้ในวงการศึกษาที่แสดงถึง ผลงานที่มีมาตรฐาน มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องมีหลักฐานสนับสนุนหรือแสดงผลงานหรือความสำเร็จของงาน

แนวปฏิบัติที่ดีทางการศึกษาคือเครื่องมือทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพที่ดีเยี่ยม บางครั้งแนวปฏิบัติที่ดีอาจจะเป็นเพียงแค่แนวคิดง่าย แต่เป็นแนวคิดที่ทรงพลังภาพนำต้นตาค้นใจเป็นการคิดนอกกรอบ เมื่อหน่วยงานมีแนวปฏิบัติที่ดีแล้วควรได้มี การพัฒนา ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจนเป็นมาตรฐานแนวปฏิบัติที่ดีของหน่วยงานทางการศึกษานั้น ๆ ได้

นอกจากนี้แล้ว แนวปฏิบัติที่ดี เป็นวิธีการทำงานหรือวิธีปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อผลงานที่มีคุณภาพหรือส่งผลกระทบต่อที่ประสบผลสำเร็จ แนวคิดพื้นฐานที่มีส่วนสำคัญในการนำแนวคิด เรื่อง แนวปฏิบัติที่ดีมาใช้ในการพัฒนางานประกอบด้วย

1) ความต้องการในการแสวงหาข้อมูลหรือความรู้เพื่อนำสู่การพัฒนางานให้เกิดประโยชน์สูงสุดหรือการนำความรู้ไปใช้เพื่อการสร้างประโยชน์ (knowledge application)

2) ความเชื่อว่าความรู้ หรือแหล่งข้อมูลไม่มีเฉพาะในเอกสาร ในตำรา หรือจากการเรียนรู้ตามรูปแบบเดิม เช่น การอบรมโดยฟังจากวิทยากรเท่านั้น หากแต่ข้อมูลหรือความรู้ อยู่ในตัวบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการทำงานหรือการใช้ชีวิต หรือในองค์กรที่ปฏิบัติงานที่ประสบผลสำเร็จ (knowledge generation)

3) ความเชื่อในวิธีการเรียนรู้ ที่เป็นกระบวนการจัดการกับความรู้ (knowledge management หรือ knowledge integration) แนวปฏิบัติที่ดี มีแนวทางดำเนินการดังนี้

3.1) การเตรียมการ หมายถึงการกำหนดกรอบหรือแนวทางในการศึกษา การกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ผลงานหรือแหล่งข้อมูลที่จะจัดทำแนวปฏิบัติที่ดี การกำหนด รูปแบบหรือกรอบการเขียน case รวมถึงรูปแบบการนำเสนอ ตลอดจนการเตรียมทีมงานซึ่ง ประกอบด้วย หัวหน้าทีม ผู้เขียน case ผู้ถ่ายภาพตัดต่อภาพและบรรณาธิการ เป็นต้น

3.2) การเลือกกรณีศึกษา หมายถึง การพิจารณาเลือกหน่วยงาน หรือผู้ที่มีผลงานที่เป็นเลิศ หรือมีผลงานประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับ การศึกษาผลงานจำเป็นต้องมี ข้อมูลที่ยืนยันความสำเร็จอย่างน่าเชื่อถือ เช่น ผ่านการประเมินตามระบบของโครงการนั้น ๆ (ในกรณีที่เป็นงานหรือโรงเรียนในโครงการเฉพาะ) ได้รับรางวัลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ผ่านการประเมิน มีความภาคภูมิใจ เป็นผลงานที่ทำให้ก้าวสู่เป้าหมายของชีวิตที่สูงขึ้นหรือเป้าหมาย สูงสุดในเวลานั้น

3.3) การจัดทำแผนการจัดทำ best practices ซึ่งประกอบด้วย วิธีการเก็บ ข้อมูล เครื่องมือในการเก็บข้อมูลระยะเวลา การประสานงาน การวิเคราะห์ข้อมูล การจัดทำ เอกสาร การนำเสนอ best practices (ควรมีการนำเสนอที่หลากหลาย เช่น นำเสนอโดยเอกสาร ที่หลากหลายรูปแบบ นำเสนอผ่าน website เป็นต้น) เมื่อการจัดทำแนวปฏิบัติที่ดีจบลง จำเป็นต้องมีการตรวจสอบและควรตรวจสอบก่อนนำเสนอ

แนวปฏิบัติที่ดีของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

ขณะนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่มีการจัดทำแนวปฏิบัติที่ อย่างเป็นระบบ แต่แท้ที่จริงแล้วหน่วยงานในสังกัด สพฐ. มีแนวปฏิบัติที่ดีอยู่แล้ว และมีมากมายทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา และการปฏิรูประบบราชการแต่ผลการนำเสนอมักจะเป็นผลงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา เป็นส่วนใหญ่ เช่น รูปแบบเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ เทคนิคการนิเทศและการบริหารสถานศึกษา เป็นต้น สำหรับในส่วนของปฏิรูประบบราชการ ยังไม่ปรากฏออกมาอย่างชัดเจน ส่วนใหญ่มักจะรู้กันในหน่วยงาน หรือวงการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เช่น การเบิกค่ารักษา 15 นาที การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการบริหารงานธุรการ การจัดการศึกษานานาชาติ โรงเรียนในแนวตะเข็บ ชายแดน One Stop Service เป็นต้น รูปแบบเทคนิควิธีการบริหารราชการเหล่านี้ได้หลบซ่อนอยู่ในสำนักงาน ยังไม่ได้มีโอกาสมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างแพร่หลายสำหรับสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ทั่วประเทศก็เชื่อว่ามีแนวปฏิบัติที่ดีกระจุกกระจาย หลบซ่อนอยู่มากมายเช่นเดียวกัน แต่ไม่มีการบันทึกรายงานให้รับทราบกันอย่างกว้างขวาง

แนวปฏิบัติที่ดีในหน่วยงานสามารถเกิดขึ้นได้หลายช่องทางดังนี้

1) เกิดจากบุคคล อันมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ ภาวะผู้นำทางผู้บริหารที่คาดหวัง ความสำเร็จ การคิดเชิงอนาคตการเปลี่ยนแปลง ผู้ปฏิบัติงาน หรืออยู่ใต้บังคับบัญชาเรียนรู้จาก การปฏิบัติ ริเริ่มสร้างสรรค์แก้ปัญหาการทำงาน เสนอแนะวิธีการต่อผู้บริหารและอาจจะเกิด แนวคิด การรับรู้คำปรารภของ คณะกรรมการของผู้ปกครองของประชาชนหรือผู้รับบริการ ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ วิธีการใหม่ หรือที่ดีกว่า

2) เกิดจากปัญหาอุปสรรค การบริหารจัดการทั้งระบบ ทั้งปัจจัยนำเข้ากระบวนการ และผลผลิต ไม่ได้ตามเป้าหมาย ความกดดันจากผู้รับบริการ การขับเคลื่อนนโยบายของผู้บริหารระดับสูง ภาวะข้อจำกัดของทรัพยากรทางการบริหาร ภาวะวิกฤติทำให้มีการแสวงหาแนวทาง กระบวนการวิธีการที่ดีกว่า เพื่อให้ได้ผลผลิตความสำเร็จสูงสุด

3) เกิดจากแรงขับเคลื่อนการพัฒนา ค้นคว้าวิธีการใหม่เพื่อเพิ่มผลผลิต กำไร หรือสร้างความพึงพอใจของผู้รับบริการ เสริมสร้างประสิทธิภาพขององค์กร

ขั้นตอนการดำเนินงานแนวปฏิบัติที่ดี เสนอแนะได้ดังนี้

ขั้นตอน 1 การวิเคราะห์ภารกิจที่แท้จริงของหน่วยงานนั้น ๆ

ขั้นตอน 2 การศึกษาวิเคราะห์ สภาพของหน่วยงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายวิธี เช่น ใช้วิธีการสำรวจ การระดมความคิด การใช้กระบวนการ AIC หรือ SWOT เป็นต้น

ขั้นตอน 3 การกำหนดภาพความสำเร็จอนาคตจัดทำรูปแบบ (model) วิธีการดำเนินงาน

ขั้นตอน 4 การปฏิบัติตามแบบวิธีการอาจจะเริ่มทดลองนำร่องตรวจสอบ ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะ

ขั้นตอน 5 ประเมินผลวิเคราะห์เปรียบเทียบในด้านขั้นตอน ระยะเวลา งบประมาณ และผลที่ได้รับ กับวิธีการเดิม

ขั้นตอน 6 ปรับปรุงพัฒนา และขยายผลการนำไปใช้ในหน่วยงาน ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ขั้นตอน 7 การบันทึกเขียนรายงานใช้เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติ

นอกจากข้อเสนอ 7 ขั้นตอนข้างต้นแล้ว หน่วยงานสามารถจะดำเนินการได้อีกหลายกระบวนการ เช่น ตามแนวทางของวงจรมะมิง (Demming circle) ซึ่งประกอบด้วย

P : การวางแผน

D : การปฏิบัติ

C : การตรวจสอบประเมินผล

A : การปรับปรุงพัฒนา กำหนดกิจกรรมใหม่ เป็นต้น

คุณลักษณะของแนวปฏิบัติที่ดี

การวินิจฉัย แนวปฏิบัติที่ดีนอกจากจะทรงพลังมีความตื่นตา ตื่นใจในตัวเองแล้ว ควรจะมีประเด็นการพิจารณา ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภารกิจโดยตรงของหน่วยงานนั้น
- 2) สนองต่อนโยบายการแก้ปัญหาการพัฒนาประสิทธิภาพของหน่วยงาน
- 3) ลดขั้นตอนลดรอบระยะเวลาการทำงาน
- 4) ลดทรัพยากรลดค่าใช้จ่าย
- 5) การนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการทำงาน
- 6) วิธีการที่ริเริ่มสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่หรือประยุกต์ขึ้นใหม่
- 7) สามารถทำแผนผังเชิงเปรียบเทียบวิธีการเก่าและใหม่
- 8) อำนวยความสะดวกในการใช้
- 9) วางระบบการให้บริการมีช่องทางการให้บริการ
- 10) สามารถเทียบเคียงวิธีการทำงานลักษณะเดียวกันกับหน่วยงานอื่นได้
- 11) ผลผลิต/ ความสำเร็จเพิ่มขึ้น
- 12) ความพึงพอใจของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 13) สามารถนำไปใช้เป็นมาตรฐานการทำงาน ต่อไปได้ยั่งยืนพอสมควร
- 14) การพัฒนาปรับปรุงต่อไป ฯลฯ

ขอขยาย แนวปฏิบัติที่ดีในหน่วยงานทางการศึกษา

แนวปฏิบัติที่ดีในหน่วยงานทางการศึกษามีเสนอแนะได้ ดังนี้

- 1) การประหยัดงบประมาณ
- 2) การลดรอบระยะเวลาของขั้นตอนในการให้บริการ
 - 2.1) การออกไปสุทธิ
 - 2.2) การใช้อาคารสถานที่
 - 2.3) การออกไปรับรองการสำเร็จการศึกษา
 - 2.4) การให้บริการข้อมูลสารสนเทศ
 - 2.5) การเบิกจ่ายงบประมาณ ฯลฯ
- 3) การส่งเสริมศักยภาพของหน่วยงาน และสถานศึกษาสามารถนำระบบอิเล็กทรอนิกส์ มาใช้ในการปฏิบัติงานและพัฒนา
- 4) ระบบการวัดผลผลิต (ขอขยายการวัดปริมาณคุณภาพเวลาค่าใช้จ่าย)
- 5) การเปิดโอกาสให้เอกชนหรือองค์กรพัฒนาที่ไม่แสวงหากำไรเข้ามามีส่วน ร่วมการบริหารจัดการ
- 6) การบริการที่เน้นความพึงพอใจของผู้รับบริการ
- 7) การรับฟังและตอบสนอง ความคิดเห็นของประชาชน
- 8) การบริหารอัตรากำลังให้คุ้มค่า
 - 8.1) การเกลี่ยอัตรากำลัง
 - 8.2) การบรรจุแต่งตั้งบุคลากรลงในอัตราว่างอย่างรวดเร็ว

8.3) การมอบหมายงานให้บุคลากรหรือกลุ่มบุคคลตรงกับความรู้ ความสามารถและความถนัด

8.4) การส่งเสริมบุคลากรให้ทำงานเต็มตามศักยภาพ

8.5) การติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน ของบุคลากร ฯลฯ

9) การจัดองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

9.1) การส่งเสริมหรือพัฒนาให้บุคลากรพัฒนา ความรู้และทักษะการ ปฏิบัติงาน

9.2) การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

9.3) การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลายสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

10) การถ่ายทอดเป้าหมายและตัวชี้วัดขององค์กร ให้ถึงระบบบุคคล

11) การพัฒนาระบบควบคุมภายใน

11.1) การบริหารความเสี่ยง

11.2) การรายงาน

แนวทางการพิจารณาแนวปฏิบัติที่ดี

วิธีการปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่จะเรียกได้ว่าเป็นแนวปฏิบัติที่ดีนั้น มีแนวทางการพิจารณา 6 ข้อ ดังนี้

1) วิธีปฏิบัตินั้นดำเนินการบรรลุผลได้สอดคล้องกับความคาดหวังของชุมชน หรือผู้ปกครองที่มีต่อสถานศึกษาหรือเป็นวิธีปฏิบัติที่สร้างความพึงพอใจให้กับทุกคนใน สถานศึกษาได้

2) วิธีปฏิบัตินั้น ผ่านกระบวนการนำไปใช้อย่างเป็นวงจรมองเห็นผลอย่างชัดเจน ว่าทำให้เกิดคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือวิธีปฏิบัตินั้นมีกระบวนการ PDCA จนเห็นแนวโน้มของตัวชี้วัดความสำเร็จที่ดีขึ้น

3) สถานศึกษาสามารถบอกเล่าถึงวิธีปฏิบัตินั้นได้ว่า “ทำอะไร ? (what)” “ทำ อย่างไร ? (how)” และ “ทำไม? จึงทำ หรือ ทำไปทำไม? (why)”

4) ผลลัพธ์จากวิธีการปฏิบัตินั้น เป็นไปตามองค์ประกอบ ข้อกำหนดของการพัฒนาคุณภาพเชิงระบบ

5) วิธีปฏิบัตินั้นสามารถระบุได้ว่าเกิดจากปัจจัยสำคัญที่ชัดเจน และปัจจัยนั้นก่อให้เกิดการปฏิบัติที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

6) วิธีปฏิบัตินั้นใช้กระบวนการจัดการความรู้ (knowledge management : KM) เช่น การเล่าเรื่อง (Storytelling) ในการถอดบทเรียนจากการดำเนินการ

กระบวนการค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีในสถานศึกษา

สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เช่น ผู้ปฏิบัติงานของระบบโดยตรงที่เรียกว่า ชุมชนแนวปฏิบัติ (community of practices) ผู้ประเมินคุณภาพ ศึกษานิเทศก์ หรือผู้ให้คำปรึกษาการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา สามารถค้นหาแนวปฏิบัติที่ดี ได้โดยใช้กระบวนการ ดังนี้

1) การค้นหาว่าสถานศึกษาหนึ่ง ๆ มีแนวปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพอย่างไร จะต้องวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา ความคาดหวังของผู้ปกครอง และชุมชนรวมทั้งผู้มีส่วน ได้เสียว่าคาดหวังกับสถานศึกษานี้อย่างไรบ้าง

2) ค้นหาว่าสถานศึกษามีวิธีปฏิบัติดี ๆ ที่ดำเนินการได้สอดคล้องกับความ คาดหวังอย่างไรบ้าง

3) พิจารณาว่าวิธีปฏิบัติดี ๆ เหล่านั้นมีการนำไปใช้จริงอย่างครบวงจร PDCA หรือไม่ เพื่อยืนยันว่าวิธีปฏิบัติดี ๆ นั้นถูกนำไปใช้จริง และเป็น “นวัตกรรม” การทำงานของสถานศึกษาได้หรือไม่

4) ใช้กระบวนการจัดการความรู้ เช่น เรื่องเล่าเร้าพลัง (storytelling) ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดกำหนดเป้าหมายของการแลกเปลี่ยนวิธีปฏิบัติ (knowledge vision) เล่าประสบการณ์จากการปฏิบัติการ (knowledge sharing) สรุปเป็นวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (knowledge asset)

5) วิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ บทเรียนที่สถานศึกษาได้เรียนรู้จากการดำเนินการตามวิธีปฏิบัติเหล่านั้น

4. สภาพการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการศึกษาของ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ (2552) ได้พบว่า สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนใต้ มีดังต่อไปนี้

1) ประชาชนในพื้นที่ตระหนักในความสำคัญและส่งลูกเข้าเรียนในอัตราสูงมาก โดยเด็กในวัยเรียนในพื้นที่มีการเข้าเรียนสอดคล้องกับนโยบายของรัฐในระดับอนุบาล ก่อนประถมและ ประถมศึกษา มีการเข้าเรียนเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ โดยเฉพาะเด็กก่อนประถมอาจมีการเข้าเรียนมากกว่าที่อื่น

2) เด็กนักเรียนในระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่เข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐบาลประมาณร้อยละ 90 แต่เมื่อถึงระดับชั้นมัธยมศึกษา เด็กส่วนใหญ่จะเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่าในโรงเรียนของรัฐ คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 70:30 ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 80 เป็นชาวมุสลิม ต้องการให้บุตรหลานได้ความรู้วิชาสามัญและศาสนาควบคู่กันไป

3) เด็กนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาสูงมากประมาณร้อยละ 90 แต่โอกาสเรียนคณะใด ๆ มีน้อย

ปัญหาสำคัญของการจัดการศึกษาในภาคใต้

1) ปัญหาความปลอดภัยของครูและบุคลากรทางการศึกษา นับตั้งแต่ปี 2547 ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญที่สุด ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนและความสำเร็จของการศึกษา

2) ปัญหาด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.1) ขาดแคลนครูที่มีความรู้และประสบการณ์ตั้งแต่ปี 2547 ครูย้ายออกนอกพื้นที่มาก ซึ่งรัฐทดแทนด้วยครูอัตราจ้าง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นครูในพื้นที่ ถึงแม้จะมีความสามารถในการดูแล เด็กได้ แต่ยังคงขาดความรู้ ทักษะและประสบการณ์ บางส่วนไม่ได้เรียนวิชาการศึกษาหรือวิชาครูเลย จึงต้องใช้เวลาพัฒนา

2.2) ครูมีการโยกย้ายนอกฤดูกาลโดยเฉพาะในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

2.3) ครูมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นและเป็นหนี้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะปัญหาด้านความปลอดภัยทำให้ครูในชนบทย้ายเข้ามาอาศัยในเมือง เพิ่มค่าเดินทางประจำวัน และส่วนหนึ่งย้ายลูกไปเรียนต่างจังหวัดที่ปลอดภัย มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ต้องไปกู้หนี้ยืมสินกู้ยืม ในขณะที่เดียวกันครูไม่สามารถหารายได้เสริมได้เลย

2.4) ขวัญกำลังใจของครูและบุคลากรทางการศึกษามีต่ำมาก เมื่อจิตใจต้องมีความวิตกกังวลหลายด้านทั้งความปลอดภัย ชีวิตทรัพย์สิน ทั้งเรื่องคุณภาพการเรียนการสอน ความกังวลเรื่องชีวิตของตัวเองและความเป็นอยู่ของครอบครัว ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพการปฏิบัติงาน

3) ปัญหาด้านนักเรียน เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ฐานะยากจน ทำให้ได้เรียนรู้อย่างจำกัด ไม่ได้เรียนต่อในระดับสูง นักเรียนบางส่วน (ส่วนใหญ่ในชนบท) ไม่ได้รับประทานอาหารเช้า เพราะผู้ปกครองต้องออกไปประกอบอาชีพ และการเตรียมความพร้อมเด็กก่อนวัยเรียนยังทำได้น้อย

4) ปัญหาด้านสถานที่เรียน เนื่องจากโรงเรียนถูกลอบวางเพลิงมากกว่า 200 แห่ง และการก่อสร้างทดแทนทำได้ล่าช้ามาก หรือบางแห่งทำไม่ได้เลย เนื่องจากราคาสูงกว่าที่ราชการกำหนด และบางพื้นที่ไม่ปลอดภัย นักเรียนขาดที่เรียนหรือมีที่เรียนไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอน

5) ปัญหาด้านหลักสูตรอิสลามศึกษาซึ่งไม่เป็นเอกภาพ หลักสูตรมีความซ้ำซ้อน

6) ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา

6.1) ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาหลัก ยังต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกรายวิชา

6.2) นักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญค่อนข้างอ่อนในวิชาสามัญ กระทั่งต่อการเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยเพราะเมื่อสอบได้คะแนน O-NET ต่ำ จะมีโอกาสที่จะได้เรียนต่อในคณะดี ๆ ได้ยากหรือไม่มีเลย เมื่อเด็กเรียนต่อในคณะดี ๆ ไม่ได้ จบมาแล้วส่วนใหญ่ไม่มีงานทำ

6.3) นักเรียนชั้นประถมและมัธยมศึกษาตอนต้นอ่านหนังสือภาษาไทยไม่ออก แม้กระทั่งนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธที่เรียนตามหมู่บ้านต่าง ๆ

6.4) ผู้เรียนด้านอิสลามศึกษาซึ่งมีเป็นจำนวนมากจบแล้วไม่มีงานรองรับในประเทศ

6.5) นักเรียนที่เรียนต่อในระดับอุดมศึกษา เรียนอ่อน และออกกลางคันกันมาก

6.6) คุณภาพของนักเรียน ม. ปลาที่เข้ามาเรียนลดลง อัตราการตกของนักศึกษาปี 1 ก็เพิ่มขึ้น ถึงแม้จะมีการจัดกลุ่มตัว ให้ระหว่างที่กับน้อง แต่คุณภาพก็ยังลดลง และนักเรียนที่มีคุณภาพในต่างพื้นที่จะเลือกเรียนในสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่น้อยลง นักเรียนในพื้นที่ที่มีคุณภาพจะไปเลือกสอบในสวนกลางมากกว่า ซึ่งสาเหตุของปัญหาโดยตรง คือปัญหาเรื่องความปลอดภัย ถ้าเลือกได้ผู้ปกครองอยากเลือกให้ลูกตัวเองอยู่ในที่ที่ปลอดภัยสูงสุด

7) ปัญหาด้านการเรียนรู้อาษาไทย เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน ใช้ภาษาไทยน้อยมาก ส่งผลต่อทักษะการใช้ภาษาไทย ทั้งทักษะการพูด การอ่าน การเขียน และการฟัง ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วิชาสามัญ

8) ปัญหาด้านการเรียนการสอนการเรียนการสอนไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย เนื่องจากเวลาที่โรงเรียนเปิดแทนที่จะเป็น 8.30 - 16.00 น. เหมือนโรงเรียนอื่น ๆ คือโรงเรียนก็ต้องเปิดสายขึ้น ช่วงเวลาทำการของครูกับนักเรียนในภาระเรื่องการเรียนการสอนก็จะลดน้อยลงกว่าปกติ และบางช่วงมีเหตุการณ์ที่ทำให้ต้องปิดโรงเรียนบ่อยครั้ง

9) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ

9.1) การติดต่อประสานงานของสถานศึกษาเอกชนกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงล่าช้า เนื่องจากโรงเรียนเอกชนไม่ได้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

9.2) ระบบการตรวจสอบโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาทำได้ค่อนข้างลำบาก เข้าไม่ถึง เพราะโรงเรียนมีเป็นจำนวนมาก

9.3) โครงสร้างในการแก้ปัญหาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะการทำงานเป็นแบบต่างคนต่างทำ มีการแยกส่วนการทำงานโดยเฉพาะเรื่องโรงเรียนเอกชน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ดูแลเรื่องนโยบายส่วนการเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติเป็นภาระฝากให้เขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นผู้ปฏิบัติแทน สพฐ. เองก็มีภาระงานมาก และไม่มีบุคลากรเพียงพอในการดูแลโรงเรียนเอกชนทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง

10) ปัญหาอื่น ๆ เช่น เศรษฐกิจหรือการทำมาหากินได้รับผลกระทบมาก การย้ายถิ่นของประชาชนมีอัตราสูง เป็นต้น

สาเหตุของปัญหา

- 1) เนื่องจากเด็กใช้ภาษามลายูถิ่นในชีวิตประจำวัน ทำให้องค์ความรู้ภาษาไทยมีน้อยส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ซึ่งใช้ภาษาไทยเป็นหลัก
- 2) การจัดการศึกษาที่ผ่านมาไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เช่น การมีตาดีกา ซึ่งเด็กนักเรียนในระดับประถมของรัฐไปเรียนศาสนาที่ตาดีกาในวันเสาร์ อาทิตย์ การมีสถาบันปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งมีเด็กเข้าเรียนเป็นจำนวนมากสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของรัฐไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน
- 3) แต่ละหน่วยงานมีหลักสูตรอิสลามศึกษาของตนเอง เช่น ตาดีกา สช. สพฐ. ทำให้หลักสูตรอิสลามศึกษาไม่เป็นเอกภาพ
- 4) ครูยังขาดสื่อเทคนิคการสอนภาษาไทยที่ดี บางส่วนสอนไม่ตรงตามความถนัด
- 5) การฝากภาระให้ สพท. ดูแลโรงเรียนเอกชน ทำให้การติดต่อประสานงานการดูแลโรงเรียนเอกชนไม่ทั่วถึง
- 6) ชาวบ้านถูกปิดกั้นขีดกรอบการรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ โดยความเชื่อของคนบางกลุ่มที่นำเอาศาสนา มาบิดเบือน

บรรจง พำรุงสง (2550) ได้ศึกษาปัญหาทางการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่ามีปัญหาทางการศึกษาในหลาย ๆ ด้าน เช่น สถิติการออกกลางคันสูง และการมีอัตราการเรียนต่อทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายต่ำกว่าระดับค่าเฉลี่ยของประเทศ สำหรับสภาพปัญหา ผลสัมฤทธิ์ต่ำของสถานศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าเป็นปัญหาทางการศึกษาที่เกิดขึ้นเป็นระยะเวลาหลายปีจนถึงปัจจุบัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากข้อมูลการรายงานคะแนนเฉลี่ยผลสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เปรียบเทียบกับระดับประเทศ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2.2 คะแนนเฉลี่ยผลสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และประเทศไทย ปีการศึกษา 2559-2561

จังหวัด	ภาษาไทย			ภาษาอังกฤษ		
	2559	2560	2561	2559	2560	2561
นราธิวาส	34.11	34.26	39.96	32.38	29.89	30.92
ปัตตานี	32.07	36.07	42.36	28.69	29.92	31.69
ยะลา	33.10	36.73	42.68	29.56	30.22	32.15
ระดับประเทศ	52.98	46.58	55.90	34.59	36.34	39.24
จังหวัด	คณิตศาสตร์			วิทยาศาสตร์		
	2559	2560	2561	2559	2560	2561
นราธิวาส	30.99	27.29	24.92	35.57	31.19	31.25
ปัตตานี	29.20	28.32	25.76	33.50	31.93	32.33
ยะลา	30.90	28.95	26.48	34.87	32.56	32.79
ระดับประเทศ	40.47	37.12	37.50	41.22	39.12	39.93

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ประจำปีการศึกษา 2560. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

จากตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2559-2561 พบว่า ค่าเฉลี่ยผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้ง 4 รายวิชา คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยในระดับประเทศ ทุกรายวิชา ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2559 จนถึงปีการศึกษา 2561 (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส, 2563) ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนถึงปัญหาทางด้านการศึกษาของผู้เรียนในสามจังหวัดภาคใต้ที่ยังคงต้องได้รับการพัฒนาทางด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล (2556) ได้วิเคราะห์และสังเคราะห์กลยุทธ์การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยแบบกรณีศึกษา (Case Study Research) โดยวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) จากพหุกรณีศึกษาที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับดี จำนวน 10 โรงเรียน ผลวิจัยพบว่า กลยุทธ์การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมี 3 ด้าน ได้แก่ 1) กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ในทุกโรงเรียนเมื่อได้รับผลการทดสอบทางการศึกษามาแล้ว โรงเรียนทำการประชุมชี้แจง ให้ข้อมูลสารสนเทศและรายงานผลการทดสอบแก่ครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้ทราบผลการศึกษาของปีที่ผ่านมาในภาพรวมและรายกลุ่มสาระการเรียนรู้รวมถึงรายตัวชี้วัด จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET ตามตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อวิเคราะห์ลักษณะข้อสอบ แนวโน้ม และทิศทางของการออกข้อสอบในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในบางโรงเรียนได้เพิ่มกระบวนการกำกับติดตามผลการดำเนินการของครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วยเช่นกัน มีการปรับการจัดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด ในบางโรงเรียนเน้นเรื่องการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นพิเศษ ปรับปรุงเทคนิคการสอน รวมถึงปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับผลการทดสอบ และได้เพิ่มรายวิชาเพื่อเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการให้แก่ นักเรียน ในบางโรงเรียนจัดหาบุคลากรที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตลอดจนใช้เป็นเงื่อนไขการเลื่อนชั้นเรียนเพื่อศึกษาต่อในโรงเรียนเดิม เป็นต้น 2) กลยุทธ์ด้านการพัฒนานักเรียน พบว่า ในทุกโรงเรียนเมื่อได้รับผลการทดสอบทางการศึกษาแล้ว โรงเรียนทำการชี้แจงข้อมูลสารสนเทศและรายงานผลการทดสอบแก่นักเรียนรวมถึงการแนะนำแนวทางการเรียนหรือการศึกษาต่อเพื่อให้นักเรียนได้เห็นและค้นพบศักยภาพของตน และเป็นข้อมูลย้อนกลับให้แก่ นักเรียน เตรียมตัวและเตรียมพร้อมในการเรียนและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป โรงเรียนมีการจัดสอนเสริม ทบทวนเนื้อหาในเพื่อความพร้อมในการสอบ โดยอาจมีการเชิญวิทยากรที่มีชื่อเสียง ถือเป็นกิจกรรมหนึ่งในโครงการพัฒนาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพื่อให้มีผลการสอบที่สูงขึ้น ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในการสร้างความตระหนักแก่นักเรียนในแง่มุมมองด้านชื่อเสียงของโรงเรียน หรือผลการสอบของรุ่นพี่ในปีที่ผ่านมาที่ทำไว้ได้ดี โรงเรียนส่วนใหญ่ได้เน้นย้ำให้นักเรียนทำข้อสอบอย่างเต็มที่ตามศักยภาพที่มี เพื่อเป็นชื่อเสียงและหน้าตาของโรงเรียน จึงทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจและเป็นแรงกระตุ้นผลักดันให้กับนักเรียนในการทำข้อสอบอย่างเต็มที่ และ 3) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาครู พบว่า โรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน โดยบางโรงเรียนเน้นการส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะเพื่อให้ครูพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอน และนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ และในบางโรงเรียนมีกระบวนการพัฒนาครู โดยการประเมินการสอนของครูเป็นระยะเพื่อกำกับให้เป็นไปตามทิศทางและ

มาตรฐานของโรงเรียน มีการสร้างแรงจูงใจให้กับครูผู้สอนในการมอบรางวัลหรือยกย่องชูเกียรติในกรณีที่นักเรียนได้ผลการสอบที่ดีหรือได้คะแนนเต็ม เป็นต้น เพื่อให้ครูเกิดความภาคภูมิใจและมีกำลังใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่ต่อไป

ปนัดดา หัสปราบ (2557) ศึกษาแนวทางการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้วิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และระยะที่ 2 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยโรงเรียนมีการดำเนินการมากที่สุดตามลำดับ ดังนี้ 1) การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการสอบ O-NET ให้แก่ครูผู้สอนและนักเรียนทุกคนในระดับชั้นที่เข้าสอบ 2) การส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ 3) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพผู้เรียนที่สะท้อนคุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม 4) จัดทำแผนพัฒนาหรือแผนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา 5) ส่งเสริม สนับสนุน งบประมาณการวิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา เช่น งบประมาณการวิจัยและพัฒนาด้านการบริหารจัดการ ด้านการนิเทศ การจัดการเรียนรู้ การวิจัย เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการทดสอบ ส่วนแนวทางปฏิบัติการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน มีดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการ พบว่าโรงเรียนทำการประชุมชี้แจง ให้ได้ข้อมูลสารสนเทศและรายงานผลการทดสอบแก่ครูเพื่อให้ทราบผลการศึกษาของปีการศึกษาที่ผ่านมาในภาพรวมและรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในบางโรงเรียนได้เพิ่มกระบวนการกำกับติดตามผลการดำเนินการของครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วยเช่นกัน เมื่อแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับสารสนเทศและมีการวิเคราะห์ข้อสอบรายตัวชี้วัด โรงเรียนมีการปรับการจัดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด 2) ด้านพัฒนานักเรียน พบว่า โรงเรียนทำการชี้แจงให้ข้อมูลสารสนเทศและรายงานผลการทดสอบแก่นักเรียน รวมถึงการแนะแนวทางการเรียนหรือการศึกษาต่อเพื่อให้นักเรียนได้เห็นและค้นพบศักยภาพของตน และเป็นข้อมูลย้อนกลับให้แก่นักเรียนการเตรียมตัวและเตรียมพร้อมในการเรียนและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป ในบางโรงเรียนมีการจัดสอนเสริม ทบทวนเนื้อหาเพื่อเตรียมพร้อมในการสอบโดยอาจมีการเชิญวิทยากรหรือครูที่มีชื่อเสียงในการสอนเนื้อหาก่อนสอบ และ 3) ด้านการพัฒนาครู พบว่าโรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉพาะเพื่อให้ครูพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอน มีกระบวนการพัฒนาครูโดยการประเมินการสอนของครูเป็นระยะเพื่อกำกับให้เป็นไปตามทิศทางและมาตรฐานของโรงเรียน มีการสร้างแรงจูงใจให้กับครูผู้สอนในการมอบรางวัลหรือยกย่องเชิดชูเกียรติ

สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร, มุฮำหมัดราฟิ์ มะเก็ง, มุสลิม รอกา, และซารี ลาเต๊ะ (2557) ได้ศึกษาการนำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยคัดเลือกโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ผลการวิจัย พบว่า สภาพการนำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติไปใช้พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้มีดังนี้ 1) ด้านการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ พบว่า ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมานโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ถูกผูกไว้กับตัวบุคคลและมักจะเปลี่ยนแปลงตามการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงของบุคคลเหล่านั้น 2) ด้านนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพวิชาการ พบว่า ในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ผู้บริหารมุ่งเน้นที่จะให้มีการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความ

พร้อมของโรงเรียนและบุคลากร การจัดการเรียนการสอนผู้บริหารส่วนใหญ่จะดำเนินตามนโยบายของกระทรวงที่มุ่งเน้นให้เกิดความเสมอภาค นักเรียนทุกคนได้รับความรู้อย่างทั่วถึง แต่ไม่เน้นการจัดการเรียนการสอนที่ตัวบุคคลเพื่อที่จะทำให้มีผลการสอบที่สูงขึ้นอย่างเดียว 3) ด้านผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการนำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนค่อนข้างน้อย มันได้คิดเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์เนื่องจากภาระงานบริหารที่ต้องลู่คิดอยู่ตลอดเวลาว่าจะทำอย่างไรให้โรงเรียนดำเนินกิจกรรมไปได้ภายใต้สภาวะการณ์ก่อความไม่สงบในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง 4) ด้านความเหลื่อมล้ำระหว่างครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับโรงเรียนของรัฐ พบว่า การสนับสนุนส่งเสริมครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ซึ่งจัดการเรียนรู้ในพื้นที่เสี่ยงภัยและสอนนักเรียนสัญชาติไทยเช่นเดียวกันมีความเหลื่อมล้ำกันระหว่างครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับครูในโรงเรียนของรัฐ ทั้งด้านเงินเดือน ค่าตอบแทน การพัฒนาตนเอง สวัสดิการ โดยครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ได้รับเงินเดือนไม่ตรงตามวุฒิ ไม่ได้รับเงินวิทยฐานะ และเงินเสี่ยงภัยเหมือนครูโรงเรียนของรัฐ 5) ด้านครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่า ครูยังไม่ปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ของตนเองให้สอดคล้องกับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ไม่เข้าใจหลักสูตรยังคงยึดรูปแบบในการจัดการเรียนรู้แบบเดิม ๆ ครูมีภาระการทำงานอื่น ๆ มาก ทำให้มีเวลาเตรียมการจัดการเรียนรู้และทำการสอนในห้องเรียนน้อยลง รวมทั้งจำนวนครูมีน้อย บางครั้งและบางช่วงเวลา คุณวุฒิของครูผู้สอนไม่ตรง และครูไม่ครบสารระการเรียนรู้ 6) ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนได้เรียนไม่เต็มที่อันเนื่องมาจากสถานการณ์ในพื้นที่ ประกอบกับผู้เรียนขาดประสบการณ์ในการทำข้อสอบตามแนวทาง สทศ. ไม่เข้าใจวิธีระบายคำตอบและคำชี้แจงในกระดาษคำตอบ ทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจในการทำข้อสอบ ผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ยังให้ความสำคัญต่อการสอบน้อย 7) ด้านผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน บางส่วนไปประกอบอาชีพที่มาเลเซีย ปลอมให้นักเรียนอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติ ทำให้ขาดการดูแลเอาใจใส่ด้านพฤติกรรม ด้านการเรียน ขาดความอบอุ่นในครอบครัว ผู้ปกครองละเลยการอบรมพฤติกรรม มีนักเรียนส่วนน้อยที่ผู้ปกครองให้การดูแลเอาใจใส่ในการเรียน 8) ด้านชุมชน พบว่า สภาพแวดล้อมชุมชนและโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่นอกตัวเมืองจะมีการแข่งขันทางด้านวิชาการ และความกระตือรือร้น เอาใจใส่ในการเรียนน้อย และยิ่งกว่านั้น ชุมชนไม่เข้าใจ และไม่ให้ความสำคัญในการทดสอบระดับชาติ องค์กรชุมชนไม่ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และมีความเข้าใจไม่ตรงกันของภาครัฐกับชุมชนและสถานบันการศึกษาเอกชน ด้านการทดสอบระดับชาติ พบว่า แบบทดสอบของ สทศ. มีระดับความยากของข้อสอบแตกต่างกันไปหลากหลายความคิดเห็น โดยส่วนใหญ่วิชาที่นักเรียนคิดว่ายากมาก คือ วิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และข้อสอบคิดวิเคราะห์

ความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติไปใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2553-2555) สรุปปัจจัยที่มีส่วนเกื้อหนุนที่ส่งเสริมให้การจัดการศึกษาในพื้นที่ต้องคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 1) การมีเป้าหมายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561)
ยุทธศาสตร์ที่ 1: ให้คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากล
ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักจากการทดสอบทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่า ร้อยละ 50
- 2) นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (หนังสือ 3 ก.พ. 53)
2.1 ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการคัดเลือกเข้าเรียนต่อชั้น ม.1 และ ม.4 ในโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูง

2.2 ให้ครูผู้สอนนำไปปรับปรุงการเรียนการสอน

3) ประกันคุณภาพการศึกษา (พรบ. การศึกษาแห่งชาติ)

3.1 ประกันคุณภาพภายใน

3.2 ประเมินคุณภาพภายนอก

4) ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน และการบริหาร

5) ให้เป็นส่วนหนึ่งในการคัดเลือกเข้าศึกษาในระดับสูงขึ้น

6) ลดความเหลื่อมล้ำด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมีเป้าหมายการดำเนินงาน ติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องผ่านการรับรอง สมศ. 100%

7) ร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็น กระทรวงศึกษาธิการ ศอ.บต. สช. หรือแม้กระทั่งสำนักงานการศึกษาธิการภาคที่ 12 ที่เป็นผู้รับนโยบายโดยตรงจากกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนานโยบายการศึกษาในพื้นที่

8) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ตกเป็นเหยื่อของเหตุการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่ตลอดมา

9) คุณภาพของผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และผู้ปกครองและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ต้องตระหนัก

10) การจัดการศึกษาที่สอดคล้องและตอบสนองต่อบริบทวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น

11) การดำเนินนโยบายการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ผ่านองค์กรผู้นำทางศาสนาและการศึกษาของชุมชน เพื่อลดแรงเสียดทานในการยอมรับจากภาครัฐในความหวังดีหลายๆ นโยบายซึ่งเข้าใจไม่ตรงกันระหว่างพื้นที่กับหน่วยงานของรัฐในระดับนโยบายที่ลงมายังพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

พินดา วราสุนันท์, อัจฉรา ประเสริฐสิน และสร้อยญา จันทร์ชูสกุล (2558) ได้พัฒนากลยุทธ์การนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผลการวิจัยส่วนหนึ่ง พบว่า โมเดลตัวบ่งชี้การนำผลการทดสอบไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าไคสแควร์เท่ากับ 22.45 ($p=0.61$, $df = 25$) โดยมีค่า GFI เท่ากับ 0.99 AGFI เท่ากับ 0.97 RMSEA เท่ากับ 0.00 โดยตัวบ่งชี้การนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ 11 ตัวมีดังนี้

1) โรงเรียนของท่านนำผลการสอบ O-NET ไปใช้ในการประกันคุณภาพภายในและภายนอก

2) โรงเรียนของท่านนำผลการสอบ O-NET ไปใช้ในการคัดเลือกบุคคลเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

3) โรงเรียนของท่านนำผลการสอบ O-NET ไปเทียบเคียงคุณภาพกับสถานศึกษาอื่น

4) โรงเรียนของท่านนำผลการสอบ O-NET เป็นส่วนหนึ่งของการจบการศึกษาตามหลักสูตร

5) ผู้บริหารของท่านนำผลการสอบ O-NET ไปพัฒนาการเรียนการสอนและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6) หัวหน้ากลุ่มสาระของโรงเรียนนำผลการสอบ O-NET ไปวางแผนการจัดการเรียนการสอนและจัดผู้สอนได้เหมาะสม

7) ผู้สอนทำการวิเคราะห์ผลการสอบ O-NET ในแต่ละกลุ่มสาระและตัวชี้วัด

8) ผู้สอนเขียนแผนการสอนโดยพิจารณาจากผลการสอบ O-NET เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

9) ผู้สอนจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการสอบ O-NET ของนักเรียน

10) ผู้เรียนในโรงเรียนนำผลการสอบ O-NET มาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของตนเอง

11) ผู้เรียนในโรงเรียนนำผลการสอบ O-NET มาใช้ในการวางแผนเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น
สำหรับการพัฒนากลยุทธ์ได้ประเมินความต้องการจำเป็นการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ใน
ในด้านปัจจัยผู้เรียน ปัจจัยบริหารจัดการของโรงเรียน ปัจจัยด้านผู้บริหาร และปัจจัยด้านผู้สอน สู่กลยุทธ์
หลักในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้มี 7 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์หลักที่ 1 ส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก

กลยุทธ์หลักที่ 2 พัฒนาคุณภาพการดำเนินงานในสถานศึกษา

กลยุทธ์หลักที่ 3 สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการนำผลการทดสอบ O-NET
มาใช้ในการพัฒนาตนเอง

กลยุทธ์หลักที่ 4 เร่งรัดพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

กลยุทธ์หลักที่ 5 เร่งรัดพัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองและชุมชน

กลยุทธ์หลักที่ 6 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

กลยุทธ์หลักที่ 7 ปรับโครงสร้างกิจกรรมของสถานศึกษา

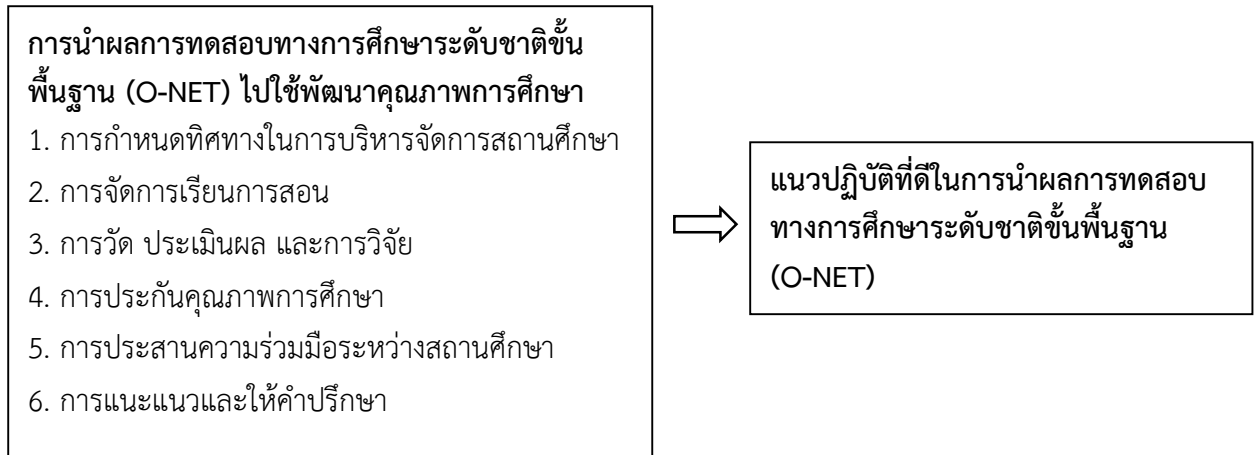
สะการิยา แวโซะ, อับดุลลาเต๊ะ มามะ, นูรอัญชีมา สะมะแอ และทัศนีย์ เจ๊ะเม้า (2558) ได้ศึกษา
การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของ
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารี สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส โดยการวิจัยแบบผสม (Mixed Method
Research) ซึ่งการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความสำเร็จของการนำผลการทดสอบ I-NET ไปใช้ในการ
พัฒนาผู้เรียน พบว่า สภาพปัจจุบันและความสำเร็จของโรงเรียนในการนำผลการทดสอบทางการศึกษา
ระดับชาติด้านอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ 1) ด้าน
คุณภาพการบริหารจัดการ ซึ่งทางโรงเรียนมีสภาพดำเนินการที่มีความสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่
การจัดทำแผนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านอิสลามศึกษา 2) ด้านคุณภาพครูผู้สอน มีสภาพการ
ดำเนินการที่มีความสำเร็จในระดับมาก ได้แก่ ครุณาผลการประเมินทางด้านอิสลามศึกษาไปใช้ในการ
พัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ 3) ด้านคุณภาพผู้เรียน ซึ่งมีสภาพการดำเนินการที่มีความสำเร็จ
อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านอิสลามศึกษาสูงขึ้นต่อเนื่อง 4) และด้าน
สื่อ เครื่องมือ และนวัตกรรมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งมี สภาพการดำเนินการที่มีความสำเร็จใน
ระดับมาก ได้แก่ สื่อการเรียนการสอนด้านอิสลามศึกษาทุกกลุ่มสาระเพียงพอเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้
จำนวนผู้เรียน ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและทั่วถึง

นวลจันทร์ ตั้งประภัสสร, สิริวัชร สิ้นจินดาวงศ์ และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2561) ได้ศึกษาแนว
ปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ระเบียบวิธีการ
วิจัยแบบผสม ผลการวิจัยพบว่า แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนใน
กรุงเทพมหานครการบริหารจัดการมี 9 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการ
ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการนิเทศภายใน 5)
ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา 6) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 7) ด้านการส่งเสริมสนับสนุน
งานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 8) ด้านการวิจัยและการ
พัฒนา 9) ด้านการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรโครงการวิชาการอื่นๆ ส่วนการกำหนดแนว
ทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อกำหนดแนวปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ใน

กรุงเทพมหานครมีการดำเนินการในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยสูงสุด คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา รองลงมา ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ส่วนด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย สำหรับผลการประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการคุณภาพงานวิชาการฯ ในด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวปฏิบัติที่การบริหารจัดการงานวิชาการที่พัฒนาขึ้น โดยภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยจึงได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดชั่วคราวในการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัยชั่วคราว (work hypothesis)

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) การสนทนากลุ่ม (focus group) และลงพื้นที่ที่ตรวจเยี่ยมและยืนยันสภาพที่เป็นจริง (site visit) เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาก่อนลงสนาม ระยะที่ 2 การศึกษาภาคสนาม ระยะที่ 3 การจัดกระทำข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาก่อนลงสนาม

ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ศึกษาเอกสารและงานวิจัย เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยชั่วคราว (work hypothesis) ในการกำหนดประเด็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ และแนวปฏิบัติที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร

2. การเลือกกรณีศึกษา

การคัดเลือกกรณีศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี โดยพิจารณาคัดเลือกสถานศึกษาที่มีผลงานประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับ การผลงานต้องมีข้อมูลยืนยันความสำเร็จที่น่าเชื่อถือ เช่น ผ่านการประเมินตามระบบหรือโครงการ ได้รับรางวัลที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ตลอดจนเป็นผลงานที่ทำให้ก้าวสู่เป้าหมายสูงสุดในเวลานั้น

2.1 การสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ (in-depth interview)

การคัดเลือกตัวอย่างเป็นศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งดูแลเรื่องยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ประกอบด้วย ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จังหวัดละ 1 คน เป็นการเลือกตัวอย่างที่ยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก (purposeful sampling) เพราะบุคคลเหล่านั้นสามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยของเรา ซึ่งเรียกว่า key informants เป็นประเภทตัวอย่างที่มีประสบการณ์มาก ซึ่งมีลักษณะเป็น information-rich cases

สัมภาษณ์เชิงลึกในวันที่ 21 ตุลาคม 2562 เกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษาในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์เชิงลึก มีดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อกำหนดแนวทางในการคัดเลือกสถานศึกษา
- 2) เพื่อคัดเลือกสถานศึกษาที่มีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่โดดเด่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
- 3) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยผลการสัมภาษณ์เชิงลึก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การศึกษาประเด็น แนวทางในการคัดเลือกสถานศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)

- 1.1) มีการวิเคราะห์ผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ย้อนหลัง 3 ปี

1.2) มีการนำผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดั้งพื้นฐาน (O-NET) ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2) แนวทางการพัฒนาของสถานศึกษา

- 2.1) วิเคราะห์สภาพปัญหา
- 2.2) กำหนดจุดประสงค์การดำเนินงาน
- 2.3) กระบวนการดำเนินงาน
 - 2.3.1) การวางแผนดำเนินงาน
 - 2.3.2) การดำเนินงานตามกิจกรรม
 - 2.3.3) การใช้ทรัพยากร
- 2.4) ผลดำเนินงาน
 - 2.4.1) ผลที่เกิดกับสถานศึกษา
 - 2.4.2) ผลที่เกิดกับผู้สอน
 - 2.4.3) ผลที่เกิดกับผู้เรียน

การศึกษาประเด็นการคัดเลือกสถานศึกษาที่มีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่โดดเด่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยได้คัดเลือกสถานศึกษาจังหวัดละ 5 โรงเรียน รวม 15 โรงเรียน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 รายชื่อโรงเรียนที่คัดเลือกเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

จังหวัด	สถานศึกษา	ต้นสังกัด
นราธิวาส	โรงเรียนบ้านปาลอบาโต๊ะ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1
	โรงเรียนบ้านมูโนะ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2
	โรงเรียนบ้านกาเต็ง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3
	โรงเรียนบาเจาะ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15
	โรงเรียนเจริญวิทยานุสรณ์	สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส
ปัตตานี	โรงเรียนสุวรรณไพบูลย์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15
	โรงเรียนบ้านปะกาชะรัง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1
	โรงเรียนบ้านบุดน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2
	โรงเรียนบ้านสือดั่ง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3
	โรงเรียนปยุตประชารักษ์	สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี
ยะลา	โรงเรียนบ้านดงกะเต็ง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 2
	โรงเรียนบ้านยะรม	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 3
	โรงเรียนอัญญาวิทย์	สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา
	โรงเรียนกาบังพิทยาคม	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15
	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเฉลิมพระเกียรติฯ สมเด็จพระเทพฯ	หน่วยเฉพาะกิจตำรวจตระเวนชายแดนที่ 44 (ตชด.44)

ประเด็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการศึกษา พบว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีดังนี้

1) ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทย เนื่องจากพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและใช้ภาษามลายูเป็นหลักในการสื่อสาร ทำให้ทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยต่ำ ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาอื่นๆ ด้วย

2) นักเรียนส่วนใหญ่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา โดยความสนใจของนักเรียนและผู้ปกครองนิยมส่งเสริมให้เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เนื่องจากได้ความรู้ทางศาสนาอิสลามเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังพบว่าสถานศึกษาบางแห่งขาดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบบันทึกการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งประกอบด้วยแนวคำถามหลักดังต่อไปนี้

แนวคำถามหลัก

1) สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างไร และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างไร

2) สาเหตุใดบ้างที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3) สถานศึกษาใดบ้างที่นำผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเด่นชัดและนำไปใช้อย่างไร

4) ถ้าจะคัดเลือกสถานศึกษาที่มีการนำผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สามารถเป็นต้นแบบให้สถานศึกษาอื่นเรียนรู้ได้บ้าง และควรมีเกณฑ์ใดบ้างในการคัดเลือก

ขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงลึก

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนเตรียมสัมภาษณ์ เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการให้มีความถูกต้องมากที่สุด มีรายละเอียดดังนี้

1) การเลือกบุคคลที่จะสัมภาษณ์ เป็นบุคคลที่มีความรู้ ประสบการณ์ตรง ตลอดจนมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการดูแลเรื่องการยกระดับคุณภาพการศึกษา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

2) วางแผนกำหนดกรอบประเด็นที่ต้องการศึกษาที่ต้องใช้ในการสัมภาษณ์ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา ลักษณะของผู้สัมภาษณ์ (ตำแหน่งหน้าที่การงาน) และระยะเวลาในการสัมภาษณ์

3) จัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ประกอบการสัมภาษณ์ เช่น เทปบันทึกเสียง สมุด ปากกา เป็นต้น

4) ชักซ้อมการสัมภาษณ์ โดยนักวิจัยประชุมและพิจารณาความเหมาะสมของแนวคำถามและระยะเวลาในการสัมภาษณ์

5) ติดต่อ นัดหมาย วันเวลา และประเด็นที่จะสัมภาษณ์ล่วงหน้า พร้อมทำหนังสือเชิญ

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการสัมภาษณ์ เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวกับการดำเนินการสัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ที่ได้คัดเลือก และนัดหมายล่วงหน้าแล้ว มีรายละเอียดดังนี้

1) แนะนำตนเองต่อผู้ให้สัมภาษณ์ และให้ความสำคัญของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในการพัฒนาสามจังหวัดชายแดนใต้

2) ทักทายพูดคุย สร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง เพื่อผ่อนคลายความวิตกกังวล

3) แจ้งวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ และเวลาที่ใช้สัมภาษณ์โดยประมาณ รวมทั้งอธิบายเกี่ยวกับการนำข้อมูลไปเขียนรายงานวิจัยในลักษณะใด การเปิดเผยหรือปกปิดความลับ

- 4) ขออนุญาต บันทึกเทปการสัมภาษณ์พร้อมทั้งบอกเหตุผล
- 5) เริ่มสัมภาษณ์ตามแนวคำถามหลัก และคำถามย่อยที่จะเจาะลึกในบางประเด็นตามสถานการณ์
ขั้นตอนที่ 3 การยุติการสัมภาษณ์ เมื่อได้ดำเนินการสัมภาษณ์ครบหรือเกือบครบทุกประเด็นแล้ว
ผู้สัมภาษณ์ก็จะยุติการสัมภาษณ์ ตามระยะเวลาที่แจ้งไว้ มีรายละเอียดดังนี้

1) สอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมนอกจากประเด็นที่สัมภาษณ์ไป แล้วให้ผู้สัมภาษณ์แสดงความ
ความคิดเห็นเพิ่มเติม

- 2) ขอบขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการให้ข้อมูลและเสียสละเวลา
- 3) ขอที่อยู่และสถานที่ เพื่อใช้ในการติดต่อในกรณีต้องการข้อมูลเพิ่มเติม
- 4) จัดเก็บสิ่งของ เอกสาร บันทึกการสัมภาษณ์ ประเด็นการสัมภาษณ์ และเทปบันทึกเสียงไว้
ด้วยกัน

5) ประชุมคณะนักวิจัย ทบทวนกิจกรรม และผลการสัมภาษณ์ในประเด็นหลักที่ได้

6) ถอดเทปบันทึกการสัมภาษณ์ และประชุมนักวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ นักวิจัยได้ร่วมกันประชุมเกี่ยวแนวคำถามหลักเพื่อวิเคราะห์
พิจารณาความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์เชิงลึก และระยะเวลาในการสัมภาษณ์
ตลอดจนขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาโครงการวิจัย

2.2 การสนทนากลุ่ม (focus group)

เป็นการสนทนากลุ่มกับสถานศึกษาที่ได้คัดเลือกมาจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จังหวัดละ
5 โรงเรียน รวม 15 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยครู และผู้บริหารโรงเรียน อย่างละ 1 คน รวม 30 คน โดยมี
วัตถุประสงค์ในการสนทนากลุ่มดังนี้

1) เพื่อคัดเลือกสถานศึกษาที่มีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่โดดเด่นในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ ในการตรวจเยี่ยมและยืนยันสภาพที่เป็นจริง (site visit)

2) เพื่อศึกษาการนำผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ไปพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม
โดยมีแนวคำถามหลัก ดังต่อไปนี้

- 1) คุณภาพการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างไร
- 2) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในพื้นที่ซึ่งท่านดูแลอยู่เป็นอย่างไร
- 3) โรงเรียนนำผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษา
อย่างไร

4) ปัญหาและอุปสรรคในการนำผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ไปพัฒนา
คุณภาพการศึกษามีหรือไม่ อย่างไร

5) อื่นๆ

ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม

1) กำหนดปัญหาและวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่มในการคัดเลือกสถานศึกษาเพื่อลงพื้นที่
ตรวจเยี่ยมและยืนยันสภาพที่เป็นจริง ในการนำผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)
ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2) กำหนดวัตถุประสงค์และประเด็นการสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นแนวคำถามหลักในการสนทนากลุ่ม

3) กำหนดตัวอย่างเป็นสถานศึกษา ซึ่งได้คัดเลือกจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับศึกษานิเทศก์แล้วได้สถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จังหวัดละ 5 โรงเรียน รวมทั้งหมด 15 โรงเรียน โดยแต่ละโรงเรียนมีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม 2 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร และครู

4) นัดหมาย วันเวลา สถานที่ และการเดินทางมาเข้าร่วมสนทนา

5) ดำเนินการตามวัตถุประสงค์และประเด็นการสนทนา ซึ่งนักวิจัยกล่าวทักทายและชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสนทนากลุ่ม รวมถึงลักษณะการพูดคุยซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งขออนุญาตบันทึกเทป

6) ถอดเทปบันทึกและวิเคราะห์ตีความข้อมูลที่ได้ หลังเสร็จสิ้นการสนทนากลุ่ม และประชุม นักวิจัย

ระยะที่ 2 การศึกษาภาคสนาม การตรวจเยี่ยมและยืนยันสภาพความเป็นจริง (site visit)

เก็บข้อมูลจากการพูดคุย และสังเกตบริบทของสถานศึกษา โดยนักวิจัยได้ประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษาล่วงหน้า พร้อมทั้งบอกวัตถุประสงค์ในการตรวจเยี่ยมดังนี้

วัตถุประสงค์ในการตรวจเยี่ยม

1) เพื่อศึกษาการนำผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2) เพื่อยืนยันหลักฐานแนวปฏิบัติที่ดีการนำผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ขั้นตอนการศึกษาภาคสนาม

1) การเตรียมตัว เป็นการเตรียมตัวของนักวิจัย ความรู้ และข้อสรุปจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มที่ผ่านมา การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และที่พัก การประสานงานและยืนยันวันเวลาเข้าสู่สนาม

2) การลงภาคสนาม เก็บข้อมูลจากการพูดคุย และสังเกตบริบทและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ตามกำหนดการดังนี้

โรงเรียน A วันพฤหัสบดีที่ 20 กุมภาพันธ์ 2563

โรงเรียน B วันศุกร์ที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563

โรงเรียน C วันจันทร์ที่ 25 กุมภาพันธ์ 2563

ทั้งนี้นักวิจัยได้แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยผู้ถามหลัก ผู้บันทึกภาพ พร้อมทั้งขอที่อยู่และเบอร์โทรผู้ประสานงานแต่ละสถานศึกษา

3) หลังจากลงพื้นที่แต่ละวัน นักวิจัยมาประชุมสรุปผลการดำเนินงานได้ข้อมูลมาครบถ้วนหรือไม่ หากไม่ครบถ้วนจะติดต่อผู้ประสานงานแต่ละสถานศึกษา เพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติม

เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบการบันทึกภาคสนาม เทปบันทึก และกล้องถ่ายภาพแนวคำถามและการเก็บข้อมูลหลักฐาน

1) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในโรงเรียนเป็นอย่างไร

2) โรงเรียนนำผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างไรในประเด็นต่อไปนี้

2.1) โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับ O-NET ในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างไร (เหตุผล และหลักฐานเชิงประจักษ์)

2.2) โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับ O-NET ในด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างไร (เหตุผล และหลักฐานเชิงประจักษ์)

2.3) โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับ O-NET ในด้านการวัดประเมินผลและวิจัยอย่างไร (เหตุผล และหลักฐานเชิงประจักษ์)

2.4) โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับ O-NET ในด้านการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างไร (เหตุผล และหลักฐานเชิงประจักษ์)

2.5) โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับ O-NET ในด้านการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา อย่างไร (เหตุผล และหลักฐานเชิงประจักษ์)

2.6) โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับ O-NET ในด้านการแนะแนวและให้คำปรึกษาอย่างไร (เหตุผล และหลักฐานเชิงประจักษ์)

2.7) ด้านอื่นๆ

3) สถานศึกษาของท่านต้องการส่งเสริมในเรื่องใด อย่างไร

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

นักวิจัยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัยชั่วคราวที่ได้สร้างไว้ ให้ความครอบคลุมตรงประเด็น สำหรับในส่วนประเด็นที่นอกเหนือจากนี้ สามารถสร้างข้อคำถามเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการอธิบายความเชื่อมโยงในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ระยะที่ 3 การจัดการทำข้อมูล

การจัดการทำข้อมูลประกอบด้วย การตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

การตรวจสอบข้อมูล

เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลที่ได้โดยการตรวจสอบแบบสามเส้า (triangulation) ได้แก่ 1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) เป็นการตรวจสอบว่าข้อมูลที่มาจากแหล่งต่างกันจะเหมือนกันหรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร แหล่งที่ตรวจสอบ ได้แก่ บุคคล และสถานที่ ในวิจัยครั้งนี้ ใช้แหล่งข้อมูลบุคคล โดยเก็บข้อมูลจากศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู และสถานที่ ประกอบด้วย โรงเรียน A B และ C 2) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันโดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันแล้วพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้สอดคล้องกันหรือไม่ อย่างไร ในการวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการตรวจเยี่ยม นอกจากนี้นักวิจัยได้ใช้*การคืนข้อมูล* ซึ่งเป็นการตรวจสอบความตรงและความเที่ยงข้อมูล โดยติดต่อกับผู้ประสานงานแต่ละสถานศึกษาเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของสถานศึกษากับรายงานการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหา (content Analysis) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สรุพบัญญัติ (analytic induction) ซึ่งเก็บข้อมูลจากโรงเรียน A B และ C จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมและยืนยันสภาพที่เป็นจริง เพื่อพิจารณาลักษณะร่วมจากข้อมูลย่อยหลายๆ ส่วน แล้วนำมาสรุปเป็นภาพรวม เพื่อนำเสนอแนวปฏิบัติที่ดีการนำผลการทดสอบไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการเขียนรายงานวิจัยแบบพรรณนา (descriptive)

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย แนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เขียนกรอบแนวคิดในการวิจัยชั่วคราว (work hypothesis) มีทั้งหมด 6 ด้าน ดังนี้ 1) การกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การวัด ประเมินผล และการวิจัย 4) การประกันคุณภาพการศึกษา 5) การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา และ 6) การแนะแนวและให้คำปรึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีเพียง 3 ด้านที่ปรากฏหลักฐานชัดเจน คือ ด้านการกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัด ประเมินผล และการวิจัย โดยมีผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้ง 3 โรงเรียน และแนวปฏิบัติที่ดี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน ทั้ง 3 โรงเรียน คือ โรงเรียน A โรงเรียน B และ โรงเรียน C
2. แนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้ง 3 ด้าน

- 2.1 การกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการสถานศึกษา
- 2.2 การจัดการเรียนการสอน
- 2.3 การวัด ประเมินผล และการวิจัย

3. สรุปแนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน ทั้ง 3 โรงเรียน คือ โรงเรียน A โรงเรียน B และ โรงเรียน C
โรงเรียน A

ชื่อสถานศึกษา: โรงเรียน A

ที่อยู่: อำเภอสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย รหัสไปรษณีย์ 96120

สังกัด: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2

เปิดสอน: ระดับชั้นอนุบาล ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนนักเรียนทั้งหมด 594 คน

จำนวนครู/บุคลากร รวมทั้งหมด 48 คน

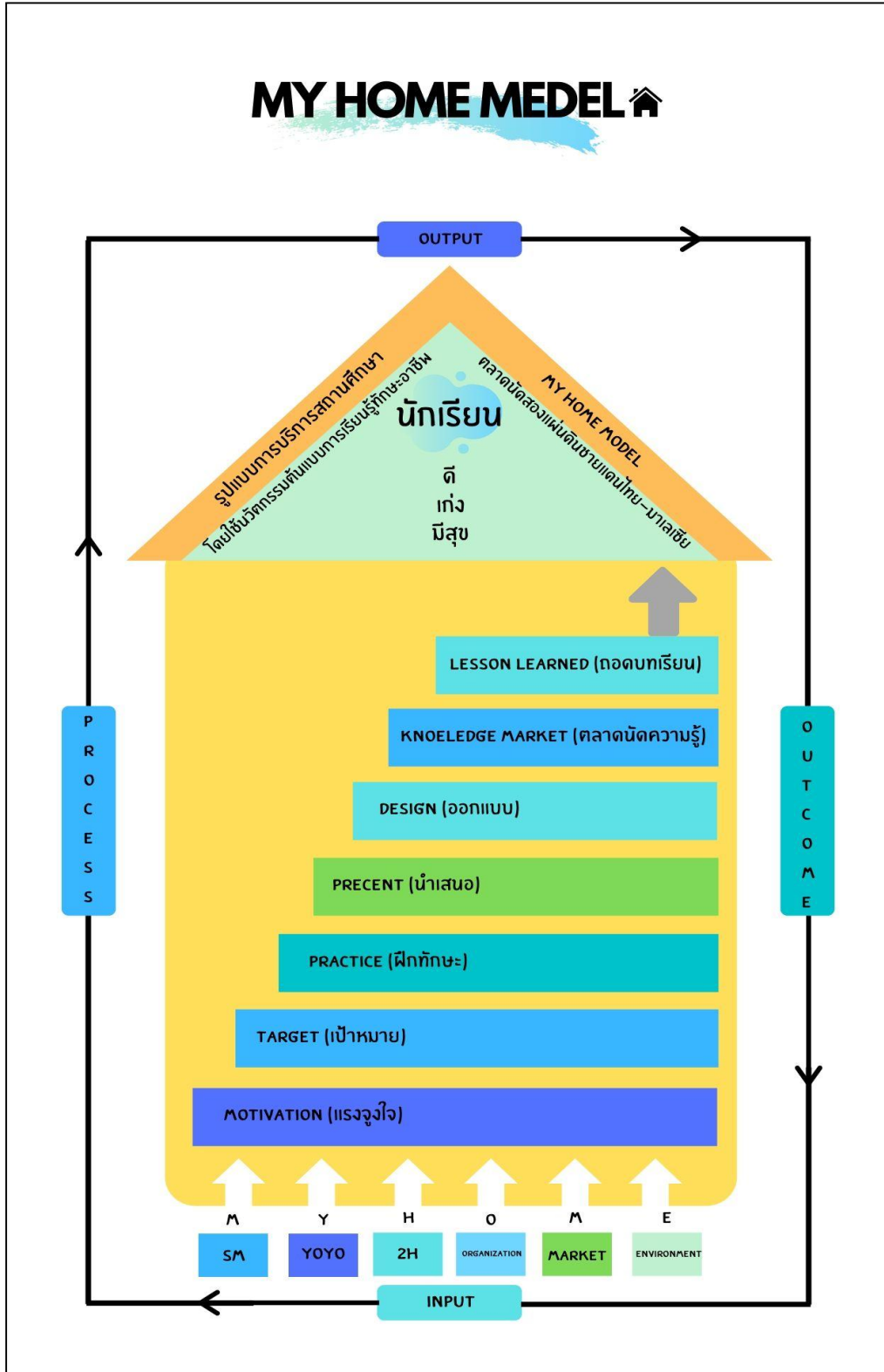
วิสัยทัศน์: ผู้เรียนมีคุณธรรมเป็นพื้นฐาน วิชาการเลิศล้ำ น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยเรียงวิถีชีวิตอิสลาม

เดินทางตามปรัชญาชุมชน สู่ประชาคมอาเซียน

- พันธกิจ:
- 1) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้หลักธรรมทางศาสนา
 - 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา
 - 3) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะ อ่าน คิดคำนวณได้
 - 4) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - 5) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติศาสนกิจ เป็นกิจวัตร
 - 6) ให้ประชาคมชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 7) แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนประเทศเพื่อนบ้านเพื่อพัฒนาสู่อาเซียน

ผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน A เป็นกระบวนการพัฒนาโดยใช้นวัตกรรมต้นแบบการเรียนรู้ทักษะอาชีพตลาดสองแผ่นดิน ชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยใช้ MY HOME MODEL ดังนี้



ภาพที่ 4.1 MY HOME MODEL

สำหรับรายละเอียดของ MY HOME MODEL มีดังต่อไปนี้

1. Input ปัจจัยนำเข้า

1.1 5 M ได้แก่

M: Man (ทรัพยากรมนุษย์) นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชาชนชาวบ้านและชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมฝึกทักษะอาชีพ

M: Management (การบริหารจัดการ) การวางแผนการดำเนินงานการบริหารจัดการต่างๆ ในการดำเนินงานของโครงการ ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของวงจรในการดำเนินงาน

M: Money (งบประมาณ) งบประมาณที่ใช้ในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมฝึกทักษะอาชีพ

M: Material (วัสดุ อุปกรณ์) วัสดุ สิ่งของ วัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์ หรืออุปกรณ์อื่นๆ ซึ่งมีส่วนนำมาใช้ในการผลิตสินค้า เช่น ไม้ ผ้า วัตถุดิบในการปรุงอาหาร

M: Moral (คุณธรรม) เป็นผลลัพธ์ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งแต่ละกิจกรรมจะปลูกฝังคุณธรรมให้กับนักเรียนอันเป็นพื้นฐานสำคัญเพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณธรรม

1.2 Y: YOYO (ความยืดหยุ่น) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมของกิจกรรมแต่ละทักษะอาชีพ

1.3 2 H ได้แก่

H: HALAL (ฮาลาล) สิ่งที่สามารถทำได้ อันได้แก่ การนึกคิด วาจา และการกระทำที่ศาสนาได้อนุมัติให้ เช่น การค้าขายโดยสุจริตวิธี ในเมืองไทย คำว่า “ฮาลาล” เป็นที่รู้จักในความหมาย อาหารหรือสิ่งเจือปนที่ไม่ขัดกับหลักศาสนาอิสลาม ดังนั้นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการฝึกอาชีพของนักเรียนจึงเป็นผลิตภัณฑ์ที่ฮาลาล

H: Healthy (สุขภาพ) การตระหนักถึงคุณค่าทางโภชนาการ และคำนึงถึงพื้นที่ความปลอดภัยที่ผู้บริโภค ผู้ปฏิบัติควรได้รับ โดยเน้นวัสดุที่ได้จากธรรมชาติ

1.4 O: Organization (ความร่วมมือขององค์กร) การมีส่วนร่วมและช่วยกันปรับปรุง แก้ไข และพัฒนานักเรียนระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนชาวบ้าน เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย

1.5 M: Market (ตลาด) ตลาดนัดสองแผ่นดินที่อยู่ในชุมชน เป็นสถานที่ที่พ่อค้า แม่ค้ามาตั้งร้านค้าในวันจันทร์ และวันศุกร์ มีประชาชนชาวไทยและชาวมาเลเซียมาจับจ่ายแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าประเภท ของใช้ เครื่องอุปโภค บริโภคต่างๆ มากมาย

1.6 E: Environment (ความร่วมมือขององค์กร) โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความสะอาด ปลอดภัย ส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความหมาย

2. Process กระบวนการ (Active Learning)

2.1 ชั้นรับรู้

2.1.1 Motivation (แรงจูงใจ) ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนเห็นคุณค่าของอาชีพในท้องถิ่นของตนเอง

2.1.2 Target (เป้าหมาย) ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงเป้าหมายของนวัตกรรมอย่างชัดเจน

2.2 ชั้นเชื่อมโยง (K4)

2.3 Practice (ฝึกทักษะ) นักเรียนฝึกปฏิบัติโดยประชาชนชาวบ้านและฝึกปฏิบัติต่อที่โรงเรียน

2.4 Present (นำเสนอ) นักเรียนนำเสนอผลงานต่อครูผู้สอน

2.5 Design (ออกแบบตลาดนัดความรู้) นักเรียนร่วมกันวางแผนและออกแบบการจัดการตลาดนัดความรู้

2.3 ชั้นประยุกต์ใช้ (K5-6)

2.6 Knowledge Market (ตลาดนัดความรู้) นักเรียนนำเสนอและจัดจำหน่ายผลงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.7 Lesson Learned (ถอดบทเรียน) นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นถึงกระบวนการจัดการ ปัญหา ขั้นตอนการแก้ปัญหาจนได้นวัตกรรมพร้อมสรุปและขยายผลต่อไป

3. Output (ผลผลิต)

นักเรียนมีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ มีความรักความสามัคคีซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีจิตอาสา มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการฝึกปฏิบัติทักษะอาชีพ 4 อาชีพ มีความตระหนักเห็นคุณค่าต่ออาชีพที่มีในท้องถิ่นของตนเอง

ผู้เรียนมีความรอบรู้ ความเข้าใจในการฝึกปฏิบัติทักษะอาชีพทั้ง 4 อาชีพ มีความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจในการแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะที่พัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพในทักษะอาชีพที่ตัวเองสนใจ ผู้เรียนมีความมั่นใจ มีเป้าหมาย มีทางเลือกในอนาคตอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้กระบวนการฝึกปฏิบัติทักษะอาชีพของผู้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข เพราะเกิดจากความสนใจของผู้เรียนที่ต้องการฝึกปฏิบัติในทักษะอาชีพที่ตนเองสนใจ

4. Outcome (ผลลัพธ์)

ผู้บริหาร ครู

ผู้บริหารเป็นผู้มีความสำคัญในการให้โอกาสแก่ครู นักเรียนและบุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วม เสนอแนะ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจให้อำนาจในความรับผิดชอบ มีความคล่องตัวในการจัดการคอยส่งเสริมและสนับสนุนในทุกเรื่อง ตรงเป้าหมายและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด ตลอดจนนักเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.5

ครูและบุคลากรได้ยกระดับคุณภาพกระบวนการเรียนการสอน กระบวนการทำงานเป็นทีม ได้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนได้รับในการเข้าร่วมโครงการ ทั้งผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคต ได้ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน

ชุมชน

ชุมชนเกิดความเชื่อมั่น ศรัทธาและตระหนักถึงบทบาทที่มีต่อโรงเรียน บุตรหลาน เกิดการประสานความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ความสำคัญ ความอนุเคราะห์วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่จำเป็นในการฝึกทักษะ อีกทั้งนักเรียนได้รับความรักความเมตตาความรู้จากปราชญ์ท้องถิ่นสู่การเกิดทักษะปัญญา ส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจร้อยละ 85

นักเรียน

นักเรียนมีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์มีคุณธรรมจริยธรรมต่อผู้บริโภคน มีจิตอาสาผ่านกระบวนการทำงานเป็นทีม เกิดทัศนคติที่ดีเห็นคุณค่าต่ออาชีพในบ้านเกิดตนเอง มีความรอบรู้ ความชำนาญ พัฒนาทักษะสู่ความเป็นมืออาชีพที่ตนเองสนใจอย่างมีความสุข ทำให้ผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านการอ่านออกของผู้เรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.37

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ชั้นรับรู้

ขั้นตอนที่ 1 แรงจูงใจ (Motivation)

1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาจากการประชุมครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน แล้วนำมาวิเคราะห์ถึงสาเหตุ

1.2 ประชุมคณะครู เพื่อวางแผนการดำเนินงาน ออกแบบการจัดการเรียนรู้ กำหนดพฤติกรรมการจัด กิจกรรมเกี่ยวกับการใช้ชุมชนให้เป็นสนามฝึกทักษะอาชีพในตลาดสองแผ่นดินไทย-มาเลเซีย สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

1.3 ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์แนวทางการดำเนินงาน รับฟังข้อเสนอแนะ

1.4 ประชุมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียน จำนวน 30 คน มีทัศนคติที่ดีต่อทักษะอาชีพ

ขั้นตอนที่ 2 เป้าหมาย (Target)

2.1 ประชุมนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน เพื่อแบ่งกลุ่มศึกษาอาชีพ กลุ่มละ 30 คน ชี้แจง แนวทางการจัดการเรียนรู้ ภาระชิ้นงาน

2.2 จัดกิจกรรมศึกษาและสำรวจอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้ นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจในการฝึก ทักษะอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง ได้แก่ 1) ทักษะอาชีพทำอาหารตามสั่ง 2) ทักษะอาชีพทำขนม อาเกาะ 3) ทักษะอาชีพทำกรรنگ 4) ทักษะอาชีพตกต่างผ้าคลุมผม 5) ทักษะอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าท้องถิ่น สตรี (ถุง/บันดง) 6) ทักษะอาชีพขับเรือรับจ้าง

2.3 จัดกิจกรรมศึกษาทักษะอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยปราชญ์ชาวบ้านให้ครบทุกอาชีพ คือ 1) ทักษะอาชีพทำอาหารตามสั่ง 2) ทักษะอาชีพทำขนมอาเกาะ 3) ทักษะอาชีพทำกรรنگ 4) ทักษะอาชีพตก ต่างผ้าคลุมผม 5) ทักษะอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าท้องถิ่นสตรี (ถุง/บันดง) 6) ทักษะอาชีพขับเรือรับจ้าง เพื่อให้ นักเรียนศึกษาข้อมูล สัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านแต่ละอาชีพ

2.4 ครูและนักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงอาชีพที่นักเรียนสำรวจและสนใจ เพื่อหาข้อสรุป อาชีพที่ต้องการฝึกทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะอาชีพทำอาหารตามสั่ง 2) ทักษะอาชีพทำขนมอาเกาะ 3) ทักษะ อาชีพทำกรรنگ 4) ทักษะอาชีพตกต่างผ้าคลุมผม และเพิ่มเติมอาชีพที่ทำอยู่แล้วในโรงเรียน คือ 1) ทักษะ อาชีพโรงเรียนเลอคาเฟ่ 2) ทักษะอาชีพการทำผ้าบาติก 3) ทักษะอาชีพการทำเกษตรไฮโดรโปนิคส์

2. ชั้นเชื่อมโยง (K4)

ขั้นตอนที่ 3 ฝึกทักษะ (Practice)

3.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มออกไปฝึกทักษะอาชีพที่บ้านปราชญ์ เช่น 1) ต้มยำทะเล, กะเพาะไก่ไข่ดาว, เครื่องแกงทะเล, มาม่าต้มยำ 2) ขนมอาเกาะโบราณ 3) กรรنگไผ่บิน 4) ผ้าคลุมสวยงาม และ 5) โรงเรียน เลอคาเฟ่ เพื่อฝึกปฏิบัติจริงในสถานที่จริงและได้ฝึกทักษะในด้านต่างๆ

3.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้จากปราชญ์ชาวบ้านกลับมาฝึกทักษะอาชีพแต่ละอาชีพ ภายในโรงเรียน เพื่อฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอ (Present)

นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานจากการฝึกทักษะต่อครูผู้ดูแลกิจกรรมพร้อมประเมินผลงาน เพื่อให้มีทักษะคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การพูด การฟัง หาดไม่ผ่านการประเมินให้กลับไปฝึกฝนและกลับมา รับการประเมินใหม่

ขั้นตอนที่ 5 ออกแบบตลาดนักความรู้ (Design)

นักเรียนร่วมวางแผนและออกแบบการเปิดตลาดนักความรู้ เพื่อให้มีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ รูปแบบของการจัดงานที่จะนำเสนอผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่มอาชีพ

3. ชั้นประยุกต์ใช้ (K5-K6)

ขั้นตอนที่ 6 ตลาดนักความรู้ (Design)

จัดตลาดนักความรู้ โดยโรงเรียนเชิญปราชญ์ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำท้องถิ่น หน่วยงานในท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนได้แสดงผลงานและจำหน่ายสินค้าที่ได้จากการฝึกทักษะของแต่ละอาชีพ

ขั้นตอนที่ 7 ถอดบทเรียน (Lesson Learned)

7.1 ประเมินผลการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้ความรู้ ทักษะ รวมถึงชิ้นงาน สมบูรณ์

7.2 ถอดบทเรียนจากการเรียนรู้ สรุปผล เพื่อให้นักเรียนสรุปองค์ความรู้และจัดทำเป็นหนังสือเล่มเล็กตามอาชีพที่นักเรียนฝึกมาและขยายผลต่อไป

โรงเรียน B

ชื่อสถานศึกษา: โรงเรียน B

ที่อยู่: อำเภอเบตง จังหวัดยะลา รหัสไปรษณีย์ 95110

สังกัด: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

เปิดสอน: ระดับชั้นอนุบาล ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียนทั้งหมด 245 คน

จำนวนครู/บุคลากร รวมทั้งหมด 24 คน

ปรัชญา: คุณธรรมดี มีวินัย ใฝ่เรียนรู้

วิสัยทัศน์: มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ให้มีความรู้และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม ยึดมั่นประชาธิปไตย มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกที่ดี เป็นเจ้าบ้านที่ดี รักและภูมิใจในถิ่นกำเนิด และส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

พันธกิจ: 1) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

2) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

3) ส่งเสริมครูและบุคลากรใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้

4) ส่งเสริมการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการศึกษา

5) ส่งเสริมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

ผลการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน B ใช้ 4T Model ดังนี้



ภาพที่ 4.2 School B 4T Model

โมเดลพัฒนาการเรียนรู้ School B 4T Model มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- T1 Test
- T2 Technique
- T3 Technology
- T4 Team

โรงเรียน B ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานโมเดล School B 4T โดยใช้วงจร PDCA ดังนี้

T1 Test (test/test blue print)

P: ประชุมชี้แจงเพื่อกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน

เป้าหมาย *ครูมีเครื่องมือวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด และ Test Blue Print*

- D:
- 1) ครูวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวชี้วัดในสาระการเรียนรู้ทั้ง 4 กลุ่มสาระ
 - 2) คัดเลือกข้อสอบที่สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัด
 - 3) รวบรวมข้อสอบที่ผ่านการวิเคราะห์แล้ว จัดทำเป็นเครื่องมือวัดและประเมินผลการ

เรียนรู้ เช่น ข้อสอบ Pre-Test, Post Test ในรูปแบบรูปเล่มหรือข้อสอบออนไลน์

C:

- 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนตรวจสอบความสอดคล้องของเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้

- 2) เสริมแรงทางบวกให้กับครูและผู้ปกครอง

A: ครูปรับปรุง พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

T2 Technique

P: ประชุมชี้แจงแนวทางในการดำเนินงานและกำหนดเป้าหมาย ครูใช้เทคนิคการสอนตามแนวทาง *Active Learning* ในทุกคาบเรียน

D:

- 1) ครูแกนนำ นำผลการอบรมมาขยายผลกับครูในโรงเรียนในเรื่องเทคนิคการสอนในรูปแบบ *Active Learning*
- 2) ครูออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ *Active Learning* เช่น การสอนแบบ STEM/PBL (Project Based Learning)/PBL (Project Base Learning) ฯลฯ บูรณาการศาสตร์พระราชา เศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและอาชีพ
- 3) ครูนำแผนการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริงในห้องเรียน

C:

- 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนและครู *Coaching* ดำเนินการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง
- 2) เสริมแรงทางบวกให้ครูและนักเรียน

A: นำผลการนิเทศติดตามมาดำเนินการปรับปรุงพัฒนาต่อไป

T3 Technology

P: ประชุมชี้แจงแนวทางในการดำเนินงานและกำหนดเป้าหมาย โดยมีเป้าหมาย ครูใช้เทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนรู้สู่การเป็นครูในศตวรรษที่ 21

D:

- 1) โรงเรียนจัดเตรียมทรัพยากรในการอำนวยความสะดวกให้กับครูและนักเรียนเพื่อรองรับการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น Wifi คอมพิวเตอร์ โพรเจกต์ และอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เป็นต้น
- 2) ครูนำ Application ทางการศึกษา เช่น Kahoot, Plicker, Youtube, Google, DLIT Viva, Zipgrade มาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบ *Active Learning*

- C:
- 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน และครู *Coaching* ดำเนินการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง
 - 2) ตรวจสอบความพร้อมของโสตทัศนอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน
 - 3) เสริมแรงทางบวกให้กับครูและนักเรียน

A: นำผลจากการนิเทศติดตามมาดำเนินการปรับปรุงพัฒนาต่อไป

T4 Team

P: ประชุมชี้แจงแนวทางในการดำเนินงานและกำหนดเป้าหมาย โดยมีเป้าหมายคือ โรงเรียนมีเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบระดับชาติ

D: 1) จัดทำ Memorandum of Understanding (MOU) กับภาคเครือข่าย
2) สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC) กับภาค
เครือข่าย

C: 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครู ดำเนินการนิเทศติดตามการปฏิบัติตามข้อตกลงของ
ภาคเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

2) เสริมแรงทางบวกให้กับภาคเครือข่าย

A: นำผลจากการนิเทศติดตามมาดำเนินการปรับปรุงพัฒนาต่อไป

การขับเคลื่อน MODEL School B 4T

1. การทำ Memorandum of Understanding (MOU)

ดำเนินการจัดทำบันทึกข้อตกลงความเข้าใจในการดำเนินการเรื่องต่างๆ ของโรงเรียนโดยเฉพาะ
การยกระดับผลสัมฤทธิ์กับครู นักเรียน ผู้ปกครอง สำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 และ
หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ร่วมกำหนดเป้าหมาย

ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ประกอบด้วย 1) ครูมี
ความรู้ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอน และนำไปใช้ปรับปรุง รวมทั้งได้รับการ
พัฒนาอย่างต่อเนื่อง 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกระดับเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 และ 3) นักเรียนร้อยละ
100 มีความรู้เต็มตามศักยภาพ

3. สร้างความตระหนัก

โรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สร้างเสริมความตระหนักในการที่จะร่วมกันยกระดับผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของนักเรียนทั้งในรูปแบบทางตรง (การสอนเสริม การแนะแนว) และทางอ้อม (กิจกรรมเสริม
ต่างๆ)

4. ดำเนินการตาม School B 4T

ดำเนินการขับเคลื่อนตามรูปแบบการพัฒนาการเรียนรู้ตามโมเดล School 4T ทั้ง 4 ด้าน คือ การ
เตรียมข้อสอบ การใช้เทคนิคในการจัดการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และการ
ขับเคลื่อนการทำงานเป็นทีม เช่น กิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning
Community: PLC) เป็นต้น

5. ส่งเสริมคุณธรรมหลักศาสตร์พระราชาและการส่งเสริมอาชีพ

โรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สร้างเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์แก่ตัว
ผู้เรียน เช่น โครงการโรงเรียนสุจริต โครงการโรงเรียนคุณธรรม โครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง การเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้ม เป็นต้น

6. เสริมแรง สร้างขวัญกำลังใจ

ส่งเสริมให้มีการเสริมแรง เสริมขวัญกำลังใจกันในทุกๆ ระดับ เช่น ผู้บริหารเสริมแรงให้ครู ครู
เสริมแรงทางบวกให้กับนักเรียน เพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการพัฒนาตนเองสู่เป้าหมายต่อไป

7. COACHING นิเทศติดตามต่อเนื่อง

โรงเรียนได้จัดให้มีการนิเทศติดตามโดยใช้รูปแบบ CLINIC (GOLD HAMMER MODEL) ได้มีการ
จัดประชุมปรึกษาหารือก่อนการสังเกตการณ์สอน การสังเกตการณ์สอน การวิเคราะห์ข้อมูลรายบุคคล การ

ประชุมนิเทศ และการประชุมวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์เทศ เพื่อให้ครูมีทักษะการจัดการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์

8. สรุปผลร่วมกัน ปรับปรุงพัฒนา

ดำเนินการโดยเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกิดขึ้นจริง และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อสะท้อนกลับพฤติกรรม หาจุดเด่นจุดที่ควรพัฒนา ปัญหา อุปสรรค และหาแนวทางแก้ไขและปรับปรุงพัฒนา

โรงเรียน C

ชื่อสถานศึกษา: โรงเรียน C

ที่อยู่: อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี รหัสไปรษณีย์ 94000

สังกัด: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

เปิดสอน: ระดับชั้นอนุบาล ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียนทั้งหมด 398 คน

จำนวนครู/บุคลากร รวมทั้งหมด 30 คน

วิสัยทัศน์: นักเรียนดีมีคุณธรรม นำวิชาการ บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โดยชุมชนมีส่วนร่วม

พันธกิจ: 1) พัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรมบนพื้นฐานความเป็นไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) พัฒนานักเรียนสู่คุณภาพมาตรฐานหลักสูตร และส่งเสริมสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ

3) พัฒนาสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

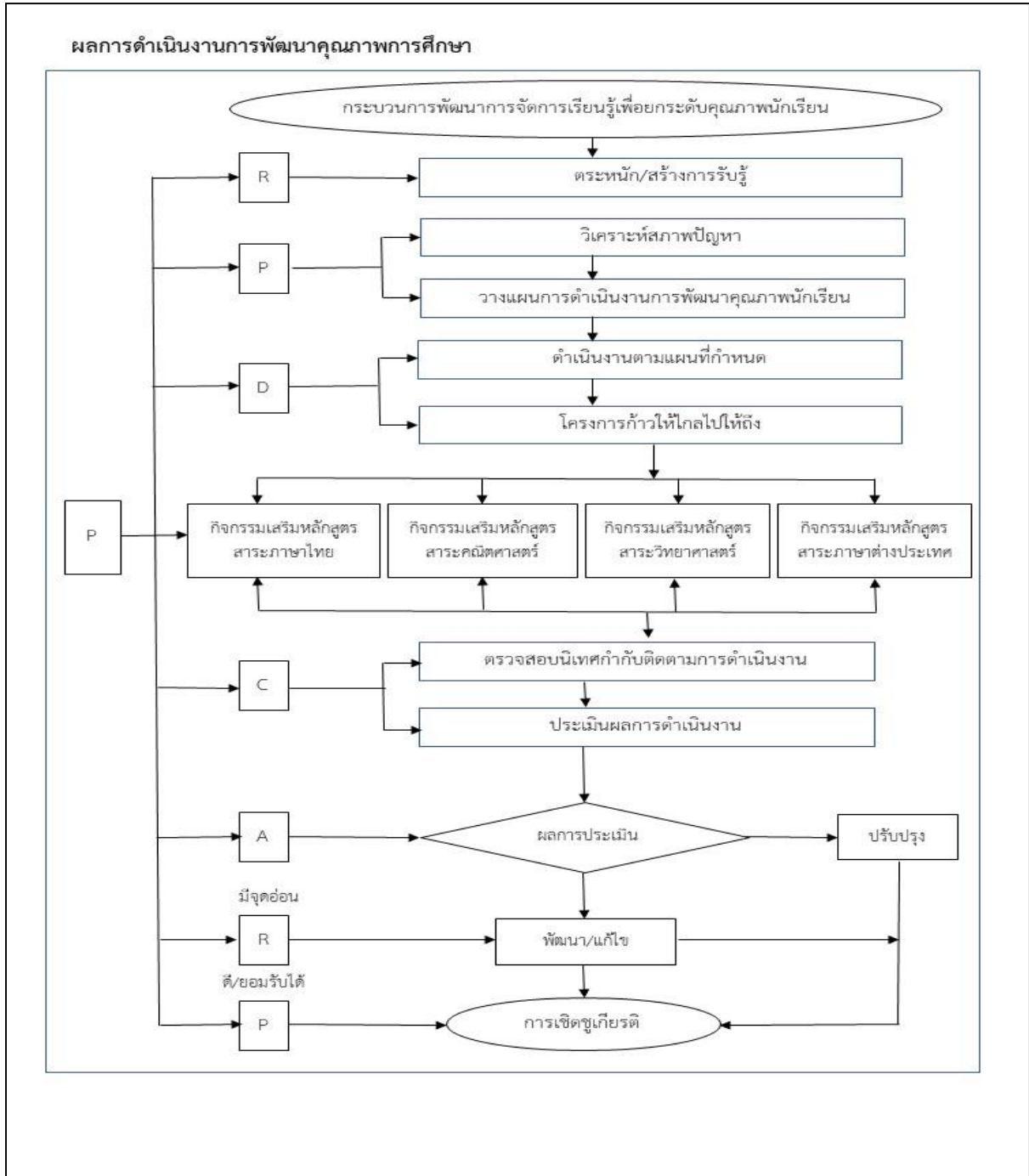
4) ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาคูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

5) พัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้

6) ประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสร้างภาคเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา

ผลการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน C ใช้กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียน โดยใช้รูปแบบการบริหารแบบ 8 ห่วง



ภาพที่ 4.3 รูปแบบการบริหารแบบ 8 ห่วง

กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียนโรงเรียน C

โดยใช้รูปแบบการบริหารแบบ 8 ห่วง

ห่วงที่ 1 P (Participation) ซึ่งเป็นหลักการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียน นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชนในการร่วมกิจกรรมต่างๆ และมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

ห่วงที่ 2 R (Realize) การตระหนัก ประชุมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อสร้างการรับรู้/ตระหนัก ให้ ความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงสภาพปัญหาาร่วมกัน

ห่วงที่ 3 P (plan) การวางแผน ศึกษาความต้องการ วิเคราะห์ร่วมมือกันหาแนวทางการพัฒนา เพื่อกำหนดเป็นแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ปัญหา

1. วิเคราะห์สภาพทั่วไปของโรงเรียน โดยได้ดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาสภาพและทิศทางการดำเนินการ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมทุกภาคที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและนักเรียน

1.2 ทำความเข้าใจในสภาพปัญหา

ขั้นที่ 2. การวางแผนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียนโรงเรียน C โดยใช้ รูปแบบการบริหารแบบ 8 ห่วง ดังนี้

2.1 ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียนโรงเรียน C โดยใช้ รูปแบบการบริหารแบบ 8 ห่วง การทบทวนงานที่ดำเนินการมาแล้วและหาแนวทางในการพัฒนาต่อไป

2.2 ประชุมเพื่อร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการในการพัฒนาคุณภาพและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนโดยใช้โครงการก้าวให้ไกลไปให้ถึง มีการกำหนดเป้าหมาย กิจกรรม ระยะเวลา และมี ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการอย่างชัดเจน กำหนดกิจกรรม/งาน/โครงการที่จะพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและร่วมคิดวิพากษ์จากหน่วยงานต่างๆ มาร่วมจัดการเรียนรู้ตามสาระการ เรียนรู้ต่างๆ

2.3 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศ ติดตาม

2.4 ประชุม ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและนักเรียน เพื่อสร้างความ เข้าใจในการดำเนินงาน

ห่วงที่ 4 D (Do) การดำเนินการตามแผน ครูและวิทยากรร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Action learning หลังจากการจัดการเรียนรู้ นักเรียนจะต้องถอดบทเรียนเป็นกลุ่มเพื่อนำเสนอได้ เพื่อฝึกทักษะการ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์

ห่วงที่ 5 C (Check) นิเทศติดตาม การประเมินผล ใช้หลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายโดยมีการ แต่งตั้งคำสั่งคณะกรรมการนิเทศ ติดตาม และการประเมินผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับ คุณภาพนักเรียนโรงเรียน C โดยใช้รูปแบบการบริหารแบบ 8 ห่วง โดยแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินการ จัดกิจกรรมตามโครงการว่าดำเนินการอยู่ในระดับใด มีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด เพื่อหาแนวทางในการ พัฒนาต่อไป

ห่วงที่ 6 A (Action) การปรับปรุงแก้ไข โดยจัดประชุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและนำผลจากการ กำกับ/ติดตามมาวิเคราะห์ร่วมมือในการพัฒนาโดยสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC)

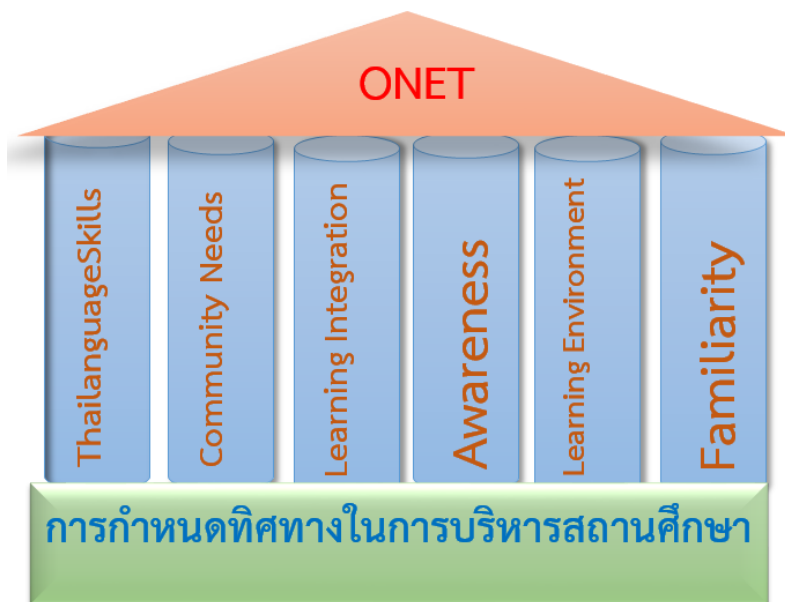
ห่วงที่ 7 R (Report) การรายงาน โดยได้ดำเนินการดังนี้ 1) รายงานให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบทุกขั้นตอน 2) รายงานผลเมื่อสิ้นสุดการพัฒนาให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และ 3) รายงานผลหรือเผยแพร่ผลงานให้สาธารณชน

ห่วงที่ 8 P (Praise) ยกย่อง/เชิดชู สร้างขวัญและกำลังใจครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและชุมชน โดยมอบเกียรติบัตรในวันสำคัญต่างๆ

2. แนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

2.1 การกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ สนทนากลุ่มกับผู้บริหารและครูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 15 โรงเรียน และการลงพื้นที่ภาคสนาม เก็บข้อมูลเชิงลึก จำนวน 3 โรงเรียน ที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า แนวปฏิบัติที่ดีในการกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการสถานศึกษามี 6 แนวทาง ดังต่อไปนี้ 1) การกำหนดแนวทางเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย (Thai Language Skill) 2) การจัดการเรียนการสอนความต้องการของชุมชนและผู้เรียน (Community Needs) 3) การบูรณาการการจัดการเรียนรู้ศาสนาแบบเข้มอย่างมีประสิทธิภาพ (Learning Integration) 4) การสร้างความตระหนักในการให้ความสำคัญต่อการสอบ O-NET (Awareness) 5) การสร้างสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (Learning Environment) และ 6) การสร้างความคุ้นเคยกับระบบการสอบ O-NET ให้กับผู้สอนและผู้เรียน (Familiarity) ซึ่งแต่ละแนวทางมีรายละเอียดดังต่อไปนี้



ภาพที่ 4.4 แนวปฏิบัติที่ดีในการกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการสถานศึกษา

1) การเร่งพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย (Thai Language Skill) เนื่องจากในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะเฉพาะ คือ คนส่วนใหญ่ในพื้นที่นับถือศาสนาอิสลามและใช้ภาษามลายูเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่คุ้นเคย จึงมีปัญหาในด้านทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย จึงมีปัญหาในด้านทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเรียนรู้ จึงส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาสาระต่างๆ เป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในจังหวัดชายแดนใต้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศทุกวิชา ดังคำกล่าวของผู้ให้การสัมภาษณ์

“ซึ่งโดยปกตินักเรียนในพื้นที่ 3 จังหวัดในพื้นที่ใช้ภาษามลายูเป็นหลักมักจะไม่นั่งใจที่จะพูดคุยภาษาไทย”
(ครูโรงเรียน A)

“ปัญหาการอ่านและเขียนภาษาไทยเป็นปัญหาหลัก เพราะไม่ได้ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน”
(ศึกษานิเทศก์ A)

“เด็กทร้อยกว่าชีวิตนับถือศาสนาอิสลามใช้ภาษามลายูเป็นภาษาแม่ในการติดต่อสื่อสาร”
(ครูโรงเรียน A)

“อีกปัญหาของโรงเรียนเรียนคือนักเรียนพูดภาษามลายู
จึงทำให้สนทนากับครูเป็นภาษามลายูและต่อต้านครูที่ไม่พูดมลายู”
(ครูโรงเรียน B)

“ด้วยความที่ว่าเขาสื่อสารภาษาไทยแล้วไม่เข้าใจ ความไม่เข้าใจก็เลยโยนไปสู่การคิดวิเคราะห์ไม่ได้เลย นี่คือเหตุผลหลักที่เราต้องการยกระดับตัวนี้”
(ผู้บริหารโรงเรียน A)

“นักเรียนมาใหม่ๆ อ่านไม่ได้ร้อยละ 70 กว่านะ และส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาอื่นๆ ต่ำลงไปด้วย รวมถึงนักเรียนไม่ความกล้าแสดงออกด้วย ”
(ผู้บริหารโรงเรียน C)

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าปัญหาหลักใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นลักษณะของการจัดการศึกษาในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเนื่องคนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงใช้ภาษามลายูเป็นภาษาหลัก จึงทำให้นักเรียนใช้ภาษาไทยค่อยได้ ส่งผลต่อเนื่องถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาต่าง ๆ บางครั้งนักเรียนมีความรู้ในรายวิชาที่เรียน แต่อ่านโจทย์แล้วไม่สามารถตีความได้ และไม่สามารถอธิบายในสิ่งที่ตัวเองคิดออกมาได้ ดังนั้นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเด็นสำคัญควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทย ซึ่งอาจจะกำหนดเป็นนโยบายหลักและนำมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น ซึ่งเราจะเห็นได้จากโรงเรียนที่เป็นต้นแบบในการศึกษาครั้งนี้ ได้มีความพยายามจัดประสบการณ์ให้นักเรียนใช้ภาษาไทยได้อย่างหลากหลายไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน A ได้ให้นักเรียนออกไปสำรวจพื้นที่เพื่อจะเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องเรียนภาษาไทยมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันโรงเรียน C ได้มีการจำแนกผู้เรียนตามระดับความสามารถในการใช้ภาษาไทย และให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ

เรียนการสอน ซึ่งทำให้นักเรียนกลับไปที่บ้านจะได้ฝึกใช้ภาษาไทยเพิ่มขึ้น เพราะส่วนใหญ่เมื่อนักเรียนกลับไปที่บ้านจะใช้ภาษามลายูพูดคุยกันภายในครอบครัว

2) การจัดการเรียนการสอนความต้องการของชุมชนและผู้เรียน (Community Needs)

ในการลงพื้นที่เพื่อศึกษาแนวทางปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในครั้งนี้ นักวิจัยพบสถานศึกษาแห่งหนึ่ง มีสถานที่ตั้งอยู่บริเวณชายแดนประเทศไทยและมาเลเซีย ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ไปทำงานประเทศมาเลเซีย และสอดคล้องกับหลายๆ พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากได้ค่าตอบแทนที่สูงกว่าในประเทศไทย และใช้ภาษามลายูในการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนในโรงเรียนบางส่วนไม่สนใจที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพราะมีเป้าหมายไปทำงานในประเทศมาเลเซีย เช่น สวนปาล์ม น้ำมัน ร้านอาหาร เป็นต้น จึงส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำในเกือบทุกรายวิชา

สำหรับตัวอย่างที่เห็นเด่นชัดในการตอบสนองความต้องการของพื้นที่ที่จะเห็นได้จาก โรงเรียน A ได้จัดทำโครงการพื้นที่นวัตกรรมต้นแบบการเรียนรู้ทักษะอาชีพตลาดนัด 2 แผ่นดิน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ และสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับผู้เรียนและร่วมบูรณาการสาระวิชาต่างๆ เช่น วิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา เป็นต้น ในการทำโครงการเรียนรู้ทักษะอาชีพซึ่งผลที่เกิดขึ้นทำให้นักเรียนรู้เป้าหมายในการเรียน ค้นพบความถนัดของตัวเอง มีความกล้าแสดงออกมากขึ้น รู้จักประยุกต์สิ่งที่เรียนมาเพื่อนำไปใช้ในการทำงาน และทำให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนได้รับรู้เป้าหมายร่วมในการพัฒนาผู้เรียน และได้เชื่อมโยงถึงการพัฒนาทักษะในการพูดและการอ่านภาษาไทย ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการพัฒนาผล O-NET ต่อไป

“ซึ่งโดยปกตินักเรียนในพื้นที่ 3 จังหวัดในพื้นที่ใช้ภาษามลายูเป็นหลักมักจะไม่นั่นใจที่จะพูดคุยภาษาไทย”
(ครูโรงเรียน A)

“คนในพื้นที่ส่วนใหญ่ไปทำงานที่มาเลเซีย เพราะได้ค่าแรงสูงกว่าในบ้านเรา”
(ผู้บริหารโรงเรียน A)

“นักเรียนไม่ค่อยสนใจศึกษาต่อ เพราะยังไม่เห็นเป้าหมายของชีวิต”
(ผู้บริหารโรงเรียน C)

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความต้องการของชุมชน ส่วนปัจจัยที่ทำให้การจัดการเรียนประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย เช่น สถานประกอบการในชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และครู เพื่อนำสภาพของชุมชนมาบูรณาการการจัดการเรียนการสอน รวมถึงให้นักเรียนได้แสดงความสามารถที่สอดคล้องกับเป้าหมายของตน ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน และส่งผลต่อผลการเรียนในรายวิชาต่างๆ ต่อไป

3) การบูรณาการการจัดการเรียนรู้ศาสนาแบบเข้มอย่างมีประสิทธิภาพ (Learning Integration)

เนื่องจากจังหวัดชายแดนใต้ตั้งอยู่ในพื้นที่ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้นับถือศาสนาอิสลาม จึงมักนิยมส่งลูกหลานไปเรียนในสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนา ทำให้จำนวนผู้เรียนในสถานศึกษาของรัฐบาลมีจำนวนน้อยลงอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาของรัฐบาลหลายแห่งจึงได้ปรับการจัดการเรียนการสอนให้เป็นลักษณะอิสลามแบบเข้ม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน แต่เนื่องจากการจัดการศึกษา

ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มข้นนั้นทำให้นักเรียนต้องแบ่งเวลาเรียนมาเรียนทั้งในวิชาสามัญและวิชาศาสนา จึงเป็นผลให้การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังต่ำ ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องมีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการให้เป็นที่ยอมรับของครูและชุมชน อันจะนำไปสู่การสร้างความสามารถในการแข่งขัน เช่น โรงเรียน A และโรงเรียน C ได้บูรณาการระบบสถานศึกษาคุณธรรม โดยใช้พื้นฐานด้านศาสนามาเป็นกรอบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 ผลปรากฏว่า ใน 5 ปี ที่ผ่านมา นักเรียนมีพฤติกรรมบ่งชี้ดีขึ้น และสถานศึกษาได้ปรับเอาศาสนาแบบเข้มเข้ามาสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นม. 3 จนประสบความสำเร็จ ณ ตอนนี้นักเรียนในชั้น ป.6 ได้รับการคัดเลือกรอาน ประมาณ 30 ถึง 40 คน ทำให้ชุมชนได้รับการยอมรับในเรื่องของการสอนศาสนาแบบเข้ม จึงส่งผลให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนจำนวนมากขึ้น สำหรับในการเรียนการสอนอิสลามแบบเข้มสามารถที่จะบูรณาการเข้าไปกับรายวิชาต่างๆ ได้ ดังจะเห็นจากคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์

“ผู้ปกครองและชุมชนต้องการเรียนศาสนาอิสลาม”
(ศึกษานิเทศก์ B)

“โรงเรียนของเราเปิดสอน 2 ระบบ พอเปิด 2 ระบบก็ทำให้โรงเรียนของเรามีโอกาสได้สอนศาสนาทุกระดับชั้น ทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นว่า ลูก ๆ ของเขา เรียนโรงเรียนรัฐบาลแล้ว เขาได้เรียนศาสนาด้วย”
(ผู้บริหารโรงเรียน C)

“เรามีบริบทว่า เราจะต้องสอนแบบอิสลามแบบเข้ม สถานศึกษามีเวลาแค่ 500 ชั่วโมง ตอนนี้เรายังอยู่อันดับที่ 9 ของเขตพื้นที่ เราต้องใช้แรงฮึดคือเราต้องมีแรงบันดาลใจซึ่งช่วงบ่ายก็จะเป็นวิชาศาสนาแต่นั่นก็ไม่ใช้ปัญหาเราสามารถมาบูรณาการได้”
(ผู้บริหารโรงเรียน C)

4) การสร้างความตระหนักในการให้ความสำคัญต่อการสอบ O-NET (Awareness) นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ความสำคัญต่อการสอบน้อย เนื่องจากยังไม่รู้ว่าจะนำผลจากการสอบไปใช้ทำอะไร อย่างไร จึงเห็นว่าการสอบ O-NET เพื่อให้จบตามกระบวนการเท่านั้น ไม่มีการเตรียมตัวและตั้งใจในการสอบ ดังคำกล่าวของบริหารโรงเรียนท่านหนึ่งกล่าวถึงสภาพปัญหาว่า

“นักเรียนสถานศึกษาเรา ทำไม่เด็กทำคะแนน O-NET แป๊บเดียว แล้วก็หลับในห้องสอบ ทำไม่เด็กสถานศึกษาในเมืองถึงนั่งทำ 2 ชั่วโมงเต็ม เด็กเรานั่งทำ 2 นาทีก็หลับ ก็อยู่แบบนี้มันก็คือจริง ซึ่งก็คือเด็กขาดแรงบันดาลใจแรงจูงใจในการทำข้อสอบ”
(ผู้บริหารโรงเรียน C)

ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องหาแนวทางในการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นในการสอบ O-NET ให้มาก สถานศึกษาได้พยายามสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนโดยมีการพูดหน้าเสาธงกับนักเรียน และให้ทุนการศึกษาเพื่อเข้าเรียนในระดับที่สูงขึ้น ดังคำกล่าวของผู้บริหารโรงเรียน

“ทุกวัน ผอ. ก็คือการทำงานที่เข้าไปพูดกับเด็กทุกวัน ลองให้นักเรียนมองลอยในอากาศว่าอนาคตข้างหน้านักเรียนจะประกอบอาชีพอะไร ให้นักเรียนจินตนาการว่าลองดูซิถ้านักเรียนอยากเป็นนางพยาบาลถ้าลูก ทำ O-NET นี้ได้นะคะ นางพยาบาลก็จะมาใกล้”
(ผู้บริหารโรงเรียน A)

“ผอ.ก็ไม่ใช้คนที่เรียนเก่งนะ แต่เพราะ ผอ.เป็นคนขยัน ลูกๆ ก็เหมือนกัน ผอ. เองก็ไม่ใช้เป็นคนรวย ผอ.เป็นคนจนแต่ก็พยายามสร้าง เพราะเด็กชอบว่า ผอ. เรียนไปก็เท่านั้นแหละเพราะที่บ้านจน ก็เลยบอกเด็กว่าไม่ต้องคิดถึงเรื่องนั้นคือถ้าใครทำคะแนน O-NET ได้มาก เดี่ยว ผอ. จะหาทุนให้ ซึ่งมีปีที่แล้วมีนักเรียนที่ได้คะแนนร้อยละ 90 กว่า ตอนนั้นเข้าไปเรียนในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงในเมืองแล้ว ซึ่งเป็นนักเรียนที่ท่าน... (อดีตผู้ว่าราชการจังหวัด)... ได้ให้ทุน”
(ผู้บริหารโรงเรียน C)

จากความพยายามที่ผ่านมาทำให้สถานศึกษามีผลการเรียนเป็นลำดับที่สุดท้ายของสำนักงานเขตพื้นที่ที่ขึ้นมาอยู่เป็นที่ 2 ของจังหวัด

5) การสร้างสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (Learning Environment)

สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ นอกจากจะมีในห้องเรียนแล้ว การจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนก็มีส่วนสำคัญ ดังนั้นสถานศึกษาจึงได้พยายามจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และสร้างความคุ้นเคยกับเนื้อหา เช่น โรงเรียน C จะทำการวิเคราะห์ผลการสอบ O-NET ในแต่ละปีว่านักเรียนมีผลการสอบในตัวชี้วัดใดมีคะแนนต่ำ ทางสถานศึกษาก็จะพยายามจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมเนื้อหาในตัวชี้วัดนั้น เช่น การวาดภาพบนกำแพง เป็นกำแพงมีชีวิต ที่แสดงเนื้อหาในตัวชี้วัดนั้นๆ เมื่อนักเรียนทำได้ดีในเรื่องนั้นแล้ว ปีต่อไปเปลี่ยนเป็นวาดภาพป้ายสัญลักษณ์และสอดแทรกกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เพื่อให้เด็กได้ผ่านการรับรู้และคุ้นเคยในเนื้อหานั้นๆ มีลักษณะสอดคล้องกับโรงเรียน A ที่มีการจัดทำป้ายคำศัพท์อยู่บริเวณทางเดินที่นักเรียนต้องเดินผ่านอยู่ทุกวัน จึงทำให้นักเรียนมีความคุ้นเคยกับคำศัพท์จึงส่งผลให้ผลการสอบ O-NET ในสถานศึกษานั้นสูงจนเป็นที่น่าพอใจของคณะกรรมการในสถานศึกษา

“ปีนี้ผลการสอบเด็กไม่ผ่านเนื้อหาอะไร เราก็นำมาวาดบนกำแพง เดินไปมาจะได้เห็น ครูก็ได้ซักถาม พอเด็กได้แล้ว เราก็เปลี่ยนเป็นภาพอื่นที่เด็กยังไม่ผ่าน”
(ผู้บริหารโรงเรียน C)

“นักเรียนอ่อนภาษาอังกฤษ เรามีป้ายนิเทศเป็นคำศัพท์ภาษาอังกฤษบริเวณทางเดิน ทำให้นักเรียนมีความคุ้นเคยกับคำศัพท์ จนทำให้ผลการสอบ O-NET เพิ่มขึ้นปีถัดไป”
(ผู้บริหารโรงเรียน A)

6) การสร้างความคุ้นเคยกับระบบการสอบ O-NET ให้กับผู้สอนและผู้เรียน (Familiarity)

นักเรียนหลายคนเมื่อทำข้อสอบในระดับชาติที่ต้องใช้การฝนคำตอบและเจอกับข้อสอบที่วัดในทักษะขั้นสูง อาจจะไม่สามารถแสดงศักยภาพของตนเองได้เต็มที่ แนวทางของสถานศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการสร้างความคุ้นเคยมีดังนี้ 1. การปรับเปลี่ยนกระดาษคำตอบในการวัดผลในห้องเรียนจากการใช้กากบาทมาเป็นแบบฝน เพื่อให้ นักเรียนมีความคุ้นชิน ดังเช่น โรงเรียน A 2. การปรับเปลี่ยนการออกข้อสอบจากปกติครูจะออกข้อสอบตามเนื้อหาที่ตัวเองสอนเท่านั้น ได้มีการปรับเปลี่ยนแบบการออกข้อสอบใหม่โดยมีการสร้าง

Test blue print ตามตัวชี้วัดที่ สทศ. กำหนดและได้มีการออกข้อสอบตามตัวชี้วัดเหล่านี้ดังกล่าวของผู้บริหารโรงเรียนท่านหนึ่งกล่าวว่า

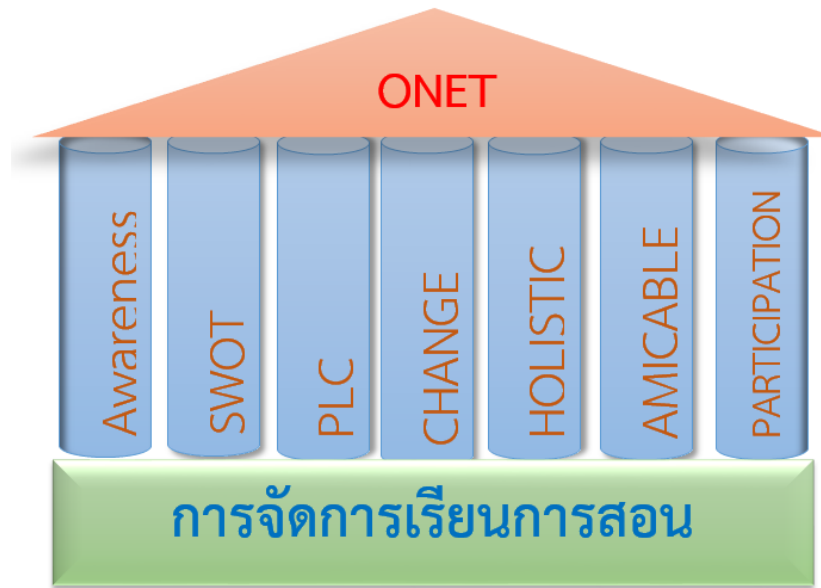
“สร้างความคุ้นเคยโดยเปลี่ยนกระดาษคำตอบในห้องที่ใช้กาบาทมาเป็นกาฟน”
(ครูโรงเรียน A)

“ลักษณะเด่นของสถานศึกษาเรา คือเราจะ เชิญครูมาประชุมเชิงปฏิบัติ การวิเคราะห์ Test blue print การวิเคราะห์โครงสร้าง วิเคราะห์เพื่อที่เราจะมามีข้อสอบเสมือนจริง ทุกปีจะมีข้อสอบตัวนี้ขึ้นมาทำ Test blueprint ”
(ผู้บริหารโรงเรียน C)

นอกจากนี้ได้มีการสอดแทรกข้อสอบ O-NET ในปีที่ผ่านมาให้นักเรียนได้ทำ เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับลักษณะการตอบในข้อสอบ O-NET ดัง เช่น โรงเรียน C และ 4.การสร้างข้อสอบคู่ขนานกับข้อสอบ O-NET โดยครูในโรงเรียนจะร่วมกันสร้างข้อสอบตามตัวชี้วัดของข้อสอบ O-NET แล้วนำมาสอบกับนักเรียน ซึ่งเป็นการประเมินผู้เรียนก่อนว่ามีความพร้อมในการสอบจริงมากน้อยเพียงไร และหากมีตัวชี้วัดใดมีคะแนนต่ำครูก็จะปรับปรุงการเรียนการสอนหรือสอนเสริมในเนื้อหาเหล่านั้นๆ

2.2 การจัดการเรียนการสอน

จากการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ สนทนากลุ่มกับผู้บริหารและครูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 15 โรงเรียน และการลงพื้นที่ภาคสนาม เก็บข้อมูลเชิงลึก จำนวน 3 โรงเรียน ที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอนมี 7 แนวทาง ดังต่อไปนี้ 1) สร้างความตระหนักแก่ครูและนักเรียน (Awareness) 2) สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการจัดการเรียนการสอน (Professional Learning Community: PLC) 3) SWOT วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนา 4) ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน (Change) 5) พัฒนาองค์กรรวมทุกระดับชั้น วางรากฐานตั้งแต่อนุบาล (Holistic) 6) การนิเทศภายในด้วย กล้วยาณมิตรประเมิน (Amicable) และ 7) หัวใจของการพัฒนาคือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน (Participation) ดังรายละเอียดต่อไปนี้



ภาพที่ 4.5 แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอน

1) สร้างความตระหนักแก่ครูและนักเรียน (Awareness)

โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น ปัจจัยที่สำคัญที่จะขับเคลื่อนกลไกต่าง ๆ ได้ก็คือครูในโรงเรียนมีความตระหนักในหน้าที่ ตระหนักถึงความรับผิดชอบที่จะต้องมีการยกระดับและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งแนวทางในการสร้างความตระหนักนั้น ผู้บริหารจะมีส่วนสำคัญในการที่จะสร้างแรงจูงใจให้เห็นประโยชน์และข้อดี ข้อเสียต่าง ๆ มีการให้รางวัลจูงใจแก่ครูที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดีและสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นการให้เป็นเกียรติบัตร โล่รางวัล หรือแม้แต่การให้รางวัลสมนาคุณไปท่องเที่ยว ศึกษาดูงานต่าง ๆ

“ผอ.เค้าจะมีการประชุมทบทวนข่าวกับครูเป็นประจำทุกวัน และจะมีการพูดคุยประมาณ 10-15 นาทีในแต่ละวัน เพื่อสร้างความตระหนัก ติดตามงานต่าง ๆ แบบไม่เป็นทางการ ทำให้เราได้สื่อสารกันทุกวัน”
(ครูโรงเรียน C)

“ที่บอกเลยนะ ถ้าครูคนไหน มีเด็กที่ทำคะแนนได้ดี พี่จะให้ตัวเครื่องบิน พร้อมทั้งพิก และ Pocket money ไปเที่ยวเลย พานักเรียนไปด้วย”
(ผู้บริหารโรงเรียน C)

นอกจากนั้นแล้ว การสร้างความตระหนักจะไม่ใช่ว่าเฉพาะครูเท่านั้น แต่ยังคงต้องสร้างความตระหนักแก่ผู้เรียนให้เห็นถึงความสำคัญของการสอบต่าง ๆ เนื่องจากการที่คะแนนผลสัมฤทธิ์ต่ำนั้น ส่วน

หนึ่งอาจเนื่องมาจาก ผู้เรียนขาดเป้าหมายในการสอบ ไม่ตระหนัก และไม่เห็นความสำคัญของการสอบ ทำให้คะแนนได้ต่ำ ดังนั้นโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีจะมีการสร้างแรงจูงใจสำหรับนักเรียนที่สามารถทำคะแนนได้ดี เช่น การเชิดชูเกียรติ การมอบเกียรติบัตร การมอบรางวัลสมนาคุณไปท่องเที่ยวกับครูและผู้ปกครอง และการมอบทุนการศึกษาเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ผู้เรียนบางคนก็สามารถรับทุนการศึกษาได้จนจบในระดับปริญญาตรี สิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวอย่างและต้นแบบแก่นักเรียนทั้งโรงเรียนว่า หากสามารถทำคะแนนสอบได้ดี ก็จะมีรางวัลต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีความตระหนักและตั้งใจในการทำข้อสอบต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ

“ปัญหาอย่างหนึ่งที่สำคัญเลยนะ พี่มองว่าเด็กไม่เห็นความสำคัญของการสอบ ไม่รู้สอบไปทำไม? ไม่เห็นจะมีผลอะไรกับเขาเลย ก็เลยทำไปอย่างนั้น ถูก ผิด ไม่สนใจ”
(ผู้บริหารโรงเรียน C)

“เมื่อเค้าเห็นว่า การสอบมันสำคัญนะ เค้าเห็นตัวอย่างว่าคนที่ทำข้อสอบได้คะแนนดี ๆ ได้ไปเที่ยวฟรี ได้นั่งเครื่องบิน แล้วยังได้เรียนต่อด้วย ก็เลยฮึดสู้กันใหญ่ มีการแข่งขันกันเพื่อทำคะแนนให้ดี”
(ผู้บริหารโรงเรียน C)

2) สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการจัดการเรียนการสอน (PLC)

แนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกประการหนึ่งก็คือการที่โรงเรียนมีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ภายในโรงเรียนทั้งในรูปแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ครูจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันในเรื่องการจัดการเรียนการสอน มีการติดตามและส่งต่อนักเรียนเป็นรายบุคคลจากระดับชั้นหนึ่ง ไปสู่อีกระดับชั้นหนึ่งอย่างเป็นระบบ

“ที่โรงเรียนจะมี PLC เล็ก ๆ ภายในโรงเรียน จะมีการพูดคุยกันในเรื่องต่าง ๆ ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนกัน เช่น การสอบถามถึงเด็กนักเรียนคนนั้น คนนี้ ว่าตอนนี้เป็นอย่างไบบ้าง ต้องรับมืออย่างไร และพัฒนาจุดไหน ซึ่งมันก็เป็นการส่งต่ออย่างมีคุณภาพ ครูที่รับเด็กกลุ่มใหม่ไปก็จะมีข้อมูลในเบื้องต้น”
(ผู้บริหารโรงเรียน A)

“ครูทานข้าวด้วยกันทุกวันได้แลกเปลี่ยนกันตลอด ทำ PLC กันตลอด เป็นทางการและไม่เป็นทางการ”
(ครูโรงเรียน C)

3) SWOT วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนา

โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์นั้น ผู้บริหารและครูจะร่วมกันวิเคราะห์ SWOT จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคต่าง ๆ ในการยกระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ มีการวิเคราะห์มาตรฐานตัวชี้วัดที่นักเรียนทำคะแนนได้น้อย มีการวางแผน กำหนดกลยุทธ์ที่จะพัฒนาและยกระดับอย่างเป็นระบบ แล้วนำไปถ่ายทอดสู่ครูผู้สอนได้นำไปบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน

“โรงเรียนเรามีปัญหาน้ำท่วมทุกปี ทำให้ต้องหยุดการเรียนการสอน ทีนี้ ผอ.ก็มานั่งคิด ๆ ดูแล้ว อย่างนี้มันทำให้ นักเรียนไม่ได้เรียน เรียนไม่ทัน เราจะทำอย่างไรดี ก็เลยวิเคราะห์ SWOT กันดูว่าเราจะแก้ปัญหานี้ได้อย่างไร แล้วก็กำหนดเป็นกลยุทธ์เลยว่า ช่วงน้ำท่วม เราจะไม่หยุดเรียนนะ แต่เราจะย้ายไปเรียนที่อื่น ไปเช่าที่อื่น มีอาหาร มีอะไรต่าง ๆ ให้เด็ก ขอให้ไปเรียน ไม่ต้องหยุดเรียน”
(ผู้บริหารโรงเรียน C)

“ในทุกปี เมื่อสอบ O-net หรือสอบอะไรต่าง ๆ เสร็จแล้ว ทางโรงเรียนก็จะมานั่ง SWOT กันดูว่า นักเรียนเราเด่นจุดไหน อ่อนจุดไหน และจะพัฒนากระดับให้ดีขึ้นกว่าเดิมอย่างไร ทุกคนก็จะช่วยกันระดมความคิด และนำไปสู่แผนกลยุทธ์ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ต่อไป เป็นเหมือนสัญญาณร่วมกันว่าเราจะร่วมมือกัน เพื่อโรงเรียนของเรา”
(ผู้บริหารโรงเรียน A)

4) ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน (Change)

โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์จะมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล มีการนำการเรียนรู้แบบ Active Learning มีการสร้างสื่อและนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ได้ลงมือปฏิบัติ และเข้าใจเนื้อหาบทเรียนต่าง ๆ ได้มากขึ้น

“เดี๋ยวนี้ครูเค้าจะรู้เองเลยว่า ถ้าสอนแบบนี้แล้วเด็กไม่เข้าใจ ทำไม่ได้ เค้าจะไปศึกษาวิธีใหม่ๆ มีการใช้สื่อใหม่ ๆ ผอ.ก็จะแนะนำเค้าบ้างตามประสบการณ์ที่เราได้พบเจอมา จะพยายามใช้การเรียนการสอนแบบ Active learning มากขึ้น ให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติมากขึ้น”
(ผู้บริหารโรงเรียน B)

“ส่งครูไปอบรม Active learning และมาถ่ายทอดให้เพื่อนครู เพื่อนำมาใช้ทั้งโรงเรียน”
(ผู้บริหารโรงเรียน C)

5) พัฒนาการรวมทุกระดับชั้น วางรากฐานตั้งแต่อนุบาล (Holistic)

โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์จะมีการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม คือ วางรากฐานตั้งแต่อนุบาล ประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นการวางรากฐานให้มั่นคงและยั่งยืน โดยมีแนวปฏิบัติของสถานศึกษา คือ การจำแนกผู้เรียนตามความสามารถในการใช้ภาษา และใช้วิธีการสอนที่มีความเหมาะสมกับผู้สอนในแต่ละระดับความสามารถ

“โรงเรียนจะแบ่งเด็กเป็น 3 กลุ่ม A B C โดยกลุ่ม A จะเป็นเด็กกลุ่มเก่ง อ่านออกเขียนได้ กลุ่ม B ปานกลาง และ กลุ่ม C เป็นกลุ่มที่ต้องปรับปรุงพัฒนาทักษะการอ่าน และเขียนอย่างเข้มข้น โดยในเวลา 9.00-9.45 น.ของแต่ละวันจะเป็นช่วงเวลาของการฝึกการอ่านและเขียนของทุกระดับชั้นก่อนจะเข้าเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ในแต่ละวัน”
(ผู้บริหารโรงเรียน A)

“ที่นี่เราจะไม่เน้นตัวเฉพาะเด็กที่จะสอบนะ แต่เราจะเริ่มตั้งแต่อนุบาลเลย เรื่องการอ่านออกเขียนได้ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในบ้านเรา เราจะต้องวางรากฐานตั้งแต่อนุบาล ป1 ทำอย่างไร ให้เขาสามารถอ่านได้ เขียนได้ เพราะถ้าเขาอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ มันจะเป็นปัญหาต่อไปเรื่อย ๆ ในระดับชั้นต่อ ๆ ไป”
(ผู้บริหารโรงเรียน B)

“ต่อไปนี้เราเปลี่ยนเลย ครูที่เก่งที่สุดต้องประจำชั้น ป.1 มีเวลาอยู่ในห้องเรียนตลอดเวลา ดูแลเน้นเรื่องการอ่าน การเขียน เราจะมีบัญชีค่าพื้นฐานที่เราวิเคราะห์มาแล้วในแต่ละระดับ แต่ละวันในช่วงเช้าจะมีการฝึกอ่าน ฝึกเขียน กันในทุกระดับชั้น ตั้งแต่อนุบาล ป.1- ป.3”
(ผู้บริหารโรงเรียน C)

6) การนิเทศภายในด้วยกัลยาณมิตรประเมิน (Amicable)

โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์จะมีระบบการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งนี้จะมีการสร้างเจตคติที่ดีต่อการนิเทศก่อนการนิเทศ ให้ครูเข้าใจว่าการนิเทศคือการสะท้อนให้เห็นจุดดี จุดที่ควรพัฒนา ไม่ใช่การจับผิด มีเป้าหมายคือเพื่อยกระดับการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน

“โรงเรียนจะมีครูนิเทศอาสาแกนนำ ที่จะนิเทศการสอน 2 คนต่อสัปดาห์ ในด้านการเขียนแผนการสอน การจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล ใน 3 รายวิชาคือ ไทย วิทยาศาสตร์ อังกฤษ ซึ่งต่อไปก็จะขยายไปสู่รายวิชาอิสลามศึกษาด้วย”
(ผู้บริหารโรงเรียน A)

“ผอ.จะเดินดูการสอนทุกวัน ครูเค้าจะรู้กัน เดินไป ดูไป วันไหน ผอ.ยกนิ้วให้ แปลว่าดีมาก แต่หากมีห้องไหนยังไม่ค่อยดี ผอ.ก็จะเข้าไปสอบถาม พูดคุย แนะนำอย่างเป็นกันเอง ไม่ได้เคร่งเครียดมาก แต่ครูจะรู้ว่า คราวหน้าต้องไม่พลาดอีก”
(ผู้บริหารโรงเรียน C)

7) หัวใจของการพัฒนาคือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน (Participation)

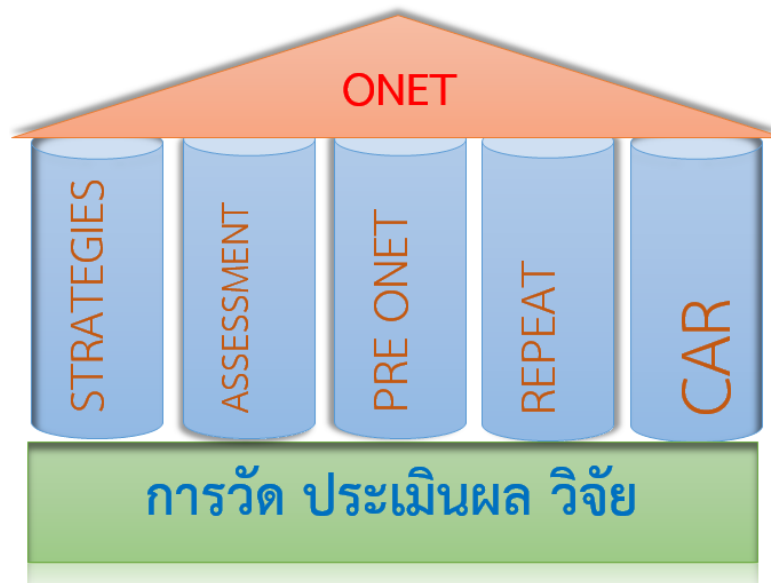
โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ จะใช้การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการยกระดับ โดยจะมีการประชุมร่วมกับกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง มีการสอบถามความต้องการ และแสวงหาแนวทางร่วมกันในการพัฒนาโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน นอกจากนี้ ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมในการดูแลบุตรหลาน โดยการลงนามในสมุดอ่าน เขียน ที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้น และให้นักเรียนทุกคนนำไปศึกษาเพิ่มเติมที่บ้าน โดยมีผู้ปกครองเป็นผู้ที่ดูแลเมื่อยามที่นักเรียนอยู่ที่บ้าน

“โรงเรียนจะมีสมุดบันทึกการอ่าน การเขียนคำให้นักเรียนไปฝึกอ่านที่บ้าน ที่นี่เราก็ให้ผู้ปกครองเซ็นชื่อกำกับด้วยว่า นักเรียนอ่านได้แล้วหรือยัง เป็นการสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อย่างน้อยเขาก็ได้รู้ว่าลูกเขาอ่านได้มากน้อยแค่ไหน และผอ.ก็จะแจ้งด้วยว่า หากผู้ปกครองไม่เซ็นมา ไม่ดูแลลูกหลาน ผอ.ก็จะไม่ให้รางวัลแก่ลูกหลานนะ นอกจากเรื่องเรียนแล้ว ก็ต้องช่วยดูเรื่องการแต่งกายต่าง ๆ ให้เรียบร้อยด้วย”
(ผู้บริหารโรงเรียน C)

“เดี๋ยวนี้มีอะไร ชุมชน เขาจะดูแลโรงเรียนเองเลย เขาจะรู้ว่า ผอ.มีนโยบายอะไรบ้าง เวลาเกิดเหตุการณ์ ต่าง ๆ เขาจะเข้ามาก่อน เพราะเขาอยู่ในชุมชน และโทรแจ้งรายงาน ผอ. บางทีช่วงน้ำท่วม ตอนดึก ๆ โทรมาแจ้งว่า ผอ.น้ำมาแล้ว แต่ผอ.ไม่ต้องห่วง นอนต่อเถอะ ทางเราจัดการเอง”
(ผู้บริหารโรงเรียน C)

2.3 การวัด ประเมินผล และการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ สอนทบทวนกลุ่มกับผู้บริหารและครูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 15 โรงเรียน และการลงพื้นที่ภาคสนาม เก็บข้อมูลเชิงลึก จำนวน 3 โรงเรียน ที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า แนวปฏิบัติที่ดีในการวัด ประเมินผล และวิจัยมี 5 แนวทาง ดังต่อไปนี้ 1) พัฒนากลยุทธ์พิชิตการสอบ (Strategies) 2) การออกข้อสอบ การวัด ประเมินผลตามแนวทางการทดสอบระดับชาติ (Assessment) 3) Pre O-NET ฝึกซ้อมให้คุ้นชิน 4) ซ้ำชั้นได้ ไม่ใช่เรื่องน่าอาย (Repeat) และ 5) การวิจัยชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียน (Classroom action research: CAR) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้



ภาพที่ 4.6 แนวปฏิบัติที่ดีในการวัด ประเมินผล และการวิจัย

1) พัฒนากลยุทธ์ พิชิตการสอบ (Strategies)

โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ในด้านการวัด ประเมินผล จะมีการกำหนด กลยุทธ์ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ โดยการวิเคราะห์ผังข้อสอบของการทดสอบระดับชาติ และกำหนดเป็น Test Blueprint ของแต่ละระดับชั้น โดยจะบูรณาการสู่แผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา

“เมื่อได้ผล O-NET มา ผอ.จะเรียกประชุมครูทุกคนมา แล้วมานั่งวิเคราะห์ดูในแต่ละรายวิชาว่านักเรียนเรายังมี ข้อบกพร่องในประเด็นไหนบ้าง แล้วก็จะร่วมกันคิดว่า ในแต่ละรายวิชาจะดำเนินการอย่างไรต่อไป”
(ผู้บริหารโรงเรียน B)

“ผอ.จะให้ครูเขียน Test blueprint ในรายวิชาที่ตัวเองสอน มีมาตรฐาน ตัวชี้วัดไหนบ้างที่เกี่ยวข้องกับการ ทดสอบระดับชาติ เขียนมาให้ดูแล้วบูรณาการกับการสอนให้ได้”
(ผู้บริหารโรงเรียน A)

2) การออกข้อสอบ การวัด ประเมินผลตามแนวทางการทดสอบระดับชาติ (Assessment)

โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์จะมีการพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับแนวทางของการทดสอบระดับชาติ โดยการฝึกให้ครูออกข้อสอบที่เน้นการนำไปใช้ การ วิเคราะห์มากขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดขั้นสูงให้มากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการพัฒนารูปแบบการ สอบ โดยใช้การฝนด้วยดินสอแทนการกากบาท เพื่อให้คุ้นชินกับการฝนที่เหมือนกับการทดสอบระดับชาติ ซึ่งช่วยลดความประหม่าและความผิดพลาดในการสอบได้

“เราจะอบรมครูให้เรียนรู้การออกข้อสอบที่เน้นการคิดวิเคราะห์ตามแนวทางการทดสอบระดับชาติ เพื่อให้ นักเรียนเกิดความคุ้นชิน นอกจากนั้นก็ให้นักเรียนฝึกทำแบบทดสอบโดยการฝนดินสอ แทนกากบาท เพื่อ จำลองสถานการณ์การสอบให้เกิดขึ้นในห้องเรียน จะได้ไม่ตื่นเต้น ฝนผิดฝนถูก”
(ผู้บริหารโรงเรียน B)

3) Pre O-NET ฝึกซ้อมให้คุ้นชิน

โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์จะมีการทดสอบ Pre O-NET เป็นการภายใน เพื่อเป็นการซักซ้อม และฝึกให้นักเรียนมีความคุ้นชิน และคุ้นเคยกับลักษณะของข้อสอบระดับชาติ โดยทาง โรงเรียนจะบริหารจัดการการสอบให้เป็นความลับ จะไม่มีการทราบแนวข้อสอบล่วงหน้ามาก่อน เพื่อให้ผล การสอบสะท้อนความสามารถของผู้เรียนอย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยให้พัฒนา ซ่อมเสริมได้ตรงจุดมากยิ่งขึ้น

“ผอ.ได้ออกแบบข้อสอบเอง โดยสร้าง Test blueprint ข้อสอบเองจำนวน 100 ข้อ โดยอิงแนวข้อสอบที่ สอดคล้องกับแนวทางการสอบของ สทศ. โดยข้อสอบนี้จะปิดเป็นความลับ ไม่ให้ใครได้เห็นก่อน ผอ.จะพิมพ์ ข้อสอบเอง และจัดเรียงเอกสารเอกทุกชั้นตอน ไม่ให้ข้อสอบรั่วไหล”
(ผู้บริหารโรงเรียน C)

4) ซ้ำชั้นได้ ไม่ใช่เรื่องน่าอาย (Repeat)

โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์จะมีข้อตกลงร่วมกันกับผู้ปกครองในการที่จะให้นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน มีการเรียนซ้ำชั้น จะไม่ปล่อยให้เลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติ เพราะหากให้เลื่อนชั้น เด็กกลุ่มนี้จะเป็นปัญหาในระดับชั้นต่อไปอีก ดังนั้นจึงกำหนดเป็นนโยบายให้มีการซ้ำชั้นเพื่อให้นักเรียนผ่านเกณฑ์อย่างมีคุณภาพ

“ทางโรงเรียนได้แจ้งกับผู้ปกครองและทำเป็นสัญญาข้อตกลงร่วมกันที่จะให้นักเรียนที่สอบไม่ผ่าน ตามเกณฑ์ที่กำหนดจะต้องซ้ำชั้น และเราทำจริง แล้วเอาเด็กที่ซ้ำชั้นไปเข้าสู่กระบวนการพัฒนาอย่างเข้มข้น ต่อเนื่อง ซึ่งตอนหลังผู้ปกครองก็เข้าใจเนื่องจากเห็นว่าลูกเขามีพัฒนาการที่ดีขึ้นกว่าเดิม อ่านเขียนได้ดีขึ้น”

(ผู้บริหารโรงเรียน B)

5) การวิจัยชั้นเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียน (Classroom Action Research)

โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์จะมีการส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งบูรณาการอยู่ในการสอนปกติ เมื่อครูพบว่านักเรียนมีปัญหาอะไรไม่ว่าจะเป็นปัญหาผลการเรียนรู้หรือปัญหาพฤติกรรม ก็จะหาวิธีการ สื่อ หรือ นวัตกรรมต่าง ๆ มาทดลองใช้โดยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนที่ขับเคลื่อนไปพร้อมกับการเรียนการสอนปกติ

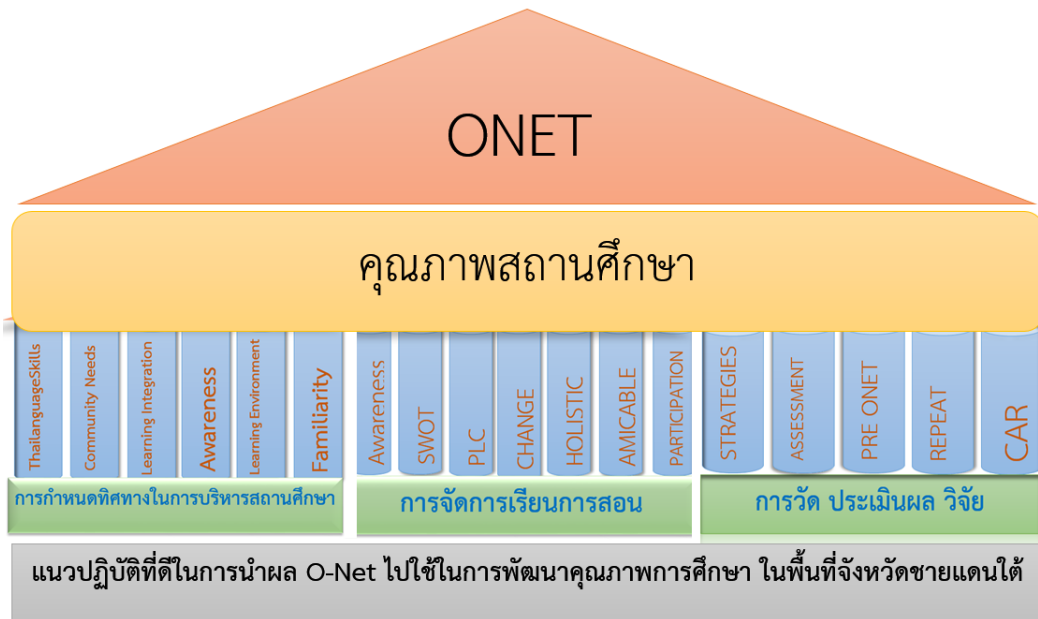
“หลังจากที่สอนไปได้ประมาณครึ่งเทอม ก็เริ่มจะเห็นปัญหาแล้วว่านักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาที่สอนไป เลยต้องปรับกระบวนการสอนใหม่ ใช้แบบฝึก ใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ให้นักเรียนรู้สึกสนุกและสนใจมากขึ้น และทำวิจัยชั้นเรียนไปด้วย”

(ครูโรงเรียน B)

3. สรุปแนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1. การกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบด้วย
 - 1.1 การเร่งพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย
 - 1.2 การจัดการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชนและผู้เรียน
 - 1.3 การบูรณาการจัดการเรียนรู้ศาสนาแบบเข้มอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 1.4 การสร้างความตระหนักในการให้ความสำคัญต่อการสอบ
 - 1.5 การสร้างสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้
 - 1.6 การสร้างความคุ้นเคยกับระบบการสอบ O-NET ให้กับผู้สอนและผู้เรียน
2. ด้านการจัด การเรียนการสอน ประกอบด้วย
 - 2.1 สร้างความตระหนักแก่ครูและนักเรียน
 - 2.2 สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนการสอน (PLC)
 - 2.3 SWOT วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนา
 - 2.4 ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน
 - 2.5 พัฒนาองค์กรรวมทุกระดับชั้น วางรากฐานตั้งแต่อนุบาล
 - 2.6 การนิเทศภายในด้วยกัลยาณมิตรประเมิน
 - 2.7 หัวใจของการพัฒนาคือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน
3. ด้านการวัด ประเมินผล และการวิจัย ประกอบด้วย
 - 3.1 พัฒนากลยุทธ์พิชิตการสอบ
 - 3.2 การออกข้อสอบ การวัด ประเมินผลตามแนวทางการทดสอบระดับชาติ
 - 3.3 Pre O-NET ฝึกซ้อมให้คุ้นชิน
 - 3.4 ซ้ำชั้นได้ ไม่ใช่เรื่องน่าอาย
 - 3.5 การวิจัยชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียน ดังต่อไปนี้



ภาพที่ 4.7 สรุปแนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาก่อนลงสนาม ซึ่งประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึกกับศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด 3 คน และการสนทนากลุ่มกับผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่เป็นตัวแทน จำนวน 15 โรงเรียน ในการคัดเลือกโรงเรียนที่มีการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระยะที่ 2 การศึกษาก่อนลงสนาม เป็นการตรวจเยี่ยมและยืนยันสภาพที่เป็นจริง จำนวน 3 โรงเรียน และระยะที่ 3 การจัดทำข้อมูล เป็นการตรวจสอบข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูลในลักษณะพรรณนา

สรุปผลและอภิปรายผล

แนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1. ด้านการกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการสถานศึกษา 2. ด้านการจัดการเรียนการสอน และ 3. ด้านการวัด ประเมินผล และการวิจัย โดยแนวปฏิบัติที่ดีแต่ละด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านการกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการสถานศึกษา

1.1 การเร่งพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย

นักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ส่วนใหญ่มีปัญหาการขาดทักษะการพูด การเขียนภาษาไทย ประชาชนนับถือศาสนาอิสลามและใช้ภาษามลายูเป็นภาษาหลัก ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนขาดความเข้าใจในการใช้ภาษาไทย ส่งผลต่อการเรียนในวิชาอื่น ๆ เช่น ไม่สามารถอ่านทำความเข้าใจโจทย์คำถาม และสื่อสารได้ เป็นต้น จึงทำให้ผลการทดสอบแต่ละครั้งมีคะแนนต่ำอยู่ในลำดับสุดท้ายของประเทศอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นแนวทางที่จะพัฒนาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติให้มีคะแนนที่สูงขึ้นได้นั้นจำเป็นต้องเร่งพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งแนวปฏิบัติที่พบ ทางโรงเรียนได้มีการเสริมแรงและจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้นักเรียนมีความคุ้นเคยกับการใช้ภาษาไทย ให้ความสำคัญในการใช้ภาษาไทย โดยไม่ให้ครูภาษาไทยรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว ใช้การบูรณาการในรายวิชาต่างๆ โดยครูทุกคนในโรงเรียนต้องรับทราบ และมีการทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ภาษาไทยของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภา วัชรสุขุม (2559) ได้ศึกษาปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักเรียนนักศึกษาไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาสำคัญของคนที่พูดภาษามลายูถิ่นปัตตานี คือเสียงวรรณยุกต์และเสียงตัวสะกดในภาษาไทย การผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย การแปลความหมายเป็นภาษาไทยตรงตามตัว ทำให้การเรียงคำในประโยคอาจไม่ถูกต้อง หรืออาจสื่อความหมายผิดพลาด และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2552) พบว่า สาเหตุของปัญหาหลัก เนื่องจากเด็กใช้ภาษามลายูถิ่นในชีวิตประจำวัน ทำให้องค์ความรู้ภาษาไทยมีน้อย ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ซึ่งใช้ภาษาไทยเป็นหลัก

1.2 การจัดการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชนและผู้เรียน

ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ไปทำงานประเทศมาเลเซีย เนื่องจากได้ค่าตอบแทนที่สูงกว่าในประเทศไทย และนักเรียนในโรงเรียนบางส่วนไม่สนใจที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพราะมีเป้าหมายไปทำงาน

เช่นกัน ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องมีแนวปฏิบัติซึ่งเป็นต้นแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นชุมชนเป็นฐาน โดยใช้การประยุกต์การเรียนรู้กับทักษะอาชีพที่มีอยู่ในชุมชนโดยร่วมมือกับชุมชนในการจัดการเรียนการสอน และนำเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพในชุมชนมาบูรณาการทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจและสอดคล้องกับเป้าหมายของตน หลังจากได้ใช้โมเดลทางการอาชีพที่นำมาบูรณาการกับการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนหลายคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและนักเรียนบางคนได้เข้าเรียนต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นด้วย ซึ่งโรงเรียน A ได้จัดทำโครงการพื้นที่นวัตกรรมต้นแบบการเรียนรู้ทักษะอาชีพตลาดนัด 2 แผ่นดิน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ และสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับผู้เรียนและร่วมบูรณาการสาระวิชาต่างๆ เช่น วิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธมตญา นามเมืองรักษ์ (2560) ศึกษาแนวทางการบูรณาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำเนินงานของโรงเรียนท่าคันโท วิทยาการ อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ผลการศึกษ พบว่า มีการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา มีการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาใช้เป็นนโยบายสำคัญ พัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร ทั้งผู้บริหาร ครูและ คณะกรรมการสถานศึกษา และส่งเสริมให้ปฏิบัติตนโดยใช้หลักภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง

1.3 การบูรณาการจัดการเรียนรู้ศาสนาแบบเข้มอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้ปกครองมักนิยมส่งบุตรหลานของตนเองไปเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาซึ่งมุ่งหวังให้ได้รับความรู้และหลักการปฏิบัติตนตามหลักการของศาสนาอิสลามซึ่งสอดคล้องกับวิถีปฏิบัติของชาวมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้จำนวนผู้เรียนที่จะเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนของรัฐบาลมีจำนวนน้อยลง ดังนั้นโรงเรียนของรัฐบาลได้นำหลักการศาสนาอิสลามเข้ามาในการจัดการเรียนการสอนหรือเรียกว่าการจัดการเรียนการสอนอิสลามแบบเข้ม ซึ่งนักเรียนจะเรียนทั้งในรายวิชาสามัญและศาสนา การบูรณาการหลักการของศาสนาอิสลามเข้าด้วยกัน จึงทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นการแบ่งแยกกันระหว่างรายวิชาสามัญและรายวิชาศาสนา จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ในรายวิชาสามัญและผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้มีแนวโน้มที่สูงขึ้น ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของชุมชน ซึ่งจะส่งลูกหลานเข้ามาเรียนในโรงเรียนของรัฐบาลมากยิ่งขึ้น โดยโรงเรียน A B และ C หลักการศาสนาอิสลามเข้ามาในการจัดการเรียนการสอนหรือเรียกว่าการจัดการเรียนการสอนอิสลามแบบเข้มตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทพล วิทยานนท์ (2555) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสันติสุข ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าการจัดการศึกษารูปแบบที่ เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของประชาชนจะทำให้ชุมชนมีความสุข ความมั่นคงในชีวิต และทรัพย์สิน อันจะนำมาซึ่งความสงบสุขอย่างถาวรให้แก่ชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

1.4 การสร้างความตระหนักในการให้ความสำคัญต่อการสอบ

สร้างความตระหนักในการทำการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติหรือ O-NET ซึ่งผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญและไม่รู้ว่าจะนำผลการทดสอบทางการศึกษาที่ได้ไปใช้สำหรับทำอะไร เพราะเมื่อสำเร็จการศึกษานักเรียนส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่การประกอบอาชีพเพื่อช่วยเหลือทางบ้าน ทั้งงานด้านเกษตรกรรมและแรงงานในประเทศมาเลเซีย แนวทางในการสร้างความตระหนักหรือการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับผู้เรียนนั้น โรงเรียนควรดำเนินการตั้งแต่ในระยะเริ่มต้นที่ผู้เรียนเข้ามาศึกษาต่อในสถานศึกษา หรือในระหว่างการจัดการเรียนการสอน เป็นการทำให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในชีวิต ทำให้มีแรงจูงใจในการเรียนและพยายามทำข้อสอบให้ได้คะแนนสูงๆ โดยโรงเรียน C มีการประชุมชี้แจงเพื่อสร้างการรับรู้และตระหนักถึงสภาพปัญหาาร่วมกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพินดา วราสุนันท์ อัจฉรา ประเสริฐสิน และสร้อยญา จันทร์ชูสกุล (2558) ได้ศึกษาเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ใน

การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผลวิจัยพบว่า กลยุทธ์หลักที่ 3 การสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการนำผลการสอบ O-NET มาใช้ในการพัฒนาตนเอง

1.5 การสร้างสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้

การสร้างสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยในเนื้อหาสาระวิชาต่าง ๆ จากการศึกษา พบว่า สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติในด้านนี้ได้ดำเนินการโดยทำการวิเคราะห์ผลการสอบทางการศึกษาระดับชาติในทุก ๆ ปี เมื่อพบว่าผลการทดสอบทางการศึกษาในด้านใดมีคะแนนต่ำ ก็จะมาวิเคราะห์ว่าจะหาแนวทางอย่างไรที่จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยในเนื้อหาเหล่านั้น ๆ สอดคล้องกับโรงเรียน C ได้ทำการวิเคราะห์ผลการทดสอบของผู้เรียนแล้วพบว่าผู้เรียนมีจุดอ่อนในเนื้อหาเกี่ยวกับเนื้อหาเรื่อง ดวงดาว จึงได้วาดภาพดวงดาวต่าง ๆ ไว้ที่กำแพง ส่วนโรงเรียน B จัดป้ายนิเทศภาษาอังกฤษ โดยใช้คำศัพท์ที่ได้จากการวิเคราะห์พบว่านักเรียนยังอ่อนอยู่ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของมาริสา ธรรมมะ (2545) ได้กล่าวว่าสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาได้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับอาคารเรียน อาคารประกอบการสถานที่ บริเวณรวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งอยู่รอบตัวผู้เรียน ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของผู้เรียนและก่อให้เกิดการเรียนรู้

1.6 การสร้างความคุ้นเคยกับระบบการสอบ O-NET ให้กับผู้สอนและผู้เรียน

การสร้างความคุ้นเคยกับระบบการสอบ O-NET ให้กับผู้สอนและผู้เรียน เนื่องจากรูปแบบการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติหรือ O-NET จะมีความแตกต่างกับการวัดผลสัมฤทธิ์ในโรงเรียน เช่น วิธีการตอบ กระดาษคำตอบ ในสถานศึกษาอาจใช้วิธีการกากบาทแต่การสอบ O-NET ใช้วิธีการฝน ส่วนรูปแบบของข้อสอบข้อสอบ O-NET จะมีรูปแบบที่มีความหลากหลายมากกว่าข้อสอบในโรงเรียน ดังนั้นจึงต้องสร้างความคุ้นเคยกับระบบการสอบ สอดคล้องกับ สำนักทดสอบการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้เสนอแนวทางการยกระดับผลการทดสอบ O-NET ไว้ดังนี้ เตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการทดสอบ โดยสร้างความคุ้นเคยการทำข้อสอบรูปแบบที่เน้นการคิดวิเคราะห์ขั้นสูง รวมทั้งสร้างความเข้าใจให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญประโยชน์ในการทดสอบ

2. ด้านการจัด การเรียนการสอน

2.1 สร้างความตระหนักแก่ครูและนักเรียน

ครูในโรงเรียนมีความตระหนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบที่จะต้องมีการยกระดับและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้มีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น โรงเรียน B มีการสร้างความตระหนักให้ครูในการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน (4T Team) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิตดา หัสปราบ (2557) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนพบว่า การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการสอบ O-NET ให้แก่ผู้สอนและนักเรียนทุกคนมีส่วนสำคัญของความสำเร็จ นอกจากนี้ โรงเรียน C ยังมีการให้รางวัล ยกย่องเชิดชูเกียรติ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจครู และนักเรียน

2.2 สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการจัดการเรียนการสอน (PLC)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนและต่อยอดความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ ซึ่งโรงเรียนมีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพทั้งในรูปแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยโรงเรียน C จัดประชุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและนำผลมาวิเคราะห์ร่วมกัน ซึ่งเป็นการทำ PLC อยู่ตลอดเวลา และ โรงเรียน B มีการ

สร้าง PLC กับเครือข่ายต่างๆ ด้วย ดังนั้นครูจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันในเรื่องการจัดการเรียนการสอนกันตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของวรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง (2557) ได้ศึกษาโรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ และงานวิจัยของ เมธาสิทธิ์ ธีญรัตน์ศรีสกุล (2560) ได้ศึกษา ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แนวทางปฏิบัติสำหรับครู พบว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ร่วมวิชาชีพมีการแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้เพื่อการเรียนรู้ต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้จากการจัดการเรียนในชั้นเรียนของครูแต่ละคน จะถูกนำมาจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ ผ่านการอภิปรายสะท้อนคิดตามหลักวิชาการ และนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่ได้ตามมาคือครูมีความรู้ในเนื้อหา เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้และกระบวนการวัดประเมินผล ทำให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.3 SWOT วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนา

ผู้บริหารและครูจะร่วมกันวิเคราะห์ SWOT จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคต่าง ๆ ในการยกระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ มีการวิเคราะห์มาตรฐานตัวชี้วัดที่นักเรียนทำคะแนนได้น้อย มีการวางแผนกำหนดกลยุทธ์ที่จะพัฒนาและยกระดับอย่างเป็นระบบ ซึ่งโรงเรียน B ตามแนวขับเคลื่อน MODEL School 4 T ในข้อที่ 8 กล่าวว่า ได้เก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อหาจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา ปัญหา และอุปสรรค และแนวทางพัฒนาให้ดีขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปันตดา หัสปราบ (2557) ได้ศึกษา สภาพการดำเนินการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า มีการจัดทำแผนพัฒนาหรือแผนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของๆ ของสถานศึกษา

2.4 ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน

โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์จะมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ มีการนำการเรียนรู้แบบ Active Learning การสร้างสื่อและนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งโรงเรียน B ใช้ T2 Technique ซึ่งประชุมกำหนดแนวทางการดำเนินการให้ครูใช้การจัดการเรียนรู้ Active learning และ ให้ครูแกนนำมาอบรมขยายผลการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning สอดคล้องกับงานวิจัยของพินดา วราสุนันท์ อัจศรา ประเสริฐสิน และสร้อยญา จันทรชูสกุล (2558) และอิทธิพันธ์ สุวทันพรกุล (2556) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพ พบว่า กลยุทธ์การพัฒนาครู โดยการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนของครู ยังสอดคล้องกับ สำนักทดสอบการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู มุ่งเน้นให้ครูจัดการเรียนรู้โดยยึดมาตรฐาน/ตัวชี้วัดตามหลักสูตร (ไม่ใช่สอนตามหนังสือเรียน) จัดให้มีการแบ่งปันความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนที่นำนักเรียนบรรลุมาตรฐาน/ตัวชี้วัดได้อย่างมีคุณภาพ

2.5 พัฒนาองค์กรรวมทุกระดับชั้น วางรากฐานตั้งแต่อนุบาล

โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์จะมีการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม คือวางรากฐานตั้งแต่อนุบาล ประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งโรงเรียน A ได้เริ่มพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ตั้งแต่อนุบาลฝึกทุกวัน ทุกระดับชั้น ตลอดจนวางแผนการจัดการครูให้เหมาะสม เพื่อเป็นการวางรากฐานให้มั่นคงและยั่งยืน สอดคล้องกับ (ร่าง) แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2560-2564 ที่กล่าวว่า เด็กปฐมวัยของประเทศไทย เป็นสิ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ให้ผลของการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดต่อการสร้างรากฐานของชีวิต เยาวพา เตชะคุปต์ (2542) กล่าวว่า การจัดการศึกษาของเด็กวัยนี้สำคัญต่อการ

วางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง และวรินทร์ ววงค์ (2559) ได้กล่าวถึงประวัติของการจัดการศึกษาปฐมวัยของญี่ปุ่นเป็นสิ่งสำคัญที่เสริมสร้างพื้นฐานการพัฒนาต้องส่งเสริมการศึกษาปฐมวัย

2.6 การนิเทศภายในด้วยกัลยาณมิตรประเมิน

โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์จะมีระบบการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งนี้จะมีการสร้างเจตคติที่ดีต่อการนิเทศก่อนการนิเทศ ให้ครูเข้าใจว่าการนิเทศคือการสะท้อนให้เห็นจุดดี จุดที่ควรพัฒนา โรงเรียน A มีครูนิเทศอาสาแกนนำ ซึ่งนิเทศ 2 คนต่อสัปดาห์ ส่วนโรงเรียน B ใช้วงจร PDCA มีการนิเทศติดตามงานเพื่อการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และใช้รูปแบบ CLINIC (GOLD HAMMER MODEL) เช่น การสังเกตการณ์สอน การสอน การวิเคราะห์ข้อมูลรายบุคคล การประชุมนิเทศ เป็นต้น สำหรับโรงเรียน C ผู้อำนวยการโรงเรียนนิเทศการสอนทุกวัน เดินเยี่ยมการสอนของครูในแต่ละห้อง สอดคล้องกับ สำนักทดสอบการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) นิเทศการจัดการเรียนรู้ครูอย่างสม่ำเสมอ

2.7 หัวใจของการพัฒนาคือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ จะใช้การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการยกระดับ โดยจะมีการประชุมร่วมกับกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง มีการสอบถามความต้องการและแสวงหาแนวทางร่วมกันในการพัฒนาโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน โรงเรียน A ใน MY HOME MODEL ในส่วนของความร่วมมือองค์กร (Organization) เป็นการมีส่วนร่วมและช่วยกันพัฒนาผู้เรียนระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และประชาชนชาวบ้าน และการออกแบบจัดตลาดนัดความรู้เชิญปราชญ์ท้องถิ่น ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานในท้องถิ่น ชมการแสดงผลงานนักเรียน ส่วนโรงเรียน B ได้ทำ Memorandum of Understanding (MOU) กับภาคเครือข่ายในการพัฒนาผู้เรียนและสอดคล้องกับงานวิจัยของพินดา วราสุนันท์ อัจฉรา ประเสริฐสิน และสร้อยญา จันทร์ชูสกุล (2558) ได้ศึกษาเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์การนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผลวิจัยพบว่า กลยุทธ์หลักที่ 5 เร่งรัดพัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองและชุมชน และกลยุทธ์หลักที่ 6 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

3. ด้านการวัด ประเมินผล และการวิจัย

3.1 พัฒนากลยุทธ์พิชิตการสอบ

โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ในด้านการวัด ประเมินผล จะมีการกำหนดกลยุทธ์ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ โดยการวิเคราะห์ผังข้อสอบของการทดสอบระดับชาติ และกำหนดเป็น Test blueprint ของแต่ละระดับชั้น โดยจะบูรณาการสู่แผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา ซึ่งโรงเรียน B ในส่วนของ T1 Test พบว่า ครูมีเครื่องมือวัดและประเมินผลสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดและ Test blueprint และสอดคล้องกับโรงเรียน C ครูเขียน Test blueprint ในรายวิชาที่ตนเองสอนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิธิพันธ์ สุวทันพรกุล (2556) ได้ศึกษากลยุทธ์การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า เมื่อโรงเรียนได้รับผลการทดสอบทางการศึกษาแล้ว โรงเรียนทำการประชุมชี้แจง ให้ข้อมูลสารสนเทศและรายงานผลการทดสอบแต่ครูเพื่อทราบถึงผลการศึกษาของปีที่ผ่านมาในภาพรวมและรายกลุ่มสาระการเรียนรู้รวมถึงตัวชี้วัด และจากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET ตามตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อวิเคราะห์ลักษณะข้อสอบ แนวโน้ม และทิศทางการออกข้อสอบในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

3.2 การออกข้อสอบ การวัด ประเมินผลตามแนวทางการทดสอบระดับชาติ

โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์จะมีการพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับแนวทางของการทดสอบระดับชาติ โดยการฝึกให้ครูออกข้อสอบที่เน้นการนำไปใช้ การวิเคราะห์มากขึ้น ซึ่งโรงเรียน B และ C ได้ฝึกให้ครูออกข้อสอบตามแนวทางการทดสอบระดับชาติ และนำมาใช้กับผู้เรียน สอดคล้องกับ สำนักทดสอบการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) เพิ่มสมรรถนะครูด้านการวัดและการประเมินผลนักเรียน โดยจะดำเนินการร่วมกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะด้านการวัดและการประเมินความก้าวหน้า และสามารถวิเคราะห์นักเรียนจากผลการประเมิน สามารถใช้ผลประเมินพัฒนานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 Pre O-NET ฝึกซ้อมให้คุ้นชิน

โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์จะมีการทดสอบ Pre O-NET เป็นการภายในเพื่อเป็นการซักซ้อม และฝึกให้นักเรียนมีความคุ้นชิน และคุ้นเคยกับลักษณะของข้อสอบระดับชาติ โรงเรียน A B และ C ได้ใช้ข้อสอบเก่าให้นักเรียนทำ สอดแทรกในการเรียนแต่ละรายวิชา บางโรงเรียน เปลี่ยนกระดาษคำตอบมาเป็นลักษณะเดียวกันกับการสอบ O-NET ตลอดจนเชิญวิทยากรมาช่วยสอนเสริม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิพันธ์ สุวทันพรกุล (2556) ได้ศึกษากลยุทธ์การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า ในบางโรงเรียนได้มีการจัดสอนเสริม ทบทวนเนื้อหาเพื่อเตรียมความพร้อมในการสอบ โดยอาจจะเชิญวิทยากร ติวเตอร์ที่มีชื่อเสียง หรือครูในโรงเรียน ใช้เวลาสัปดาห์ละ 1 วันหรือใช้เวลาหลังเลิกเรียน

3.4 ซ้ำชั้นได้ ไม่ใช่เรื่องน่าอาย

โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์จะมีข้อตกลงร่วมกันกับผู้ปกครองในการที่จะให้นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน มีการเรียนซ้ำชั้น จะไม่ปล่อยให้เลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติ เพราะหากให้เลื่อนชั้น เด็กกลุ่มนี้จะเป็นปัญหาในระดับชั้นต่อไปอีก สอดคล้องกับ หนังสือเลขที่ ศธ 04010/ว 1478 เรื่อง แนวปฏิบัติการเรียนซ้ำชั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 22 เมษายน 2559 ข้อที่ 5 การเรียนซ้ำชั้น หากพบปัญหาที่เกิดกับผู้เรียนในกรณีใดกรณีหนึ่ง ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหาต่อการเรียนในระดับที่สูงขึ้น เช่น ระดับประถมศึกษา 1) ผู้เรียนไม่ผ่านรายวิชาเกินครึ่งหนึ่งของรายวิชาที่เรียนตามโครงสร้างเวลาเรียนของสถานศึกษา 2) ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 เมื่อได้รับการประเมินแล้วยังอ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้ คิดเลขไม่ได้ เป็นต้น

3.5 การวิจัยชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียน

โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์จะมีการส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งบูรณาการอยู่ในการสอนปกติ เมื่อครูพบว่านักเรียนมีปัญหา จะใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนขับเคลื่อนไปพร้อมกับการเรียนการสอนปกติ ยกตัวอย่าง เช่น โรงเรียน B ได้ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่นักเรียนเมื่อพบว่าผ่านไปครึ่งภาคเรียนแล้วผู้เรียนยังมีปัญหาอยู่ สอดคล้องกับ อธิพันธ์ สุวทันพรกุล (2556) ได้ศึกษากลยุทธ์การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และปนัดดา หัสปราบ (2557) พบว่า โรงเรียนส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา

1.1 สถานศึกษาควรรหาแนวทางในการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย โดยการบูรณาการในแต่ละรายวิชา

1.2 ผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการในการนำองค์กรเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ เช่น การหาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และเป็นแบบอย่างครูในสถานศึกษา เป็นต้น

1.3 สถานศึกษาควรนำผลการสอบ O-NET ในแต่ละปีมาวิเคราะห์ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดจะได้ทราบจุดแข็งและข้อจำกัดของผู้เรียน จัดประชุมครูและผู้ปกครอง เพื่อกำหนดทิศทางหรือกลยุทธ์ในการพัฒนาผู้เรียน

1.4 ควรปรับเปลี่ยนแนวทางการสอน โดยเน้นการพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ โดยพัฒนาครูให้จัดการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning

1.5 ควรมีการนิเทศติดตามการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบว่าเนื้อหาที่ครูสอนสอดคล้องมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดหรือไม่

1.6 สถานศึกษาควรสร้างความร่วมมือกับชุมชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และบูรณาการการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

1.7 ควรพัฒนาผู้เรียน โดยให้ความสำคัญตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการในชั้นที่สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต้นสังกัด

2.1 ควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการการสอนร่วมกันระหว่างวิชาสามัญและวิชาอิสลามศึกษาเพื่อเป็นต้นแบบให้สถานศึกษาอื่นๆ ในพื้นที่

2.2 ควรมีการตรวจเยี่ยมและสนับสนุนสถานศึกษาในพื้นที่ให้ทั่วถึงเพื่อทราบปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไข

2.3 ควรจัดหาบุคลากรที่มีความสามารถในการสอนและสร้างสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันทดสอบทางการศึกษา

ควรมีการจัดอบรมครูในการพัฒนาการวัดและประเมินผลในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับการทดสอบในระดับชาติ O-NET

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- (2551). *กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีระเบียบวินัยและ
และความเป็นประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กันยรัตน์ โทละสุต. (2549). *วิธีการวิเคราะห์การเทียบเคียงสมรรถนะวารสารการประกันคุณภาพ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วารสารประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยขอนแก่น. 7(2), 28-36.*
- กิตติ กิตติศัพท์. (2538). *การศึกษาความเที่ยงตรง-ความเชื่อมั่นของแบบสำรวจ The Vocational
Interest Experience and Skill Assessment (VIESA) และการศึกษาความสอดคล้อง
ระหว่างสาขาวิชาที่ศึกษาและความสนใจในอาชีพ*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
จิตวิทยาการให้คำปรึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ.
- เกษม บำรุงเวช. (2530). *การศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการเขียน
ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านโดยวิธี MIA และวิธีสอนตาม
คู่มือครู*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ. (2549). *รายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความ
สมานฉันท์ แห่งชาติ (กอส.) เอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนัก
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- จุมพล ระบอบ. (2549). *การบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศแบบก้าวกระโดดด้วยการเทียบเคียง
สมรรถนะตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านดงยางใต้ อำเภอเมือง
อุทัยธานีจังหวัดอุทัยธานี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. นครสวรรค์.
- เฉลิม สุขนันท์. (2549). *การบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศแบบก้าวกระโดดด้วยการเทียบเคียง
สมรรถนะตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองข่อย อำเภอสว่าง
อารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. นครสวรรค์.
- ชลลัดดา แก้วปัดดา. (2549). *การพัฒนางานบริการผ่านช่องทางสาขาของธนาคารพาณิชย์จากการศึกษา
ปัจจัยความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโดยกระบวนการเปรียบเทียบสมรรถนะ*. การค้นคว้าอิสระ
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- ฐิติมา เหมือนทองจีน. (2546). *ความคิดเห็นของผู้ส่งออกที่มีต่อวิธีการ Benchmarking*. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- ดวงพร สืบแก้ว. (2546). *การนำทฤษฎีวิธี Benchmarking มาประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมก่อสร้างใน
ประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมและการบริหารการก่อสร้าง,

- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. กรุงเทพฯ.
 ดำรง มาตี. (2546). *Benchmark* *สู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2563,
 จาก <http://www.thaive.com/ppt/benchmark.doc>
- ตรีรัตน์ บุรพาวลัย. (2549). *การศึกษาเรื่องการเทียบเคียงระบบการจ่ายผลิตภัณฑ์ยางมะตอยทางถนน
 เพื่อให้เกิดระบบการทำงานที่ดีที่สุด*. งานนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการ
 การขนส่งและโลจิสติกส์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2539). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ธมตญา นาเมืองรักษ์. (2560). แนวทางการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำเนินงานของโรงเรียน
 ท่าคันโทวิทยาคาร อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*. 7(2), 30-43.
- นวลจันทร์ ตั้งประภัสสร, สิรินคร สิ้นจินดาวงศ์ และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. (2561). แนวปฏิบัติที่ดีในการ
 บริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร. *Veridian E-Journal
 Silpakon University*. 11(1), 540-560.
- นันทพล วิทยานนท. (2555). *รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสันติสุขในจังหวัด
 ชัยแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2529). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์กรุงเทพ.
- บุญดี บุญญากิจ และกมลวรรณ ศิริพานิช. (2545). *Benchmarking : ทางลัดสู่ความเป็นเลิศ
 ทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- บุญศิลป์ อาษาสนา. (2551). *การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามาตรฐาน
 ด้านการบริหารและการจัดการ โรงเรียนบ้านคำแมด ตำบลคำแมด กิ่งอำเภอช้างสูง จังหวัด
 ขอนแก่น โดยใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. การศึกษาค้นคว้า
 อิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 มหาสารคาม. มหาสารคาม.
- บรรจง ฟ่ำรุ่งแสง. (2550). *การวิจัยนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการศึกษาในจังหวัดชัยแดนภาคใต้ พ.ศ.
 2540-2550*. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปนัดดา หัสปราบ. (2557). *แนวทางการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพ
 ผู้เรียน*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2558. จาก [https://www.niets.or.th /th/catalog
 /view/494/20](https://www.niets.or.th/th/catalog/view/494/20)
- ธเนศ ขำเกิด. (2555). *Best Practices คืออะไร*. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2559.
 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/113893>
- พินดา วราสุนันท์, อัจศรา ประเสริฐสิน และสร้อยญา จันทร์ชูสกุล. (2558). *การวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์
 การนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน*. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม
 2562. จาก <https://www.niets.or.th/th/catalog/view/494/10>
- พัชรา เกรียงไกร. (2548). *การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารจากการนำมาตราฐาน
 เปรียบเทียบ (Benchmarking) มาใช้เพิ่มประสิทธิภาพภายในองค์กรของผู้ประกอบ
 การอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ในเขตนิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด*. วิทยานิพนธ์
 วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิทยาการจัดการอุตสาหกรรม, บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยี

- พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. กรุงเทพฯ.
- เพ็ญพันธ์ เพชรคร. (2546). การเทียบเคียงระดับความสามารถในการจัดการห้องสมุดบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. *วารสารบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 21(3), 88-93.
- มณรัตน์ สีมางษ์. (2550). การออกแบบกระบวนการจัดการหน่วยบริการปฐมภูมิโดยการเทียบรอย ของโรงพยาบาลบางไทร จังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการจัดการ คุณภาพ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ.
- มลิวลย์ นิจผล. (2550). การปรับปรุงกระบวนการบริการอนามัยโรงเรียนโดยการเทียบรอย : ศึกษากรณี โรงเรียนเทศบาลบ้านเสนาณรงค์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการคุณภาพ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ.
- มาริสา ธรรมมะ. (2545). ความพึงพอใจของนิสิตต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยบูรพาวิทยาเขต สารสนเทศสระแก้ว. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- มังกร นวกุล. (2549). การบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศแบบก้าวกระโดดด้วยการเทียบเคียง สมรรถนะตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษาของโรงเรียนตลุกคู่วิทยาคม อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. กรุงเทพฯ.
- เมธาสิทธิ์ ธีญรัตน์ศรีสกุล. (2560). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: แนวทางปฏิบัติสำหรับครู. *วารสาร วิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 2(2), 214-228.
- ยุพิน จันทร์เจริญสิน. (2548). การพัฒนางานบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้วยวิธีเป็นซิมาร์คกึ่งกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์. การวิจัยสถาบันวิทยบริการ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยีนยง ราชวงษ์. (2557). *วิธีปฏิบัติที่ดี/เป็นเลิศ (Best Practice)*. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2559. จาก <http://www.srb1.go.th/km2/?name=research&file=readresearch&id=27>
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาระบบ การพิมพ์
- รัตติยา จุลเสน. (2548). ความคิดเห็นของผู้ประกอบการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดราชบุรีต่อ การนำวิธีการเทียบเคียงมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- รัตนะ บัวสนธ์ (มปป.). *การประเมินผลสถานศึกษา และการใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563 จาก <http://www.rattanabb.com/>
- เรชา ชูสุวรรณ. (2550). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถนะบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ปัตตานี.
- วงศ์เดือน จันทา. (2549). การศึกษาการพัฒนาอาจารย์โดยกระบวนการเทียบเคียง โรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชน จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชีวศึกษา,

- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2557). *โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ปัตตานี.
- วรินทร์ วุจศักดิ์. (2559). *การศึกษาปฐมวัยของญี่ปุ่น*. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2563. จาก http://jsat.or.th/wp-content/uploads/dlm_uploads/2016/12/62-6.pdf
- สมศักดิ์ คนธา. (2549). *การบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศแบบก้าวกระโดดด้วยการเทียบเคียงสมรรถนะตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองแบ่ง อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. นครสวรรค์.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2549). *การนำการจัดระดับเทียบเคียงมาใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 29(3-4), 1-15.
- สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์. (2557). *การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2558 จาก <http://www.niets.or.th/cm/>
- สุปรียา ศรีสุข. (2548). *การบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศแบบก้าวกระโดดด้วยการเทียบเคียงสมรรถนะตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษาของโรงเรียนวัดบ้านไร่ อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. นครสวรรค์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2545). *วิธีวิทยาการประเมินภายในสำหรับสถานศึกษา*. ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สะการिया แวโษะ, อับดุลลาเต๊ะ มามะ, นูรอัญชีมา สะมะแอ และทัศนีย์ เจ๊ะเม้า. (2558). *การนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติอิสลามศึกษา (I-NET) ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส*. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2562. จาก <https://www.niets.or.th/th/catalog/view/494/20>
- สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร, มูฮัมหมัดราฟิ์ มะแก็ง, มุสลิม รอกา, และซารี ลาเต๊ะ. (2557). *การนำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2558. จาก http://www.niets.or.th/index.php/research_th/view/15
- สุภา วัชรสุขุม. (2559). *ปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักเรียนนักศึกษาไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *โครงการวิจัย: การนำผลประเมินคุณภาพนักเรียนระดับชาติไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เรื่อง สถานศึกษาที่มีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีเด่น ปีการศึกษา 2552*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส. (2563). *สรุปผลคะแนน O-Net ของโรงเรียนประชารัฐปีการศึกษา 2560-2561*. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2563

- จาก <http://www.narapeo.go.th/main2020/narapeo-onet/>
 เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, วรณดี เกตแก้ว, युพา วิริภิมย์กุล, วรชัย ปานนิตยพงศ์, วิทวัส ดิษยะศริน
 สัตยารักษ์ และเพทาย บุญมี. (2552). *สภาพการจัดการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้*. รายงาน
 การวิจัย. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศิริชัย กาญจนาวาสี. (2554). *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (2556). *การวิเคราะห์และสังเคราะห์กลยุทธ์การนำผลการทดสอบทางการศึกษา
 ระดับชาติขั้นพื้นฐานไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน: พหุกรณีศึกษาโรงเรียนที่มีผลการทดสอบ
 ทางการศึกษาในระดับดี*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2558. จาก
https://www.niets.or.th/uploads/content_pdf/research_1383013840.pdf
- แอนนา พุ่มจันทร์. (2548). *การปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาการบัญชีโดยการเทียบ
 รอยกรณีศึกษา วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาการจัดการคุณภาพ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ.
- Alkin, C. M., & King, A. J. (2016). The history development of evaluation use. *American Journal of Evaluation*. 37(4), 568-579.
- Alkin, C. M., & King, A. J. (2016). Definitions of evaluation use and misuse evaluation Influence and factors affecting use. *American Journal of Evaluation*. 37(4), 568-579.
- Anderson, L. W., Krathwohl, D. R., & Bloom, B. S. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: a revision of bloom's taxonomy of educational objectives*. United States: Addison Wesley Longman.
- Jarrar, Y. F., & Zairi, M. M. (2001). Future trends : Benchmarking for competitive advantage: A global survey. *Total Quality Management*. 12(7-8), 906-912.
- Kelly, A. (2001). *Benchmarking for school improvement: a practical guide for comparing and achieving effectiveness*. New York: RoutledgeFalmer.
- Patton, M. Q. (2008). *Utilization-focused evaluation*. Thousand Oaks, CA: Sage
- Reynolds, C. R.
- Jackson, N. J., & Lund, H. (2000). *Benchmarking for higher education*. Philadelphia, Pa: Open University Press.
- Oakland, J. S. (1999). *Statistical process control*. Oxford, Boston: Butterworth-Heinemann.
- Reider, H. R. (2000). *Benchmarking strategies: a tool for profit improvement*. New York: John Wiley.
- Tucker, S. (1996). *Benchmarking a guide for educators*. Thousand Oaks, Calif: Corwin Press.
- Weiss, C. H. (1972). *Utilization of evaluation: Toward comparative study*. In C. H. Weiss (Ed.), *Evaluating action programs: Readings in social action and education* (pp. 318–326). Boston, MA: Allyn and Bacon.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อศึกษานิเทศก์
รายชื่อโรงเรียน 15 โรงเรียน

รายชื่อศึกษานิเทศก์

- | | |
|----------------------------|----------------------------------|
| 1. นางสาวอาปียะ ตาเปาะโต๊ะ | ศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดปัตตานี |
| 2. นางหทัย ศรีชมพู | ศึกษานิเทศก์ประจำยะลา |
| 3. นางปัทมาวดี ชันธชัย | ศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดนราธิวาส |

รายชื่อโรงเรียน 15 โรงเรียน

จังหวัด	สถานศึกษา	ต้นสังกัด
นราธิวาส	โรงเรียนบ้านปาลอบาโต๊ะ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1
	โรงเรียนบ้านมูโนะ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2
	โรงเรียนบ้านกาเต็ง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3
	โรงเรียนบาเจาะ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15
	โรงเรียนเจริญวิทยานุสรณ์	สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส
ปัตตานี	โรงเรียนสุวรรณไพบูลย์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15
	โรงเรียนบ้านปะกาอะรัง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1
	โรงเรียนบ้านบุดน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2
	โรงเรียนบ้านสือดั่ง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3
	โรงเรียนปยุตประชารักษ์	สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี
ยะลา	โรงเรียนบ้านดงกะเต็ง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 2
	โรงเรียนบ้านยะรม	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 3
	โรงเรียนอุณณารวิทย์	สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา
	โรงเรียนกาบังพิทยาคม	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15
	โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเฉลิม พระเกียรติฯ สมเด็จพระเทพฯ	หน่วยเฉพาะกิจตำรวจตระเวนชายแดนที่ 44 (ตชด.44)

ภาคผนวก ข
หนังสือเชิญ



ที่ อว ๖๘๐๒.๐๗๐๖/๐๒๖๐

ภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วิทยาเขตปัตตานี อ.เมือง จ.ปัตตานี ๙๔๐๐๐

๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเรียนเชิญเข้าร่วมประชุมการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา

เรียน ศึกษาธิการจังหวัดปัตตานี

ด้วย ดร.จิระวัฒน์ ดันสกุล ดร.ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ และ ดร.มอติ แวตราแม ได้รับทุนการวิจัยจากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ให้ดำเนินการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการนำผลการทดสอบทางการศึกษาไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา นั้น

ทางคณะผู้วิจัย จึงได้จัดประชุมกลุ่ม (Focus group) เพื่อหาแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยดังกล่าว จึงขอเรียนเชิญนางสาวอาบีบ๊ะ ตาเปาะโต๊ะ ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นบุคลากรในหน่วยงานของท่าน เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางวิชาการในประเด็นดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยมีการจัดประชุมขึ้นในวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ตั้งแต่เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๓.๐๐ น. ณ โรงแรมเซาท์เทิร์นวิว จังหวัดปัตตานี จึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมประชุมดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ)

รองหัวหน้าภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา รักษาการแทน
หัวหน้าภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

แบบบันทึกสัมภาษณ์เชิงลึก
(in-depth interview)

วัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

1. เพื่อกำหนดแนวทางในการคัดเลือกสถานศึกษา
2. เพื่อคัดเลือกสถานศึกษาที่มีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่โดดเด่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวคำถาม

1. สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างไรและผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างไร
2. สาเหตุใดบ้างที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. สถานศึกษาใดบ้างที่นำผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเด่นชัดและนำไปใช้อย่างไร
4. ถ้าจะคัดเลือกสถานศึกษาที่มีการนำผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สามารถเป็นต้นแบบให้สถานศึกษาอื่นเรียนรู้ได้บ้าง และควรมีเกณฑ์ใดบ้างในการคัดเลือก

ภาคผนวก ง
แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (focus group)

วัตถุประสงค์ในการสนทนากลุ่ม

1. เพื่อคัดเลือกสถานศึกษาที่มีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่โดดเด่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการตรวจเยี่ยมและยืนยันสภาพที่เป็นจริง (Site Visit)
2. เพื่อศึกษาการนำผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวคำถาม

1. คุณภาพการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างไร
2. ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ในพื้นที่ซึ่งท่านดูแลอยู่เป็นอย่างไร
3. โรงเรียนนำผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างไร
4. ปัญหาและอุปสรรคในการนำผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษามีหรือไม่ อย่างไร
5. อื่นๆ

ภาคผนวก จ
แบบบันทึกการตรวจเยี่ยม

แบบบันทึกการตรวจเยี่ยม

(site visit)

วัตถุประสงค์ในการตรวจเยี่ยม

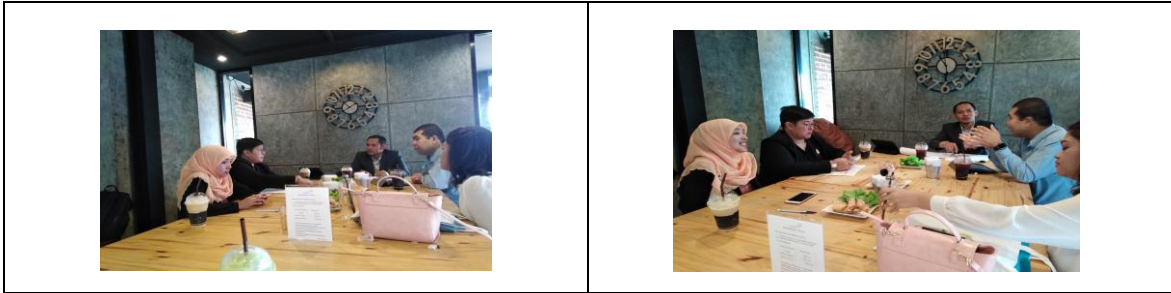
1. เพื่อศึกษาการนำผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยม (O-NET) ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อยืนยันหลักฐานแนวปฏิบัติที่ดีการนำผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยม (O-NET) ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวคำถามและการเก็บข้อมูลหลักฐาน

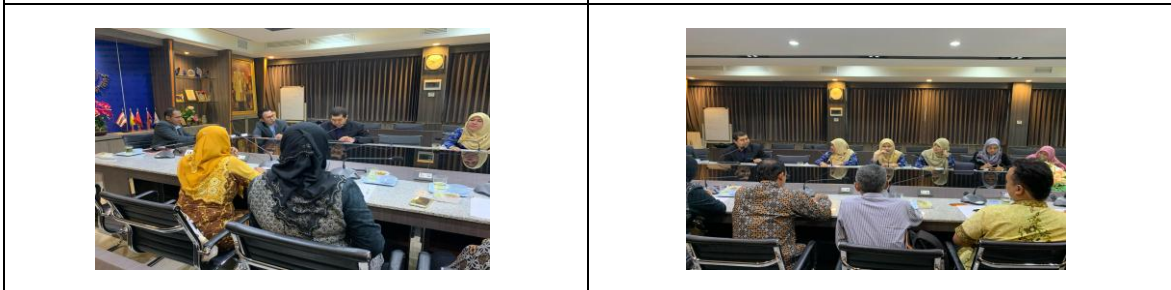
1. ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยม (O-NET) ในโรงเรียนเป็นอย่างไร
2. โรงเรียนนำผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยม (O-NET) ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างไร
ในประเด็นต่อไปนี้
 - 2.1 โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับ O-NET ในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา
อย่างไร (เหตุผล และหลักฐานเชิงประจักษ์)
 - 2.2 โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับ O-NET ในด้านการจัดการเรียนการสอน
อย่างไร (เหตุผล และหลักฐานเชิงประจักษ์)
 - 2.3 โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับ O-NET ในด้านการวัดประเมินผลและวิจัย
อย่างไร (เหตุผล และหลักฐานเชิงประจักษ์)
 - 2.4 โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับ O-NET ในด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
อย่างไร (เหตุผล และหลักฐานเชิงประจักษ์)
 - 2.5 โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับ O-NET ในด้านการประสานความร่วมมือระหว่าง
สถานศึกษา อย่างไร (เหตุผล และหลักฐานเชิงประจักษ์)
 - 2.6 โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการยกระดับ O-NET ในด้านการแนะแนวและให้คำปรึกษา
อย่างไร (เหตุผล และหลักฐานเชิงประจักษ์)
 - 2.7 ด้านอื่นๆ
3. สถานศึกษาของท่านต้องการส่งเสริมในเรื่องใด อย่างไร

ภาคผนวก ฉ
ภาพประกอบ

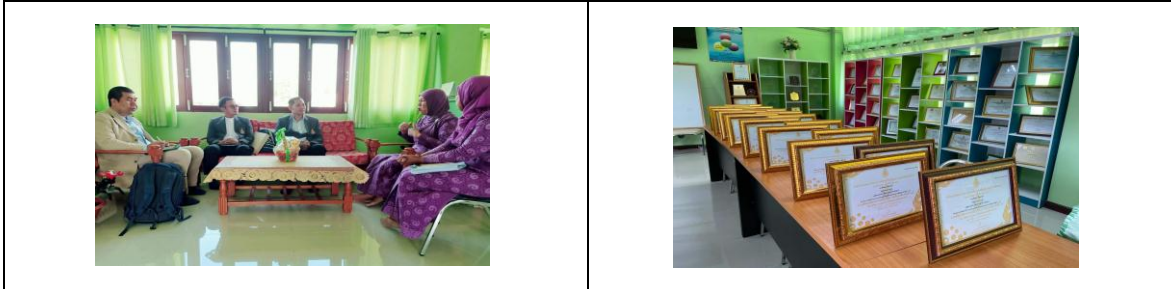
ภาพประกอบการดำเนินการวิจัย



การสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์



การสนทนากลุ่มกับผู้บริหารและครู



ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมโรงเรียน